

Instituut voor de nationale rekeningen

**Prijsverloop en marges in de
voedingskolom: een analyse van het
prijstransmissiemechanisme voor België
en de buurlanden**

Prijzenobservatorium

FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie

Vooruitgangstraat 50

1210 Brussel

Ondernemingsnr: 0314.595.348

○ 0800 120 33 (gratis nummer)

○ <https://economie.fgov.be>

Verantwoordelijke uitgever:

Séverine Waterbley

Voorzitter van het Directiecomité

Vooruitgangstraat 50

1210 Brussel

Meer informatie:

FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie

Peter Van Herreweghe

Vooruitgangstraat 50

1210 Brussel

Tel.: +32 2 277 83 96

E-mail: Peter.Vanherreweghe@economie.fgov.be

Internetversie

Inhoudstafel

Inhoudstafel	3
Inleiding	4
1. Analyse van de inflatie voor levensmiddelen in België en de buurlanden	5
2. Prijsverloop in de kolom bewerkte levensmiddelen in België	8
3. Ontwikkeling van de marges in de agro-voedingssectoren: historisch overzicht	10
3.1. Voedingsmiddelen- en drankenindustrie	10
3.2. Groot- en detailhandel in voedingsmiddelen en dranken	17
4. Prijsverloop in de verschillende voedingskolommen en simulatie van de marges in 2023	20
4.1. Landbouw	20
4.1.1 De landbouw in zijn geheel	21
4.1.2 Productierichting rundvlees	22
4.1.3 Productierichting hokdierbedrijven (varkensvlees en gevogelte)	23
4.1.4 Productierichting melk	24
4.1.5 Productierichting akkerbouw	25
4.1.6 Productierichting fruitteelt	26
4.1.7 Conclusie	27
4.2. Prijsverloop en simulatie van de marges 2023: industrie en detailhandel	28
4.2.1 Methodologie en selectie van de voedingskolommen	28
4.2.2 Rundvleeskolom en varkenskolom	30
4.2.3 Gevogeltekolom	34
4.2.4 Kolom voor charcuterie	36
4.2.5 Zuivelkolom	39
4.2.6 Brood- en bloemkolom	42
4.2.7 Suikerkolom	46
4.2.8 Chocoladekolom	49
4.2.9 Kolom voor licht bier	51
5. Conclusie	54
6. BIJLAGEN	57

Inleiding

Deze studie is een actualisatie van de studie van vorig jaar die het prijsverloop in de voedingskolom beschreef en een analyse maakte van het prijstransmissiemechanisme in België en de buurlanden.¹ Ten opzichte van de studie van vorig jaar is er een nieuw hoofdstuk toegevoegd over de ontwikkeling van de winstgevendheid in de eerste schakel van de keten, de landbouwsector. De studie van 2022 maakte onder andere een inschatting van het kosten- en opbrengstenverloop van 9 kolommen in 2022 aan de hand van een theoretisch model, zowel op het niveau van de industrie als op het niveau van de distributie. De studie vond aanwijzingen dat de kosten sterker waren gestegen dan de opbrengsten in 2022 voor de meeste kolommen, zowel voor de industrie als voor de distributie.

Aangezien de voedingsinflatie in 2023 nog zeer hoog was, bleef de vraag naar de transmissie van de prijzen binnen de verschillende ketens van de Belgische agro-voedingsindustrie relevant en actueel.

Het eerste deel zet de evolutie van de consumptieprijzen voor levensmiddelen sinds 2010 uiteen. Ook worden deze ontwikkelingen vergeleken met die in de buurlanden.

In het tweede deel wordt vervolgens de Belgische agro-voedingssector in zijn geheel bekeken aan de hand van de evolutie van de geaggregeerde prijzen op het niveau van elk van de drie schakels van de keten: de prijzen van landbouwgrondstoffen, de prijzen van de industriële productie (verkoopprijzen of PPI) en de consumptieprijzen.

Het derde deel geeft een overzicht van de marges van verschillende sectoren van de levensmiddelenindustrie en de detailhandel op basis van jaarrekeninginformatie. Dit deel maakt gebruik van gegevens tot en met 2022.

Het laatste deel is gewijd aan het bestuderen van specifieke agro-voedingskolommen. Dit deel bestaat uit twee luiken. Een eerste luik behandelt het prijsverloop en de marges van de eerste schakel in de voedingsketen, namelijk de landbouwsector. Er wordt gefocust op de landbouw als geheel en op 5 economische oriëntaties die individueel worden bestudeerd. De winst is onderzocht over een periode van 18 jaar (2004-2021) met behulp van gegevens van het European Farm Accountancy Network. Er wordt ook een schatting gemaakt van de marges voor het jaar 2022. Een tweede luik behandelt het prijsverloop en een simulatie van de marges tot 2023 in de laatste twee schakels van de keten, namelijk de industrie en de distributie. Hier wordt gefocust op 9 belangrijke voedingskolommen die individueel worden bestudeerd.

In een laatste deel worden de resultaten van deze studie samengevat.

¹ De studie van 2022 is te vinden op <https://economie.fgov.be/nl/publicaties/prijsverloop-de-voedingskolom>.

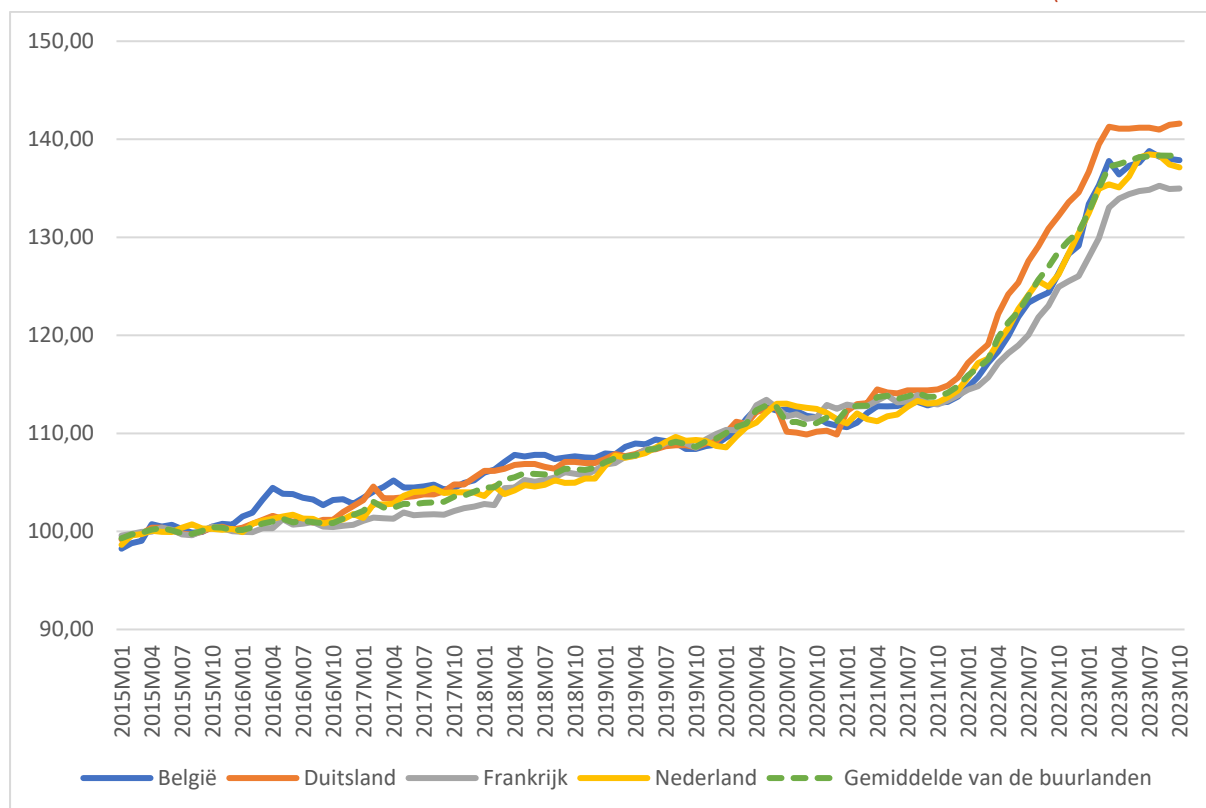
1. Analyse van de inflatie voor levensmiddelen in België en de buurlanden

In de tweede helft 2022 was de inflatie voor levensmiddelen zeer hoog in België: 9,6 % in derde kwartaal 2022 en 12,8 % in vierde kwartaal 2022. Ook in 2023 bleef de inflatie voor levensmiddelen zeer hoog in België: 16,9 % in eerste kwartaal 2023, 14,2 % in tweede kwartaal 2023 en 11,7 % in derde kwartaal 2023. Dit ten opzichte van een gemiddelde inflatie van 1,8 % voor levensmiddelen in de periode 2017-2021. In april 2023 was er wel een trendbreuk zowel in België als in de buurlanden: de sterke prijsstijgingen vlakten af en maakten plaats voor een stabilisatie van de consumptieprijsen voor levensmiddelen.

Wanneer we de evolutie van de consumptieprijsen van levensmiddelen vergelijken met de buurlanden, zien we dat in de periode 2015 tot en met september 2023 de consumptieprijsen voor levensmiddelen het sterkst gestegen zijn in Duitsland met 41,5 %. De prijzen zijn het minst sterk gestegen in die periode voor Frankrijk met 34,9 %. België ligt zeer dicht tegen het gemiddelde van de buurlanden met een stijging van 38,0 %. Voor de bewerkte levensmiddelen exclusief alcohol en tabak liggen de conclusies min of meer in dezelfde lijn, maar waren de prijsontwikkelingen nog meer uitgesproken.

Grafiek 1. Maandelijks evolutie van de consumptieprijsen voor levensmiddelen in België en in de buurlanden

(Index 2015=100)

Bronnen: EC, FOD Economie, Statbel.

De inflatie in 2023 (op basis van 10 maanden) van levensmiddelen was het hoogste in België met 13,7 %. Zowel voor de bewerkte als voor de niet-bewerkte levensmiddelen scoorde België het hoogste van de buurlanden. Nederland tekende de laagste inflatie op voor levensmiddelen met 8,7 %. Wat betreft de onderliggende categorieën van levensmiddelen, scoort België het hoogste voor vlees (12,2 %), zuivelproducten (22,3 %), oliën en vetten (20,7 %), fruit (11,3 %), groenten (20,4 %) en tabak

(10,3 %) in vergelijking met de buurlanden. De inflatie voor levensmiddelen is wel dalende. In oktober 2023 was de inflatie voor levensmiddelen gedaald tot 9,1 %.

Tabel 1. Inflatie voor levensmiddelen en voornaamste categorieën in België en in de voornaamste buurlanden in 2023

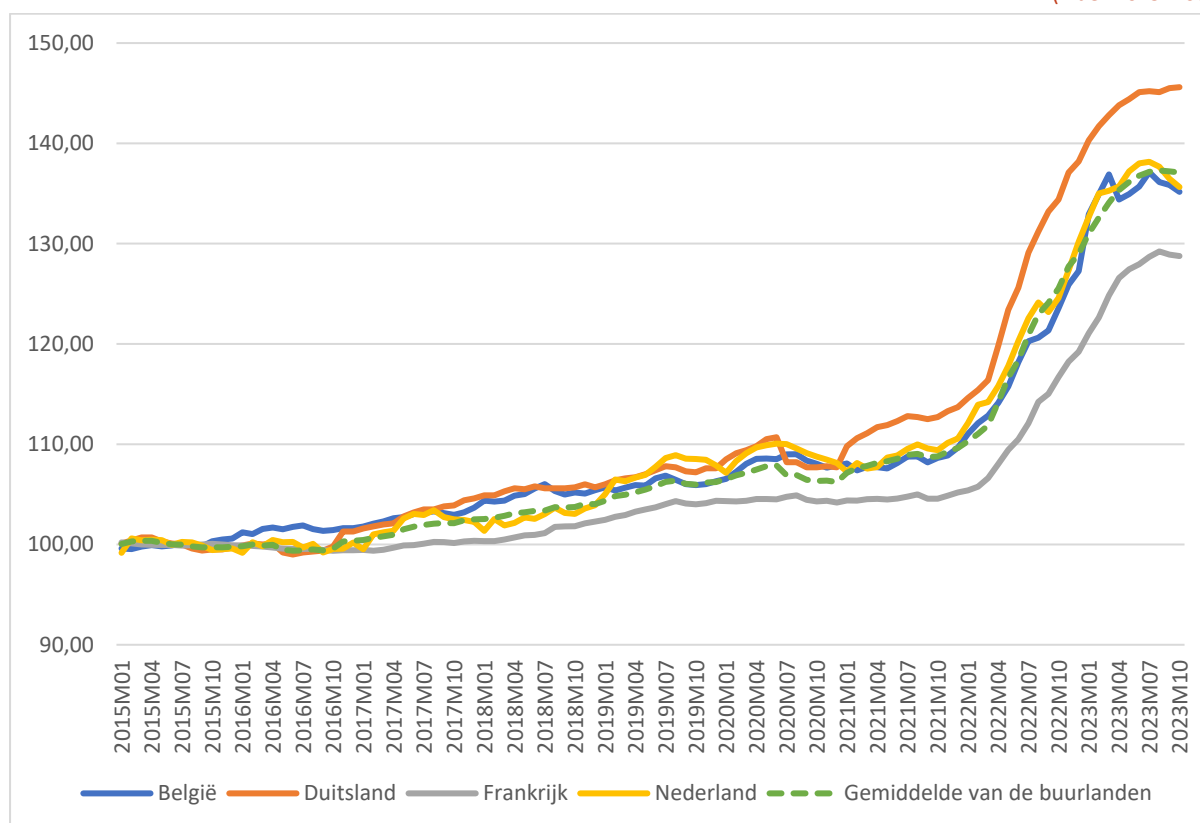
(Jaarlijks veranderingspercentage, tenzij anders vermeld)

	België		Gemiddelde buurlanden		Duitsland		Frankrijk		Nederland		Gewicht in 2023 (in %)	
	Oktober	2023 ^a	Oktober	2023 ^a	Oktober	2023 ^a	Oktober	2023 ^a	Oktober	2023 ^a	België	Gemiddelde buurlanden
Brood en granen	10,0	15,8	10,5	15,9	11,0	18,3	9,4	13,2	13,1	16,9	15,0	13,8
Vlees	7,5	12,2	5,3	10,6	4,1	9,4	6,8	12,0	4,2	9,8	20,0	15,8
Vis en zeevruchten	7,5	11,2	7,2	12,7	8,3	16,0	5,8	10,0	10,6	15,0	4,1	3,4
Melk, kaas en eieren	13,0	22,3	7,0	18,9	4,7	20,0	11,2	17,9	2,6	17,0	9,5	11,5
Oliën en vetten	9,3	20,7	-3,6	8,2	-11,4	-0,1	5,9	18,0	0,2	12,9	1,7	2,1
Fruit	7,9	11,3	7,2	7,9	8,8	7,7	5,1	8,2	7,6	7,9	5,0	6,6
Groenten	12,4	20,4	3,3	14,9	2,2	15,5	3,1	14,5	9,4	13,7	7,1	9,4
Suiker, jam, chocolade	9,4	15,1	12,8	15,6	13,2	16,4	12,6	14,7	11,7	15,4	5,4	5,5
Voeding n.e.g.	10,2	15,0	10,4	15,6	11,5	18,7	9,4	13,4	9,5	12,5	3,0	3,9
Alcoholvrije dranken	4,4	10,9	9,2	11,9	9,2	11,7	9,9	12,5	6,5	10,1	5,8	7,9
<i>Koffie, thee en cacao</i>	5,5	12,5	4,1	8,7	0,5	5,8	9,9	13,0	2,9	8,9	1,1	2,6
<i>Mineraalwater, frisdranken en sappen</i>	4,2	10,5	11,7	13,4	13,1	14,4	9,8	12,3	9,4	11,0	4,8	5,3
Alcoholische dranken	3,5	6,9	7,0	8,9	7,8	10,0	6,5	7,8	5,3	6,8	8,3	9,5
<i>Gedistilleerde dranken</i>	5,3	6,7	5,3	6,3	6,6	7,6	4,4	5,4	4,9	4,8	0,6	2,5
Wijnen	4,8	6,7	6,8	8,5	7,9	9,3	6,0	7,9	4,2	6,1	4,5	4,0
Bier	1,5	7,7	8,8	11,7	8,3	12,4	10,3	11,3	7,1	8,6	3,3	2,9
Tabak	12,1	10,3	10,4	8,2	9,1	8,2	9,9	7,7	18,8	9,1	15,0	10,7
Levensmiddelen	9,1	13,7	7,6	12,5	7,1	12,8	8,0	12,2	10,5	8,7	100,0	100,0
Bewerkte levensmiddelen	9,3	13,7	9,0	13,3	8,3	13,7	9,8	12,8	11,7	13,0	80,5	80,5
<i>Bewerkte levensmiddelen (zonder alcohol en tabak)</i>	9,4	15,7	9,2	15,2	8,3	15,8	10,4	14,7	11,5	14,6	57,2	60,3
Niet bewerkte levensmiddelen	8,5	13,4	2,1	9,5	2,0	9,2	1,8	9,8	5,4	9,0	19,5	19,5

Bronnen: EC, FOD Economie, Statbel.

Grafiek 2. Maandevolutive van de consumptieprijsen voor bewerkte levensmiddelen exclusief alcohol en tabak in België en in de buurlanden

(Index 2015=100)

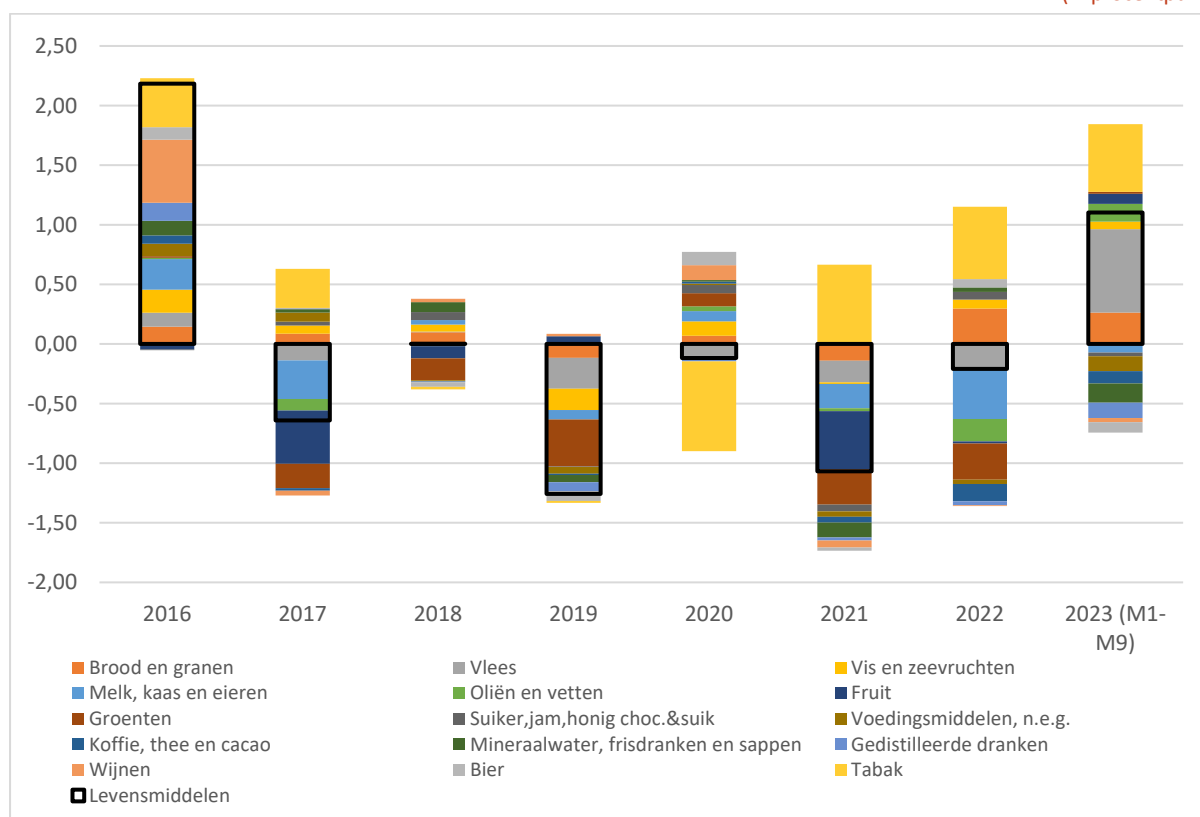

Bronnen: EC, FOD Economie, Statbel.

Grafiek 5 toont de jaarlijkse bijdrage van elke categorie aan het inflatieverschil voor bewerkte levensmiddelen tussen België en de voornaamste buurlanden. In 2023 (op basis van 9 maanden) was de inflatie voor de bewerkte levensmiddelen iets hoger in België dan gemiddeld in de buurlanden. De vier voorgaande jaren 2019-2022 was de inflatie in België lager, maar in 2023 is het dus gekeerd. De belangrijkste categorieën die bijdroegen aan het verschil in 2023 waren vlees, tabak en brood en granen. Vlees droeg 0,70 procentpunt bij aan het inflatieverschil met de buurlanden, tabak droeg 0,57 procentpunt bij en brood en granen droeg 0,26 procentpunt bij aan het verschil.

Grafiek 3. Jaarlijkse bijdrage van elke categorie aan het inflatieverschil voor bewerkte levensmiddelen tussen België en de voornaamste buurlanden

(In procentpunt)

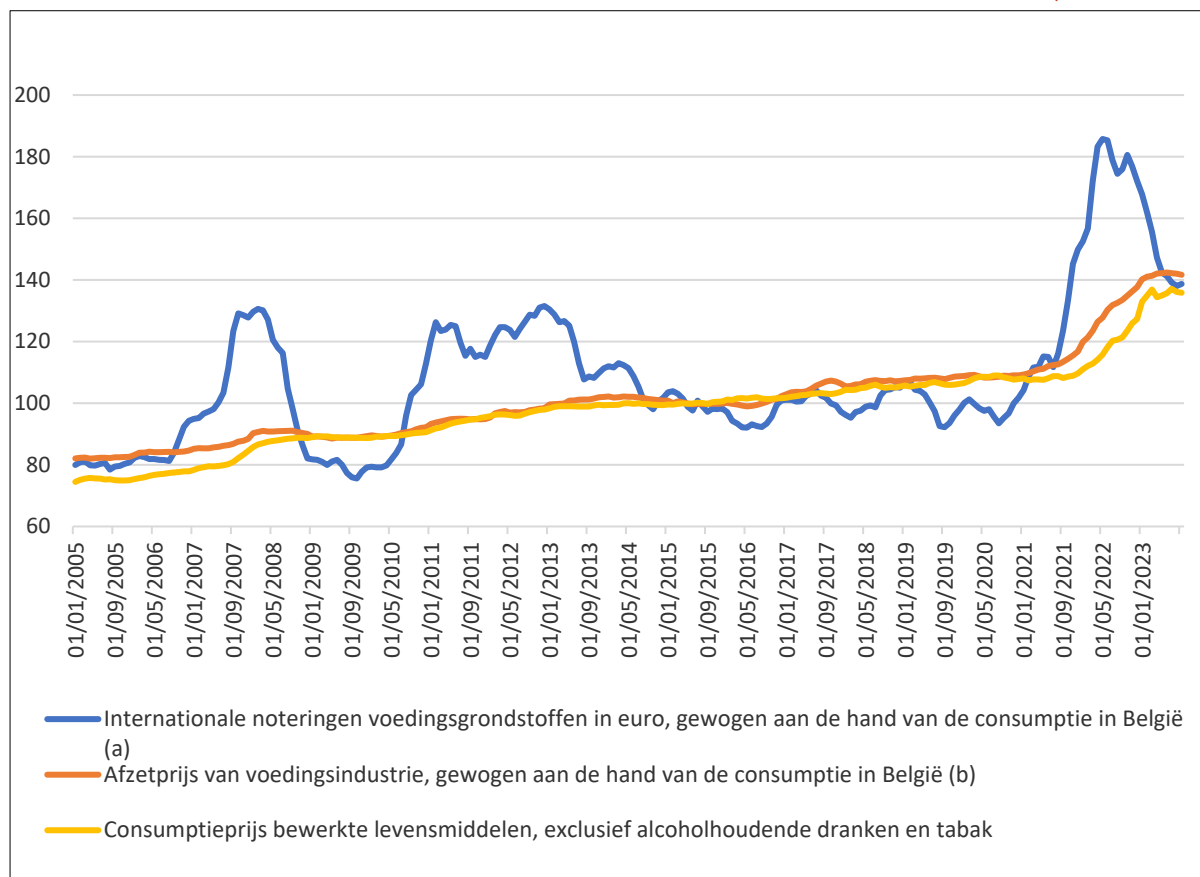
Bronnen: EC, FOD Economie, Statbel.

2. Prijsverloop in de kolom bewerkte levensmiddelen in België

Grafiek 4 toont aan dat de prijsdaling van landbouwgrondstoffen zich in de eerste drie kwartalen van 2023 in een hoog tempo heeft verdergezet. Tussen het begin van het jaar en oktober (laatst beschikbare gegevens) daalden de prijzen met meer dan 20 %. Deze daling werd aangewakkerd door granen, die in deze periode met 30 % daalden, zuivelproducten (-19 %) en koffie (-9,4 %). Anderzijds bleven de prijzen van oliën stijgen (+9,5 % tijdens deze periode), die van suiker nog meer (+25,2 %) en vooral die van cacao (+50,7 %). In september steeg de geaggregeerde index voor deze grondstoffen opnieuw kortstondig: de indexen voor granen en melk bleven stabiel terwijl de andere grondstoffen bleven stijgen. Maar in oktober, met een nieuwe scherpe daling voor granen, hervatte de index zijn neerwaartse trend.

Grafiek 4. Prijzen van landbouwgrondstoffen, producentenprijzen en consumptieprijzen van bewerkte voedingsmiddelen

(Index 2015=100)

Bronnen : Statbel, DG Agri, IMF

Deze daling riep een halt toe aan de stijging van de industriële prijzen in de agro-voedingssector. Deze industriële prijzen namen nog toe in januari van dit jaar, maar zijn sindsdien stabiel gebleven. Het tijdsverschil tussen het begin van de daling van de grondstofprijzen en het einde van de stijging van de industriële prijzen bedroeg 6 maanden. Ter herinnering: binnen de opwaartse fase verstreek er bijna een jaar tussen het begin van de opwaartse trend van de prijzen van de landbouwgrondstoffen en de eerste gevolgen daarvan voor de industriële prijzen. Tot nu toe is er echter geen significante daling geweest van de geaggregeerde index van de industriële prijzen voor de 6 geselecteerde kolommen.

De evolutie van de consumentieprijzen (HICP) voor bewerkte levensmiddelen exclusief alcohol en tabak, lijkt sterk op die van de industriële prijzen. Vanaf april dit jaar stabiliseerden de prijzen, met zeer lichte dalingen of stijgingen afhankelijk van de maand. Deze stabilisatie vond zeer snel plaats na de stabilisatie van de industriële prijzen.

3. Ontwikkeling van de marges in de agro-voedingssectoren: historisch overzicht

Dit deel studie gaat specifiek over de evolutie van de marges in de agro-voedingsketens tot in 2022.

Deze analyse is gebaseerd op de jaarrekeningen van een constant staal van ondernemingen² om de marges van 2022 te kunnen vergelijken met die van eerdere periodes (2021 of een gemiddelde van 2017-2019³). De focus ligt hier op de netto operationele marge (als % van de omzet)⁴, die rekening houdt met alle operationele kosten waarmee bedrijven in de voedingsindustrie en de handel in voedingsmiddelen worden geconfronteerd⁵.

Het eerste deel gaat over de voedingsindustrie, het tweede over de distributie en de detailhandel van voedingsmiddelen.

3.1. Voedingsmiddelen- en drankenindustrie

Algemeen overzicht

- In 2022 is de omzet van de voedingsindustrie (+19,99 % ten opzichte van 2021) sterk gestegen als gevolg van de sterke stijging van de verkoopprijzen (zie grafiek 5). De stijging was minder sterk voor de vervaardiging van dranken (+ 9,25 %). Een daling van de netto marge wordt waargenomen in de drankenindustrie (van 8,35 % in 2021 naar 6,61 % in 2022) en, in mindere mate, in de voedingsindustrie (van 2,93 % naar 2,35 %), waarbinnen historisch gezien kleinere schommelingen worden opgetekend.
- De neerwaartse tendens van de netto marge in 2022 wordt duidelijker indien gekeken wordt naar de verdeling van deze marge. De mediaan en het eerste en derde kwartiel dalen aanzienlijk tussen 2021 en 2022 in deze twee industrieën (zie grafiek 6). Bovendien is het aandeel bedrijven met een operationeel verlies in 2022 sterk gestegen ten opzichte van 2021 (zie grafiek 7). Dit aandeel is hoger in deze twee bedrijfstakken dan in de industriële sector als geheel. Bovendien is 2022 het piekjaar van de periode voor deze indicator voor de voedingsmiddelenindustrie.
- In de voedingsindustrie is de daling van de netto marge tussen 2021 en 2022 duidelijker bij kleine bedrijven dan bij grote bedrijven (zie grafiek 8). In voorgaande jaren waren er altijd grotere schommelingen naar boven of beneden in de marges van kleine bedrijven dan in die van grote bedrijven, die een zeer stabiele marge hadden. In de sector vervaardiging van

² Meer bepaald ondernemingen die jaarrekeningen neerleggen en ten minste één werknemer in loondienst hebben aangegeven bij de RSZ in de periode 2017-2022. Op het moment waarop dit verslag werd samengesteld, waren de jaarrekeningen van 2022 nog niet voor alle bedrijven beschikbaar. Enkel de sectoren waarvan het staal voldoende representatief is, zijn opgenomen in onderstaande resultaten.

³ Gezien de economische context en de gezondheidscontext verbonden aan de COVID-19-crisis, zal 2020 niet als vergelijkingsbasis worden gebruikt.

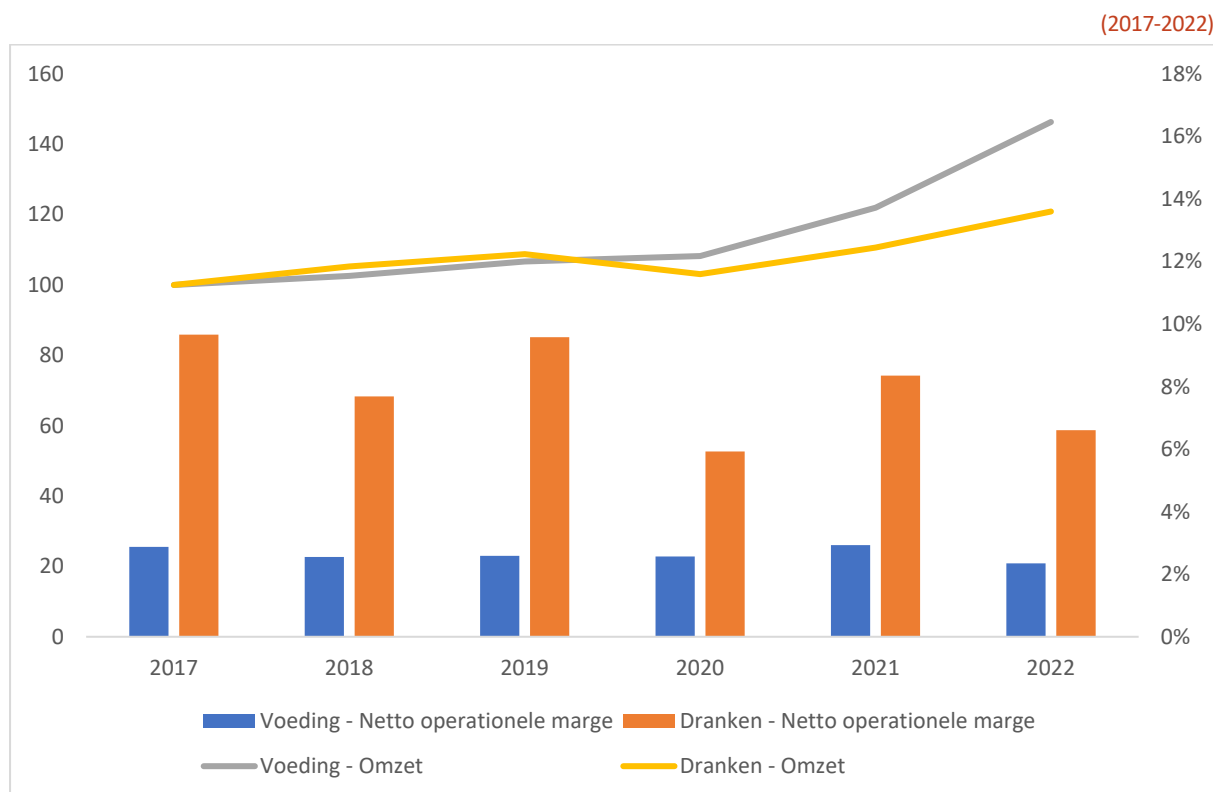
⁴ De netto operationele marge wordt hier berekend als de verhouding tussen het operationele resultaat (9901) en de omzet. Als deze laatste info niet beschikbaar is in de jaarrekening, wordt het omzetcijfer gebruikt dat werd opgegeven bij de btw-administratie. Het operationeel resultaat is het verschil tussen de bedrijfsopbrengsten (70-76A) en de bedrijfskosten (60-66A). Het betreft een procentuele marge, geen marge in waarde. In tegenstelling tot de bruto marge houdt de netto marge ook rekening met de afschrijvingen van ondernemingen en andere recurrente bedrijfskosten.

⁵ De landbouwsector wordt specifiek geanalyseerd in het volgende hoofdstuk van de studie.

dranken wordt ook bij grote bedrijven een aanzienlijke daling van de netto marge tussen 2021 en 2022 waargenomen.

- Uit een analyse van de gedetailleerde jaarrekeningen van bedrijven in de sector, die een vertekening naar grote bedrijven toe kennen⁶, blijkt dat het aandeel van de handelsgoederen, grond- en hulpstoffen in de totale omzet van de voedingsindustrie in 2021 en 2022 sterk is gestegen (van 71,96 % naar 74,68 %, zie grafiek 9)⁷. Het aandeel van diensten en diverse goederen is daarentegen licht gedaald, net als het aandeel van de bezoldigingen: voor een groot deel van deze bedrijven vindt de automatische indexering pas plaats in januari 2023. In 2022 is de stijging van de grondstof- en energieprijzen dan de belangrijkste factor die de winstgevendheid van deze industriële schakel beïnvloedt.

Grafiek 5. Evolutie van de netto operationele marge (in %, rechterschaal) en de omzet (basis 2017 = 100), voedings- en drankenindustrie

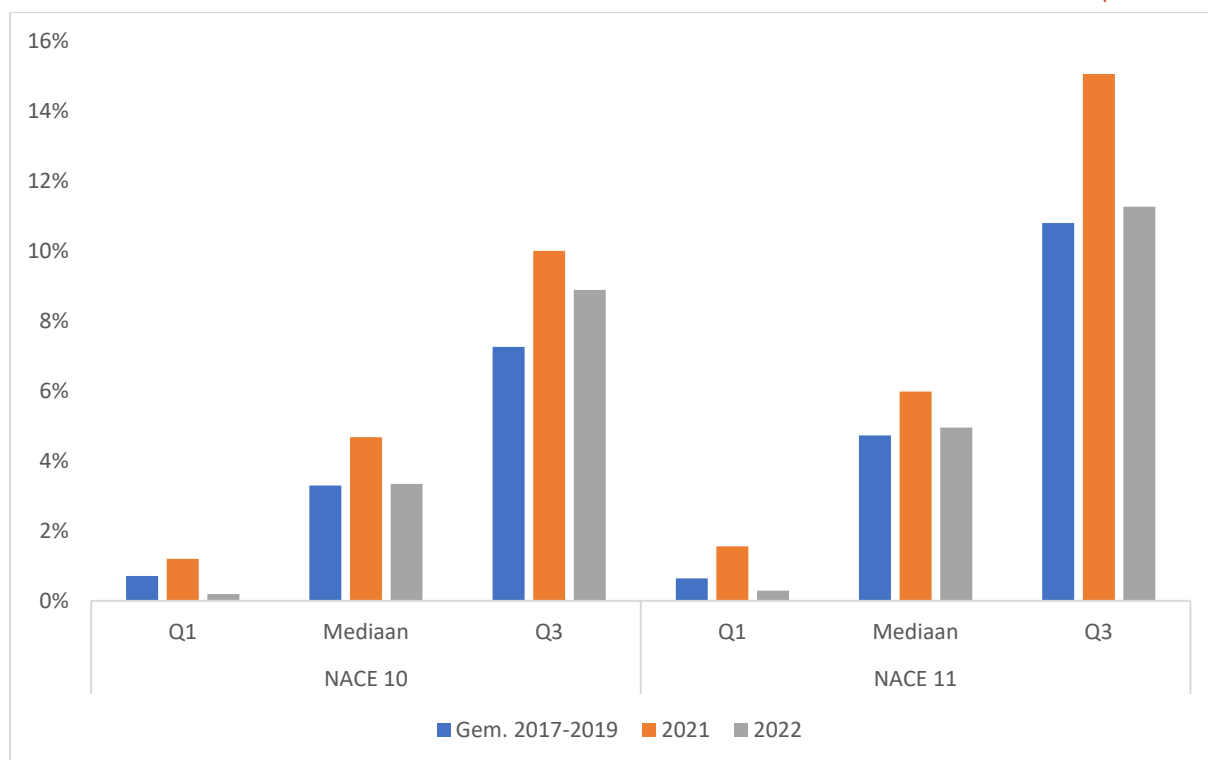
Bronnen : Jaarrekeningen van ondernemingen (NBB – Balanscentrale), BTW-statistieken (STATBEL).

⁶ Grote bedrijven moeten meer informatie in hun jaarrekening opnemen. De opsplitsing tussen de verschillende kosten is niet altijd beschikbaar voor kleinere bedrijven. De resultaten in grafiek 9 kunnen daarom extra druk op bepaalde kostenposten voor kleine bedrijven maskeren.

⁷ Tijdens eerdere golven van prijsstijgingen van grondstoffen (tussen eind 2006 en medio 2008, en tussen medio 2010 en begin 2013) bleek dat deze verhouding van de aankopen op de omzet ook toenam, wat betekent dat de stijging van de grondstofprijzen niet volledig werd gecompenseerd door de stijging van de verkoopprijzen van de voedingsindustrie. Er werd ook vastgesteld dat indien de marges daalden tijdens periodes met hoge grondstofprijzen, ze vervolgens stegen wanneer de prijzen terugkeerden naar een lager niveau (inhaaleffect).

Grafiek 6. Verdeling van de netto operationele marge, voedings- en drankenindustrie

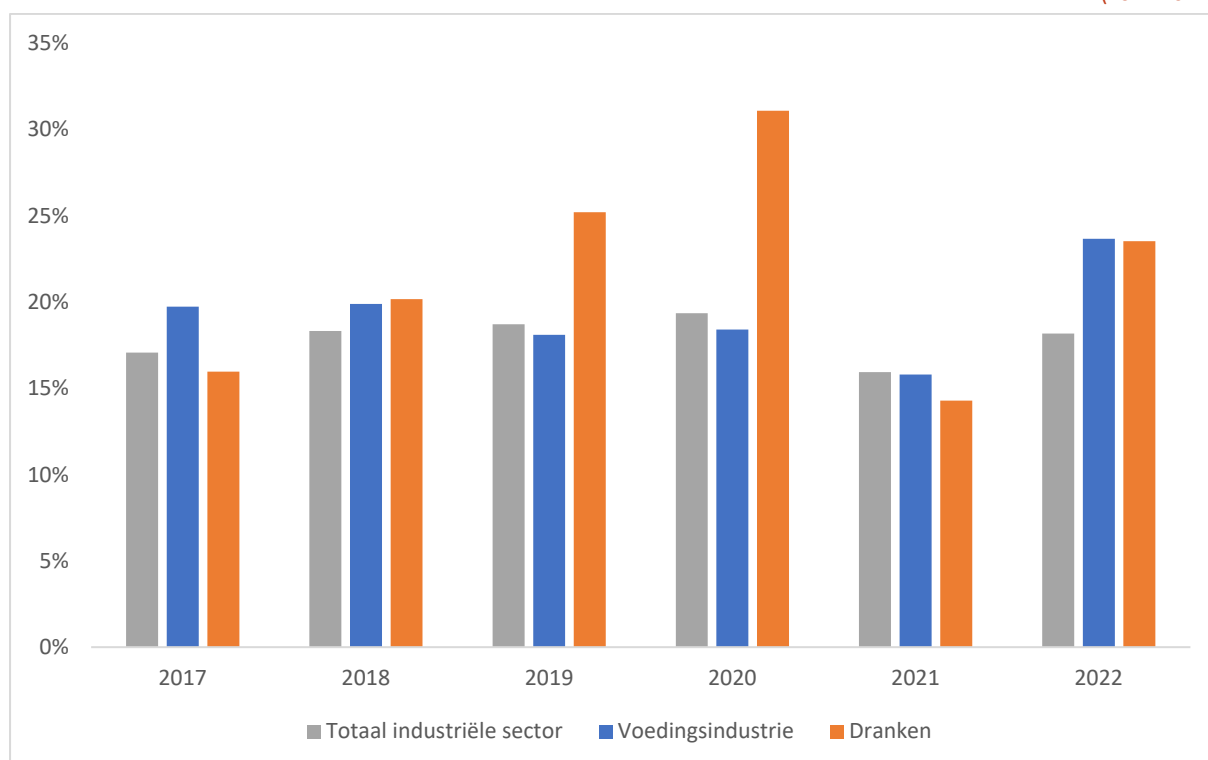
(2017-2022)

Bronnen: Jaarrekeningen van ondernemingen (NBB – Balanscentrale), BTW-statistieken (STATBEL).

Grafiek 7. Aandeel van ondernemingen met een operationeel verlies (rubriek 9901), voedings- en drankenindustrie versus gehele Belgische industriële sector

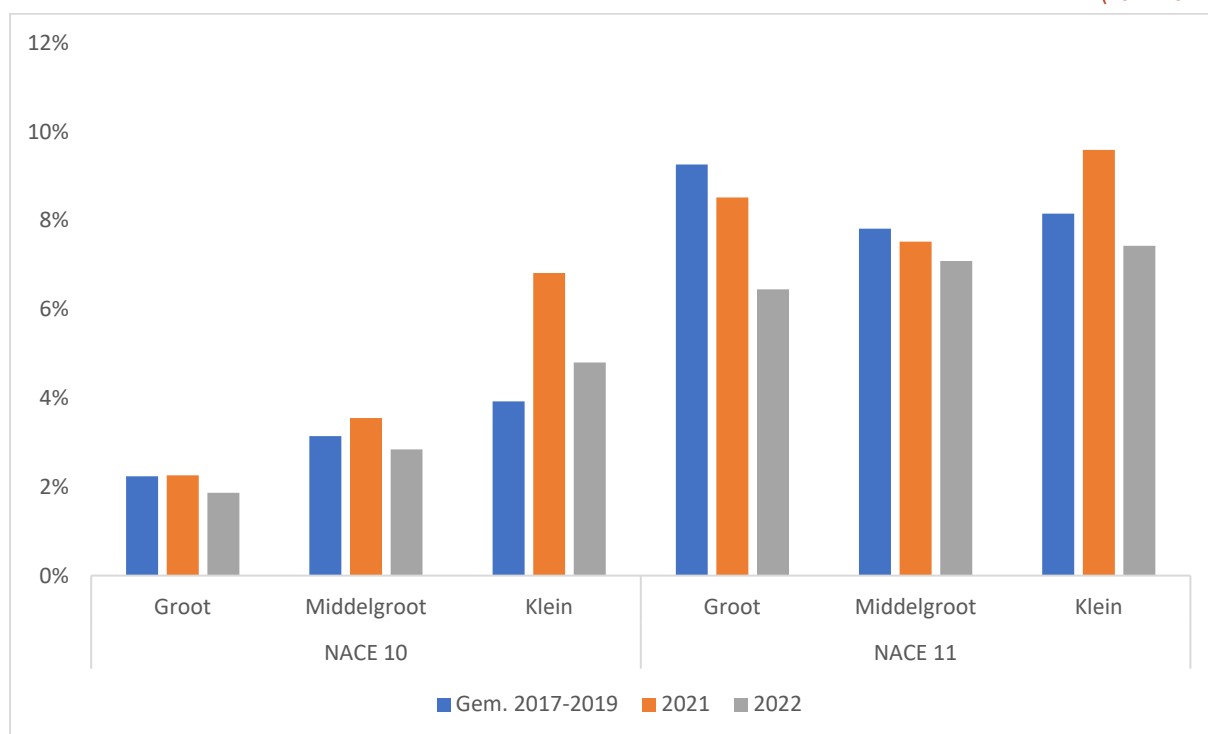
(2017-2022)

Bron: Jaarrekeningen van ondernemingen (NBB – Balanscentrale).

Grafiek 8. Evolutie van de netto marge al naargelang de grootte van de ondernemingen, voedings- en drankenindustrie

(2017-2022)

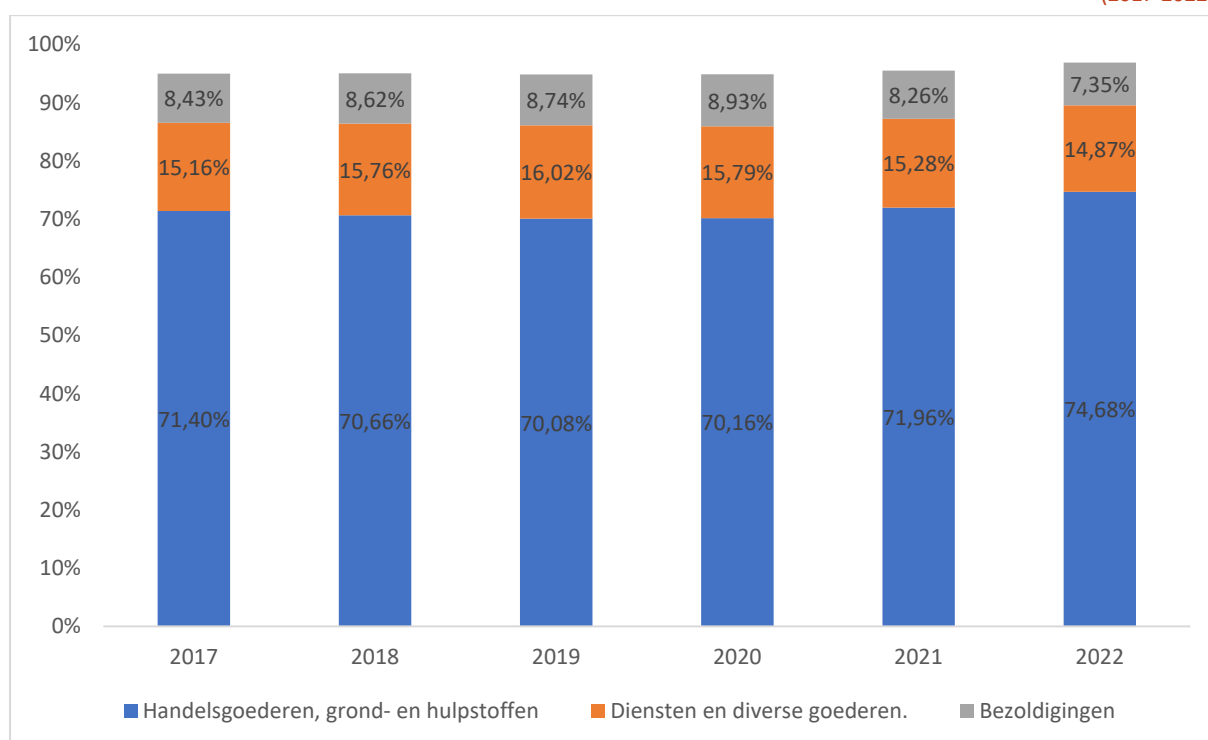

Bronnen: Jaarrekeningen van ondernemingen (NBB – Balanscentrale), BTW-statistieken (STATBEL).

Opmerking: Een onderneming wordt beschouwd als « groot » indien zij meer dan 250 werknemers tewerkstelt en een omzetcijfer genereert van meer dan 50 miljoen EUR. Een onderneming wordt beschouwd als « klein » indien zij minder dan 50 werknemers tewerkstelt en een omzetcijfer genereert van minder dan 10 miljoen EUR. Een onderneming die niet valt onder voornoemde criteria wordt beschouwd als “middelgroot”.

Grafiek 9. Evolutie van de belangrijkste kostenposten in percentage van de omzet, voedingsindustrie

(2017-2022)

Bron: Jaarrekeningen van ondernemingen (NBB – Balanscentrale).

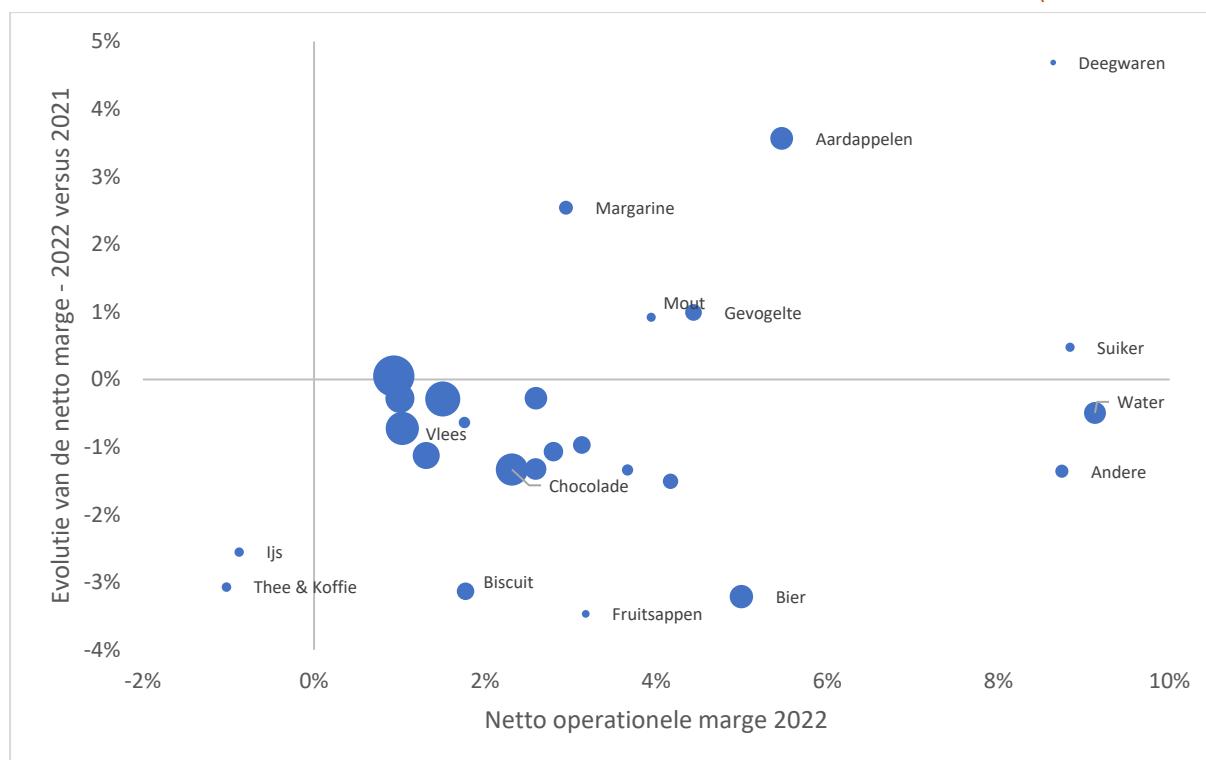
Sectoranalyse

- Achter de globale resultaten kunnen verschillende sectorale trends schuilgaan. In de overgrote meerderheid van sectoren in de voedings- en drankenindustrie zijn de netto marges tussen 2021 en 2022 gedaald (zie grafiek 10 en tabel in bijlage). Tot de sectoren die het zwaarst getroffen zijn, behoren met name de vervaardiging van groente- en fruitsappen (NACE 1032), de vervaardiging van bier (NACE 1105), ijs (NACE 1052), chocolade (NACE 1082), koekjes (NACE 1072) of de verwerking van vlees (NACE 1011). Anderzijds verbeterde de netto marge in sommige sectoren, zoals de vervaardiging van deegwaren (NACE 1073), de verwerking en conservering van aardappelen (NACE 1031), de verwerking van gevogelte (NACE 1012) en de vervaardiging van mout (NACE 1106). Voor deze eerste drie sectoren bevindt de marge in 2022 zich op het hoogste punt van de geanalyseerde periode. Wat de vervaardiging van margarine (NACE 1042) betreft, compenseert de stijging in 2022 de daling in 2021. Daarnaast waren de marges in twee sectoren gedurende de gehele geanalyseerde periode hoog, met relatief weinig jaarlijkse variaties: vervaardiging van frisdranken en water in flessen (NACE 1107) en de vervaardiging van andere voedingsmiddelen⁸ (NACE 1089) (zie grafiek 7 en tabel in bijlage).
- Het globale resultaat van een sector kan sterk beïnvloed worden door de belangrijkste bedrijven en kan daarom grote schommelingen binnen de sector maskeren. De mediane marge beperkt de impact van grote bedrijven en extreme waarden. De overgrote meerderheid van de sectoren noteerde in 2022 een lagere mediane marge dan in voorgaande periodes (zie grafiek 12). Alleen in de sectoren verwerking en conservering van aardappelen (NACE 1031), vervaardiging van oliën en vetten (NACE 1041) en de vervaardiging van veevoeders (NACE 1091) is de mediaan licht gestegen ten opzichte van voorgaande periodes.
- Het is belangrijk van op te merken dat de stijging van de verkoopprijzen en de omzet kunnen hebben bijgedragen aan de stijging van de operationele winst (in waarde) van bepaalde sectoren, zonder dat dit wordt weerspiegeld in de netto marge (in %). Logischerwijs steeg de operationele winst sterk in de sectoren die hun netto marge zagen stijgen, zoals de verwerking en conservering van aardappelen (NACE 1031), de productie van pasta en de verwerking van gevogelte (NACE 1012) (zie grafiek 13). Maar het is ook sterk gestegen in sectoren waarin de netto marges als percentage van de omzet relatief stabiel zijn gebleven, zoals de vervaardiging van oliën (NACE 1041), de vervaardiging van maalderijproducten (NACE 1061), de vervaardiging van suiker (NACE 1081) en de vervaardiging van frisdranken en water in flessen (NACE 1107).

⁸ Deze NACE-sector 1089 is zeer heterogeen. Deze sector omvat met name bedrijven die actief zijn in de vervaardiging van voedingssupplementen, microvoedingsproducten, producten op basis van geëxtrudeerde granen, bakkersgist of producten op basis van eieren.

Grafiek 10. Evolutie en niveau van de netto marge, sectoren van de voedings- en drankenindustrie

(2022 versus 2021)

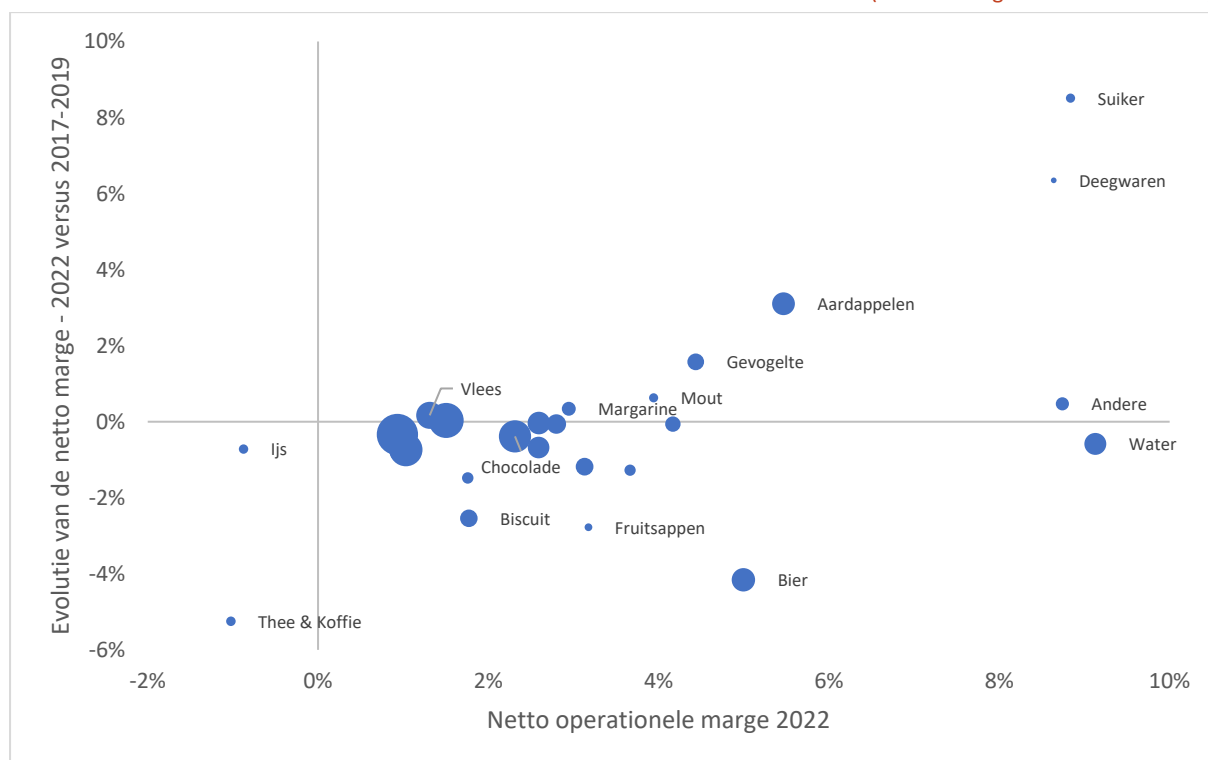

Bronnen: Jaarrekeningen van ondernemingen (NBB – Balanscentrale), BTW-statistieken (STATBEL).

Opmerking : De grootte van de bollen vertegenwoordigt het omzetcijfer 2022 van de sector. De evolutie van de netto marge tussen 2022 en 2021 wordt gemeten in procentpunt.

Grafiek 11. Evolutie en niveau van de netto marge, sectoren van de voedings- en drankenindustrie

(2022 versus gemiddelde 2017-2019)

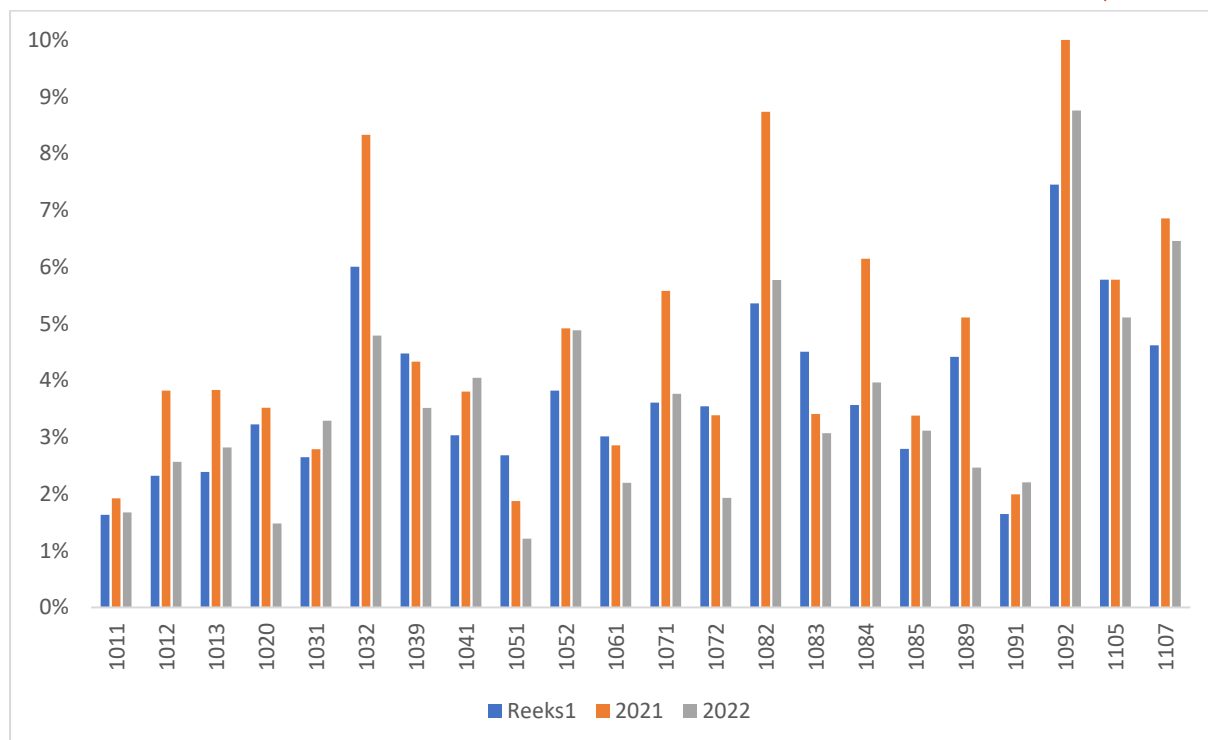

Bronnen: Jaarrekeningen van ondernemingen (NBB – Balanscentrale), BTW-statistieken (STATBEL).

Opmerking : De grootte van de bollen vertegenwoordigt het omzetcijfer 2022 van de sector. De evolutie van de netto marge tussen 2022 en 2021 wordt gemeten in procentpunt.

Grafiek 12. Evolutie van de netto mediane marge, sectoren van de voedings- en drankenindustrie

(2017-2022)

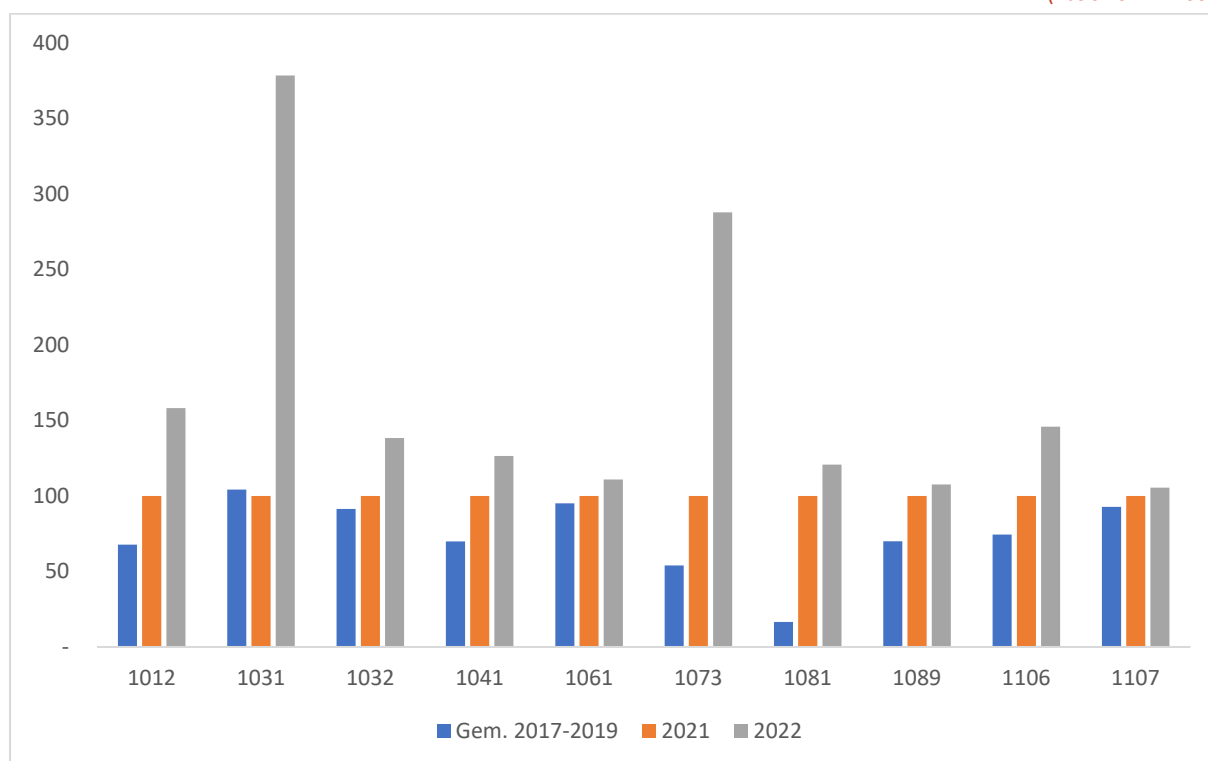

Bronnen: Jaarrekeningen van ondernemingen (NBB – Balanscentrale), BTW-statistieken (STATBEL).

Opmerking : Alleen de sectoren bestaande uit meer dan 10 ondernemingen in het geanalyseerde staal zijn weerhouden in de grafiek. De omschrijving van de NACE-codes is opgenomen in de tabel in bijlage 2.

Grafiek 13. Sectoren van de voedings- en drankenindustrie die een stijging van de operationele winst (in waarde) afficheerden tussen 2021 en 2022

(Basis 2021 = 100)

Bron: Jaarrekeningen van ondernemingen (NBB – Balanscentrale).

Opmerking : Opgenomen in deze grafiek zijn de sectoren die een stijging kenden van hun operationele winst (in waarde) tussen 2021 en 2022. De omschrijving van de NACE-codes is opgenomen in de tabel in bijlage 2.

3.2. Groot- en detailhandel in voedingsmiddelen en dranken

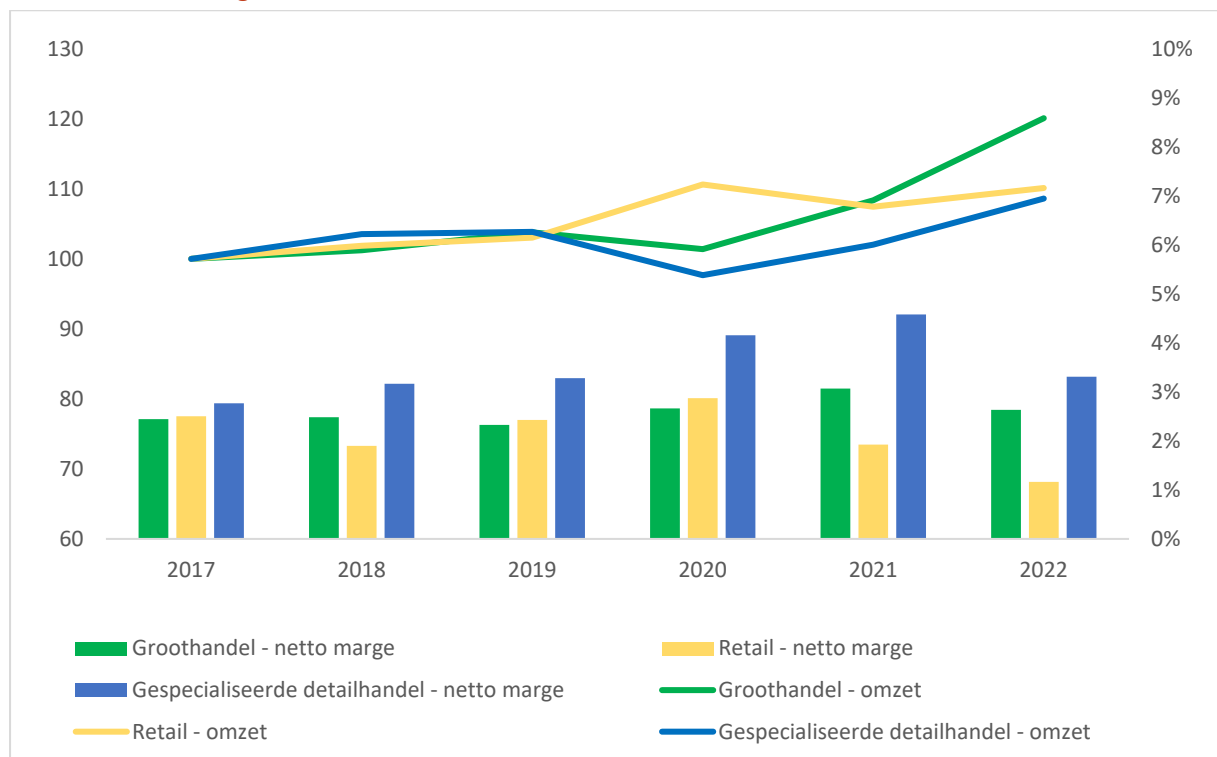
Algemeen overzicht

- Tussen 2021 en 2022 steeg de omzet sterk in de groothandel in voedingsmiddelen (+10,84 %), terwijl de stijging kleiner was in de niet-gespecialiseerde detailhandel waarbij voedings- en genotmiddelen overheersen (hierna retail) (+2,50 %) en in de detailhandel in voedingsmiddelen in gespecialiseerde winkels (+6,46 %) (zie grafiek 10). De netto marge daalde in alle drie de sectoren. De netto marge van de retail daalde van 1,93 % in 2021 naar 1,16 % in 2022 en bereikt daarmee het laagste punt van de geanalyseerde periode⁹. Deze daling van de netto marge wordt waargenomen in alle sub-sectoren van de groothandel en de detailhandel in voedingsmiddelen (zie bijlage – tabel).
- In de retailsector leed een groot deel van de ondernemingen (28,49 %) een operationeel verlies in 2022 (zie grafiek 11), het hoogste niveau van de geanalyseerde periode. Dit aandeel van bedrijven is in de twee andere sectoren ook gestegen ten opzichte van 2021, maar het niveau is niet hoger dan in de jaren 2017-2019.
- De daling van de netto marge tussen 2021 en 2022 wordt waargenomen ongeacht de bedrijfsgrootte in de retailsector (grafiek 12). Na een aanzienlijke afname in 2021, blijft de marge van de grote ondernemingen in 2022 dalen.

⁹ Op het moment van redactie van het rapport, was de 2022-jaarrekening van Delhaize De Leeuw nog niet beschikbaar. Deze onderneming werd dus niet opgenomen in het geanalyseerde vast staal.

- De evolutie van de belangrijkste kostenposten waarmee (grote en middelgrote) *retailbedrijven* worden geconfronteerd, toont aan dat het aandeel van de handelsgoederen, grond- en hulpstoffen in de totale omzet stabiel is gebleven tussen 2021 en 2022 (zie grafiek 17). Het relatieve aandeel van diensten en diverse goederen en lonen en salarissen is daarentegen gestegen. Dit betekent dat bedrijven de stijging van de aankooprijzen kunnen doorrekenen in hun verkoopprijzen, maar niet volledig de stijging van de andere productiekosten¹⁰. Het is belangrijk van op te merken dat deze sector onderworpen is aan een automatische loonindexering die gebaseerd is op een spilindex die overschreden wordt, in tegenstelling tot de industriële sector waar de indexering (grotendeels) één keer per jaar plaatsvindt.

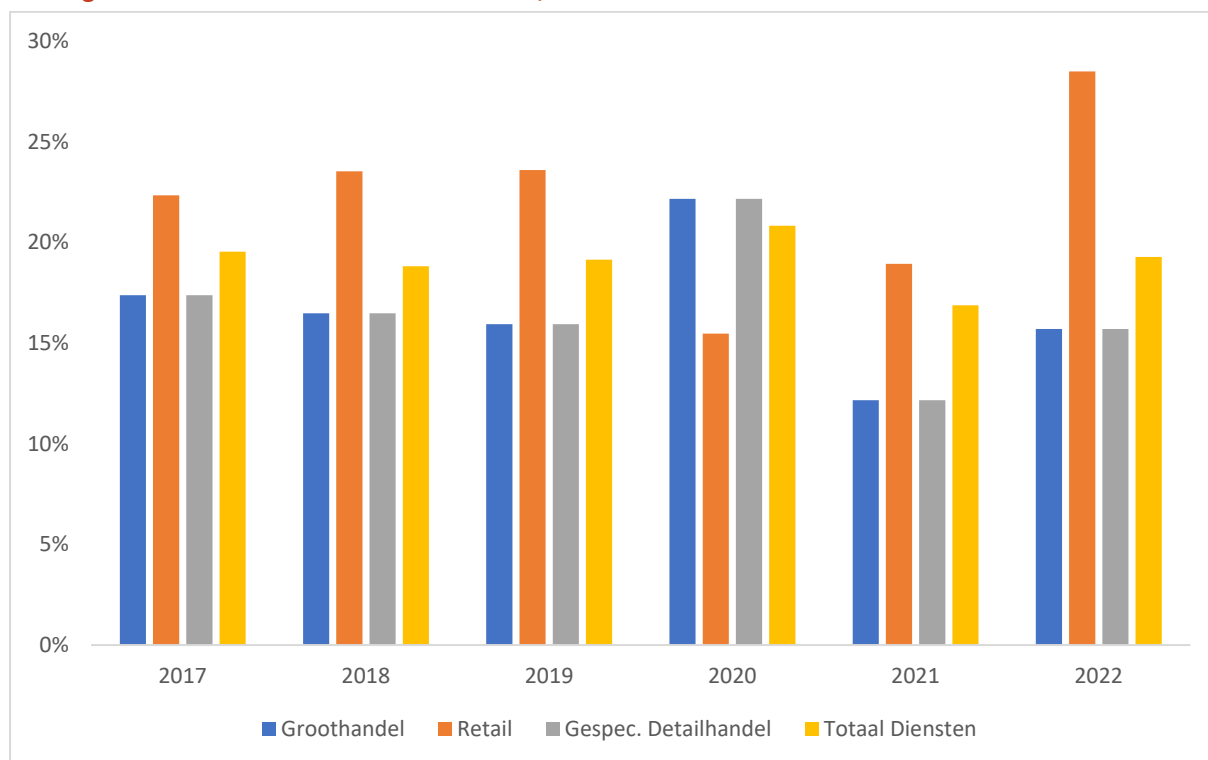
Grafiek 14. Evolutie van de netto operationele marge (in %) en van de omzet (basis 2017 = 100), groot- en kleinhandel in voedingsmiddelen en dranken, 2017-2022

Bronnen: Jaarrekeningen van ondernemingen (NBB – Balanscentrale), BTW-statistieken (STATBEL).

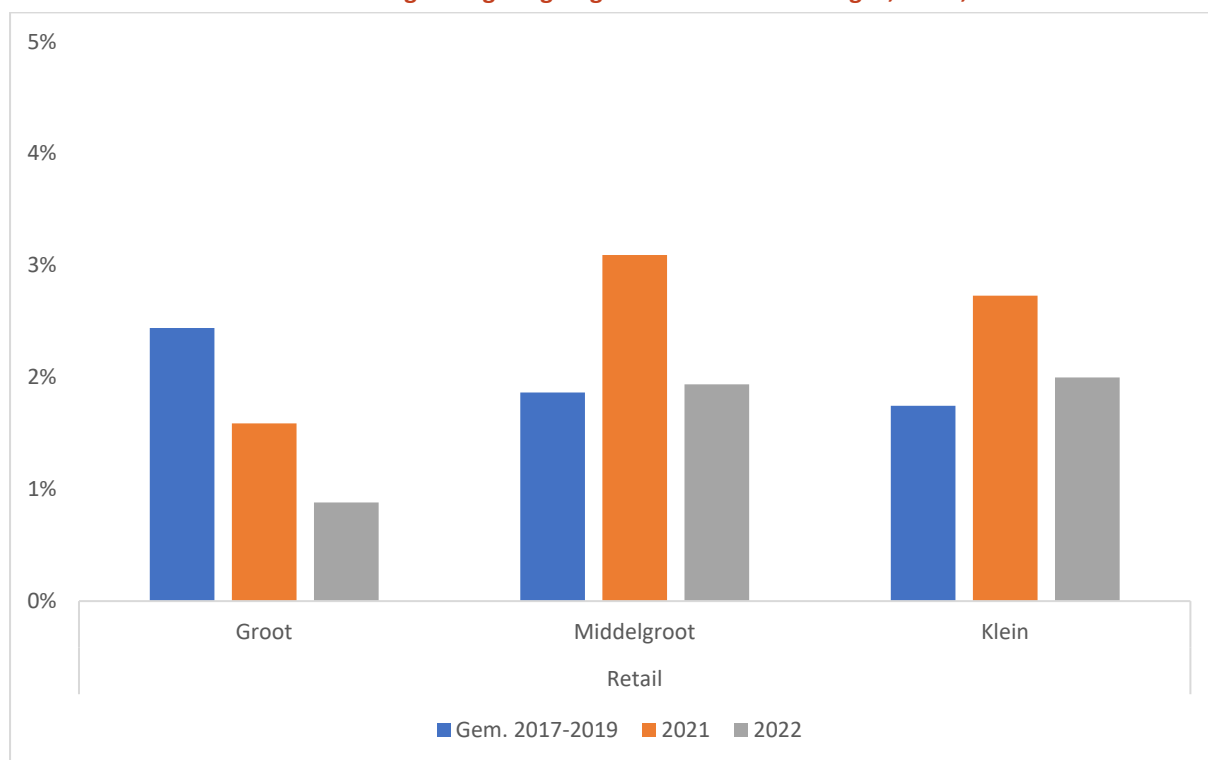
¹⁰ Tijdens eerdere golven van prijsstijgingen van grondstoffen (tussen eind 2006 en medio 2008, en tussen medio 2010 en begin 2013) bleek dat de netto marge van *de retail* niet mee veranderde met de prijs van de landbouwgrondstoffen. Het vermogen om alle stijgingen van aankopen, diensten en andere goederen en lonen door te rekenen in de verkoopprijzen lijkt te zijn afgenomen sinds deze vorige golven. Dit is mogelijk het gevolg van de toegenomen concurrentie in de sector en de intensiteit van de huidige stijging van de diverse productiekosten.

Grafiek 15. Aandeel van ondernemingen die een operationeel verlies afficheren (rubriek 9901), handel in voedingsmiddelen en totaal van dienstensectoren, 2017-2022

Bron: Jaarrekeningen van ondernemingen (NBB – Balanscentrale).

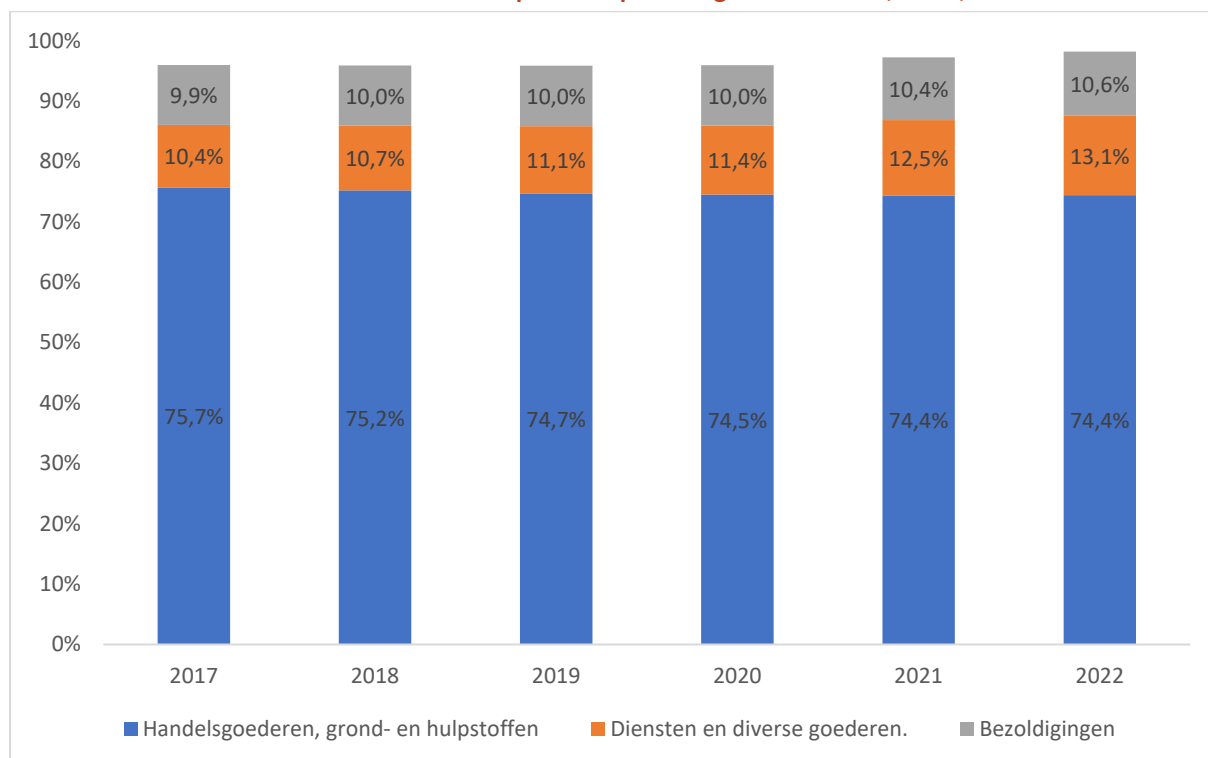
Grafiek 16. Evolutie van de netto marge naargelang de grootte van ondernemingen, Retail, 2017-2022

Bron: Jaarrekeningen van ondernemingen (NBB – Balanscentrale).

Opmerking: Een onderneming wordt beschouwd als « groot » indien zij meer dan 250 werknemers tewerkstelt en een omzetcijfer genereert van meer dan 50 miljoen EUR. Een onderneming wordt beschouwd als « klein » indien zij minder dan 50 werknemers tewerkstelt en een omzetcijfer genereert van minder dan 10 miljoen EUR. Een onderneming die niet valt onder voornoemde criteria wordt beschouwd als “middelgroot”.

Grafiek 17. Evolutie van de voornaamste kostenposten in percentage van de omzet, Retail, 2017-2022

Bron: Jaarrekeningen van ondernemingen (NBB – Balanscentrale).

4. Prijsverloop in de verschillende voedingskolommen en simulatie van de marges in 2023

4.1. Landbouw

Landbouw wordt apart behandeld omdat deze sector, gezien zijn aard, een analyse op jaarbasis vereist. De meest nauwkeurige officiële gegevens met betrekking tot de boekhoudkundige rekeningen van landbouwbedrijven, zijn afkomstig van het Informatienetwerk Landbouwboekhoudingen (ILB) of het Farm Accountancy Data Network (FADN) van de Europese Commissie en worden op deze basis opgesteld. Er worden eveneens indicatoren over de rendabiliteit voorgesteld, op basis van andere gegevens op maand- of kwartaalbasis (zoals de index van rendabiliteit van rund- en varkensvlees die maandelijks wordt opgesteld door de FOD Economie).

De ILB-gegevens zijn afkomstig uit de boekhoudingen van een steekproef van landbouwbedrijven die representatief zijn voor verschillende productierichtingen. De Vlaamse (ALV) en Waalse (DAEA) gewestelijke administraties verwerken de gegevens van deze bedrijven en sturen de boekhoudkundige resultaten door naar de Europese Commissie. Deze boekhoudkundige resultaten laten toe om een netto-inkomen te berekenen voor het landbouwbedrijf (*Net Income*), dit wil zeggen het verschil tussen de totale inkomsten (subsidies niet inbegrepen) en de totale werkelijke kosten, per bedrijf¹¹. **Er wordt dus geen rekening gehouden met in rekening gebrachte kosten**, in het bijzonder de vergoeding voor familiale arbeid en grondbezit in eigendom. De netto-inkomsten moeten deze posten nog dekken.

¹¹ Dit komt overeen met de dimensie *SE420 Farm Net Income* van het ILB, maar zonder subsidies en taksen.

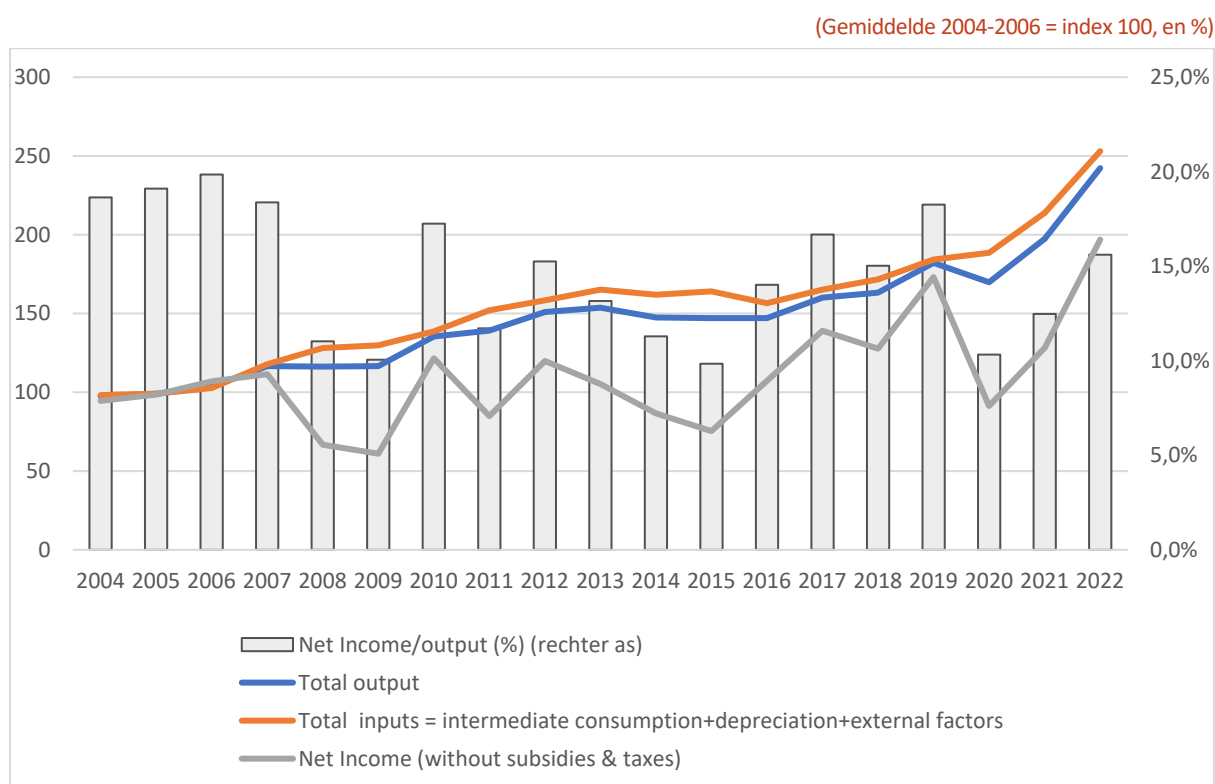
De meest recente resultaten van het ILB hebben betrekking op het jaar 2021. De huidige analyse geeft ramingen voor het jaar 2022. Deze zijn gebaseerd op de evolutie van de prijsindices tussen 2021 en 2022: enerzijds de prijzen van de verschillende landbouwproducten en anderzijds de prijzen van het intermediair verbruik en andere kostenposten. De waarde van de afschrijvingen wordt geschat op basis van de jaarlijkse index van de investeringen, opgesteld door Statbel. De andere prijsindices zijn ook afkomstig van statistieken van Statbel.

Een toelichting voor 2023 zal eveneens worden voorgesteld. Deze is gebaseerd op het prijsverloop gedurende de eerste 10 maanden en op de evolutie van indicatoren van rendabiliteit voor verschillende sectoren (deze van het Prijzenobservatorium en van de Vlaamse administratie Agentschap voor Landbouw en Visserij - ALV).

4.1.1 De landbouw in zijn geheel

In 2021 en 2022 (raming) is de situatie van de Belgische landbouw verbeterd, na een slecht jaar in 2020 (gekenmerkt door een netto-inkomen dat tot de laagste behoorde tijdens de periode 2004-2022 en door de op één na laagste output/input ratio van de afgelopen 19 jaar). Uit de raming voor 2022 blijkt zelfs dat dat jaar het hoogste netto-inkomen van de beschouwde periode zou genereren. De macro-economische landbouwrekeningen (de rekeningen van de "Belgische boerderij", opgesteld door Statbel) tonen ook aan dat het jaar 2022 zeer gunstig is. De netto toegevoegde waarde is de hoogste sinds 2005, na deze van 2012.

Grafiek 18. Productiewaarde (output), kosten (input) en netto-inkomen voor alle landbouwbedrijven in de Belgische landbouw, €/bedrijf (2022 = raming)

Bronnen : ILB en ramingen FOD economie.

Achter deze situatie gaan echter gewestelijke verschillen schuil, evenals verschillen tussen productierichtingen (OTE) en tussen landbouwbedrijven binnen dezelfde productierichting (OTE). Op gewestelijk niveau genereren de Vlaamse landbouwbedrijven over het algemeen een netto-inkomen

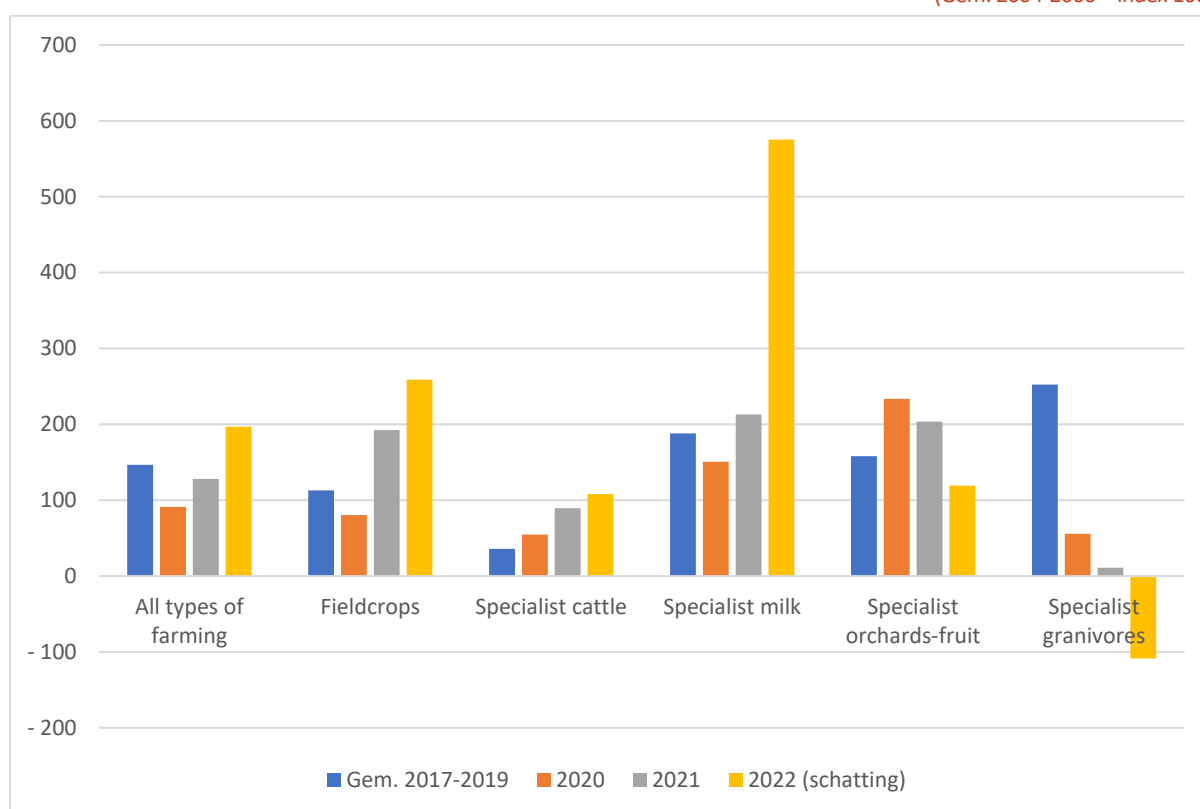
dat de laatste 18 jaar sterker is gestegen dan dat van de Waalse landbouwbedrijven (gemiddelde index van het netto-inkomen voor de periode 2017-2021 : 143,2 in Vlaanderen tegenover 103,3 in Wallonië, met index 100=gemiddelde 2004-2006).

Voor 2022 wordt een verschil tussen de twee gewesten waargenomen. Over het algemeen was dat jaar bijzonder gunstig voor Waalse landbouwbedrijven. Volgens schattingen op basis van ILB-gegevens, zou het netto-inkomen in 2022 in Wallonië bijna 2,5 keer hoger liggen dan het gemiddelde van 2017-2021. In Vlaanderen was het ook een goed jaar, maar minder uitzonderlijk dan in Wallonië. Het netto-inkomen zou slechts 1,2 keer hoger zijn dan het gemiddelde van 2017-2021.

Grafiek 19 illustreert het verschil tussen de belangrijkste productierichtingen.

Grafiek 19. Netto landbouwinkomen (zonder subsidies en taksen), gemiddelde per productierichting, €/bedrijf

(Gem. 2004-2006 = index 100)

Bron : Eigen berekeningen op basis van ILB-gegevens.

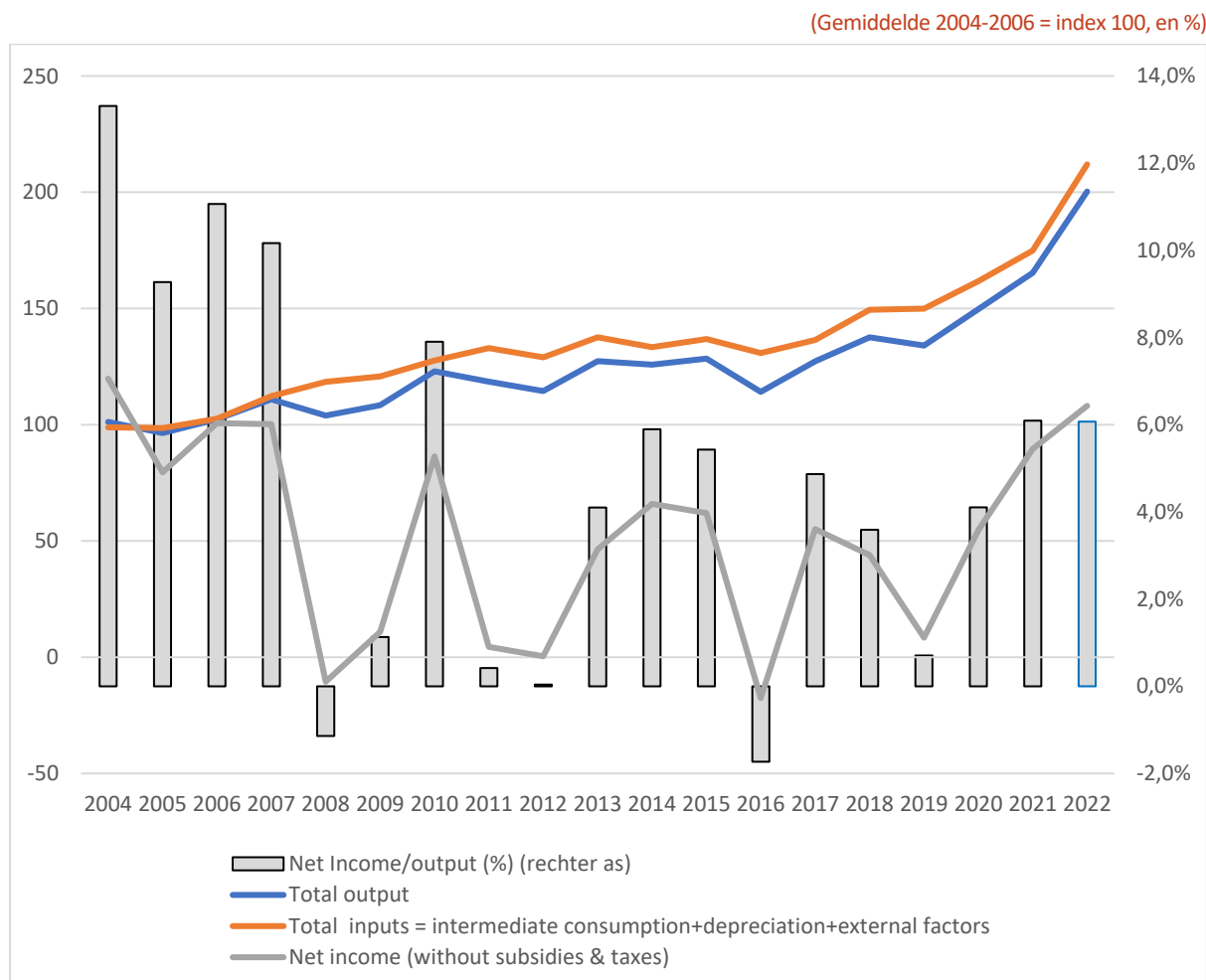
Er wordt vastgesteld dat de evolutie de afgelopen jaren zeer uiteenlopend is geweest tussen OTE's. De situatie in de vleeskolom (OTE 49 en OTE 50) blijft echter het moeilijkst, ondanks een verbetering in de rundvleessector.

4.1.2 Productierichting rundvlees

Volgens ILB-gegevens voor OTE 49 (rundveebedrijven gespecialiseerd in veefokkerij en vetmesting) was 2019 een zeer moeilijk jaar (netto-inkomen van bijna nul), maar is de situatie in de afgelopen 4 jaar, tussen 2020 en 2022, elk jaar verbeterd. De verbetering kan deels worden verklaard door het feit dat de bedrijven die onder deze productierichting vallen en in de steekproef zijn opgenomen, ook melk produceren (in de periode 2015-2021 was melk goed voor bijna 30 % van de inkomsten uit dierlijke productie). In 2021 en vooral in 2022 is de vergoeding voor melk sterker gestegen dan de productiekosten. Het tegenovergestelde geldt voor de productie van rundvlees.

Deze productierichting behoort tot deze met het laagste gemiddelde inkomen, maar de subsidies zijn relatief belangrijk (het saldo van subsidies en taksen bedroeg gemiddeld 33.000 € /bedrijf in 2021).

Grafiek 20. Productiewaarde (output), kosten (input) en netto toegevoegde waarde voor de productierichting rundvlees, €/bedrijf (2022 = raming)

Bron : Eigen berekeningen op basis van ILB-gegevens.

Voor bedrijven die enkel rundvlees (vetmesting) produceren, die dus volledig gespecialiseerd zijn, was de situatie in 2020 vrij stabiel in vergelijking met het gemiddelde van 2015-2019 en met de evolutie van de vereenvoudigde ratio van rendabiliteit opgesteld door de FOD Economie¹². De situatie is echter verslechterd in 2021 en nog meer in 2022 door de sterke stijging van de voederprijzen. Voor 2023 daarentegen wijst de evolutie van de ratio, die al enkele maanden sterk stijgt, op een hogere rendabiliteit.

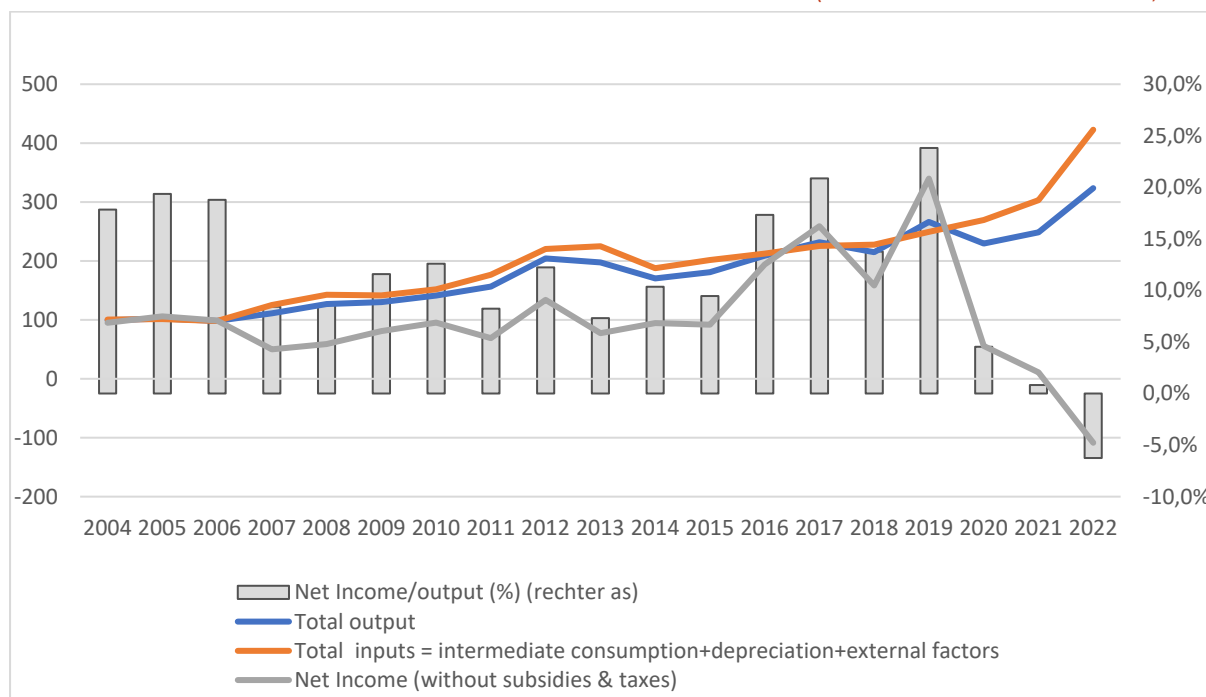
4.1.3 Productierichting hokdierbedrijven (varkensvlees en gevogelte)

Deze productierichting omvat bedrijven die gespecialiseerd zijn in de productie van varkensvlees (fokkers, vetmesting of gesloten uitbatingen) of in de productie van vlees van gevogelte. Gemiddeld is 75 % van de exploitatie inkomsten van al deze landbouwbedrijven afkomstig uit producten van varkens of pluimvee. Voor de productierichting als geheel is het inkomen uit varkensvlees echter veel hoger dan het inkomen uit gevogelte.

¹² <https://economie.fgov.be/nl/over-de-fod/missie-visie-waarden/sector-en-marktmonitoring/rundvlees/vereenvoudigde-ratio-van-het>.

Grafiek 21. Productiewaarde (output), kosten (input) en netto toegevoegde waarde voor de productierichting varkensvlees en gevogelte, €/bedrijf (2022 = raming)

(Gemiddelde 2004-2006 = index 100, en %)

Bron : Eigen berekeningen op basis van ILB-gegevens.

Uit de boekhoudkundige rekeningen blijkt dat in de periode 2020-2022 de productiekosten sterker zijn gestegen dan de productiewaarde, waardoor het netto-inkomen sterk is gedaald. In 2021 is dit netto-inkomen zelfs negatief geworden en schattingen wijzen op nog grotere verliezen in 2022.

De resultaten die gepubliceerd werden door de Vlaamse landbouwadministratie (Departement Landbouw en Visserij) met betrekking tot de rentabiliteit van de varkensvleesproductie per type van specialisatie, laten toe van dit algemene overzicht voor het jaar 2022 te verfijnen. De resultaten van de berekeningen per €/100 kg tonen aan dat deze voor vetmesterij terug positief zijn geworden na de verliezen in 2020 en 2021. De prijs van een varkensskarkas is sterk gestegen, van 107 €/100 kg begin 2022 naar 208 € in de herfst van datzelfde jaar. Voor de andere types van landbouwbedrijven (fokvarkensbedrijven en gesloten bedrijven) waren de resultaten in 2022 veel slechter, ze bleven zelfs negatief voor fokkerijbedrijven.

De rendabiliteitsindex, die werd berekend door de FOD Economie voor het vetmesten van varkens, vertoont ook een stijging van de referentieratio vanaf midden 2022¹³. Dit wordt bevestigd in 2023. Voor andere types van landbouwbedrijven (fokvarkensbedrijven en gesloten bedrijven) moeten we wachten tot begin 2023 om de referentieratio opnieuw te zien stijgen.

4.1.4 Productierichting melk

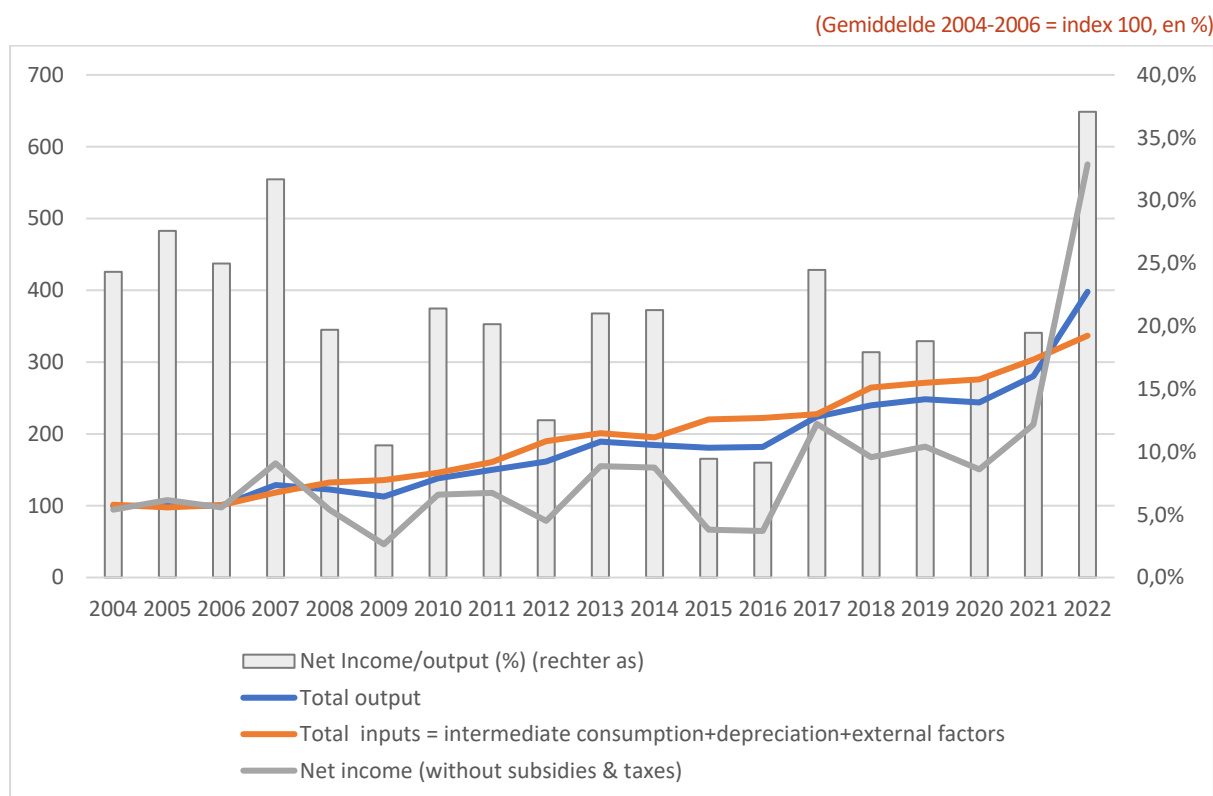
Landbouwbedrijven die gespecialiseerd zijn in melkproductie¹⁴ zagen hun situatie verbeteren in 2021 ten opzichte van de voorgaande 3 jaren. Maar het is vooral in 2022 dat de prijs sterk is gestegen, naar

¹³ <https://economie.fgov.be/nl/over-de-fod/missie-visie-waarden/sector-en-marktmonitoring/de-varkensindex>.

¹⁴ Zuivelproducten zijn goed voor ongeveer ¾ van de totale inkomsten van de landbouwexploitatie.

53,2 €/100 kg¹⁵ tegenover 36,2 € in 2021. De kosten zijn ook gestegen, zij het minder uitgesproken. Volgens de ramingen uit de modellen zouden de inkomsten per landbouwbedrijf sterk stijgen, waarbij de index zou toenemen van 213 naar 575 en het hoogste niveau voor de gehele beschouwde periode zou bereiken¹⁶.

Grafiek 22. Productiewaarde (output), kosten (input) en netto toegevoegde waarde voor de productierichting (OTE) melk, €/bedrijf (2022 = raming)

Bron : Eigen berekeningen op basis van ILB-gegevens.

De melkbarometer van de Vlaamse landbouwadministratie (Melkveebarometer, Departement Landbouw en Visserij) toont ook een sterke stijging van de indicatoren van inkomsten in de laatste maanden van 2021 en in 2022. De index van het bruto saldo stijgt van 107 in het derde kwartaal 2021 naar 216 in het vierde kwartaal 2022 (gemiddelde 2017-2021 = 100)¹⁷. Uit de barometer blijkt echter ook dat de indicator vanaf het begin van 2023 heel snel terug daalt. In het tweede kwartaal van 2023 bereikt de index de waarde van 136.

4.1.5 Productierichting akkerbouw

Akkerbouwbedrijven (OTE 1) zijn gespecialiseerd in granen, bieten, aardappelen, oliehoudende planten, ... Gemiddeld is meer dan 70 % van hun landbouwkomen afkomstig van deze gewassen. Een ander relatief groot deel kan afkomstig zijn van groenten en bloemen. Voor de periode 2004-2021 blijkt uit de boekhoudkundige rekeningen dat 2021 het beste jaar is (na 2012) voor de netto-inkomsten per landbouwbedrijf. De ramingen voor 2022 doen vermoeden dat dat jaar nog beter zal

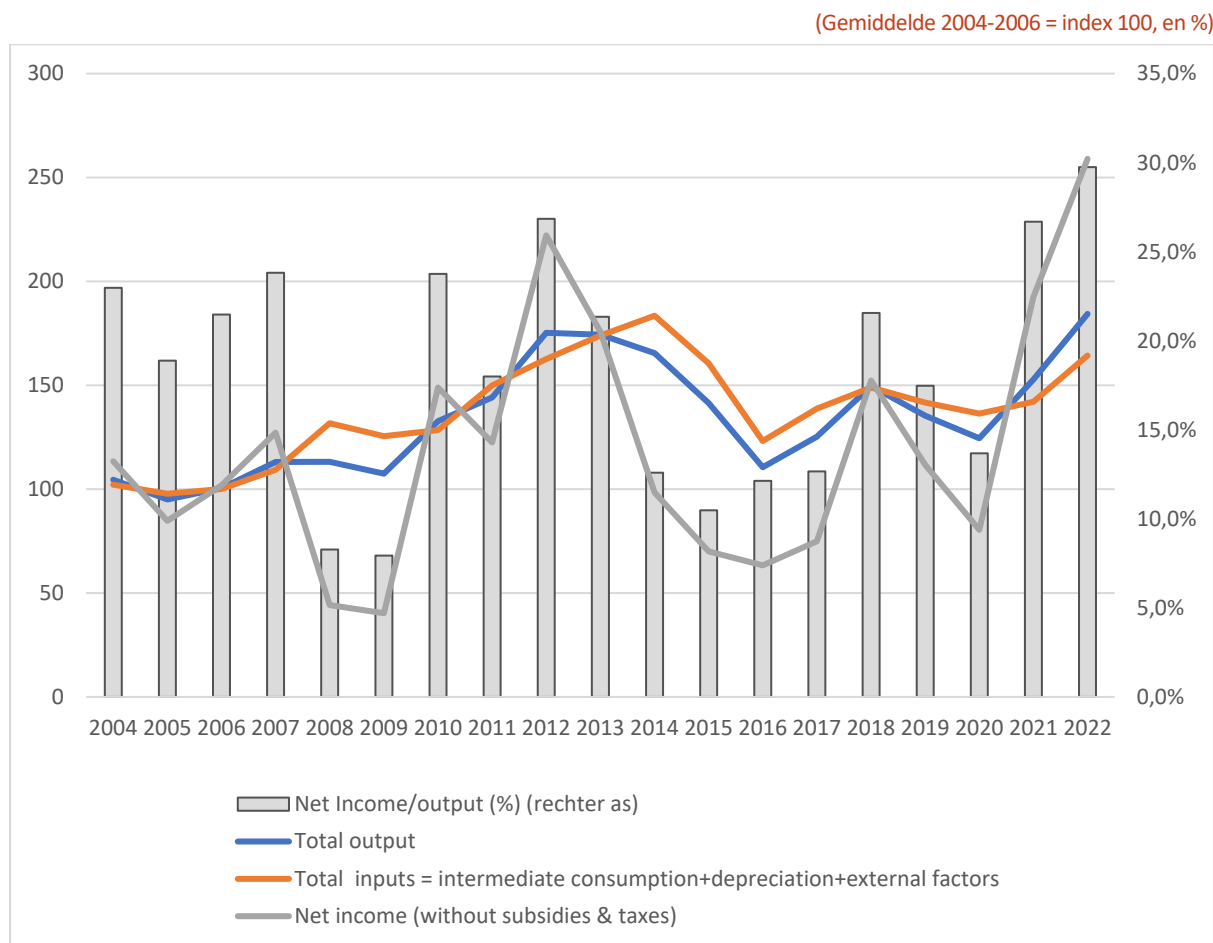
¹⁵ Jaargemiddelden.

¹⁶ De stijging is niet alleen te wijten aan de sterke stijging van de melkprijs, maar ook aan de toename van de graanprijs, aangezien de landbouwbedrijven van deze productierichting doorgaans ook aan akkerbouw doen.

¹⁷ <https://landbouwcijfers.vlaanderen.be/landbouw/melkvee/melkveebarometer>.

zijn, met een productiewaarde die meer gestegen zal zijn dan de productiekosten omwille van de sterke stijging van de prijs van granen, aardappelen en koolzaad.

Grafiek 23. Productiewaarde (output), kosten (input) en netto toegevoegde waarde voor de productierichting akkerbouw, €/bedrijf (2022 = raming)

Bron : Eigen berekeningen op basis van ILB-gegevens.

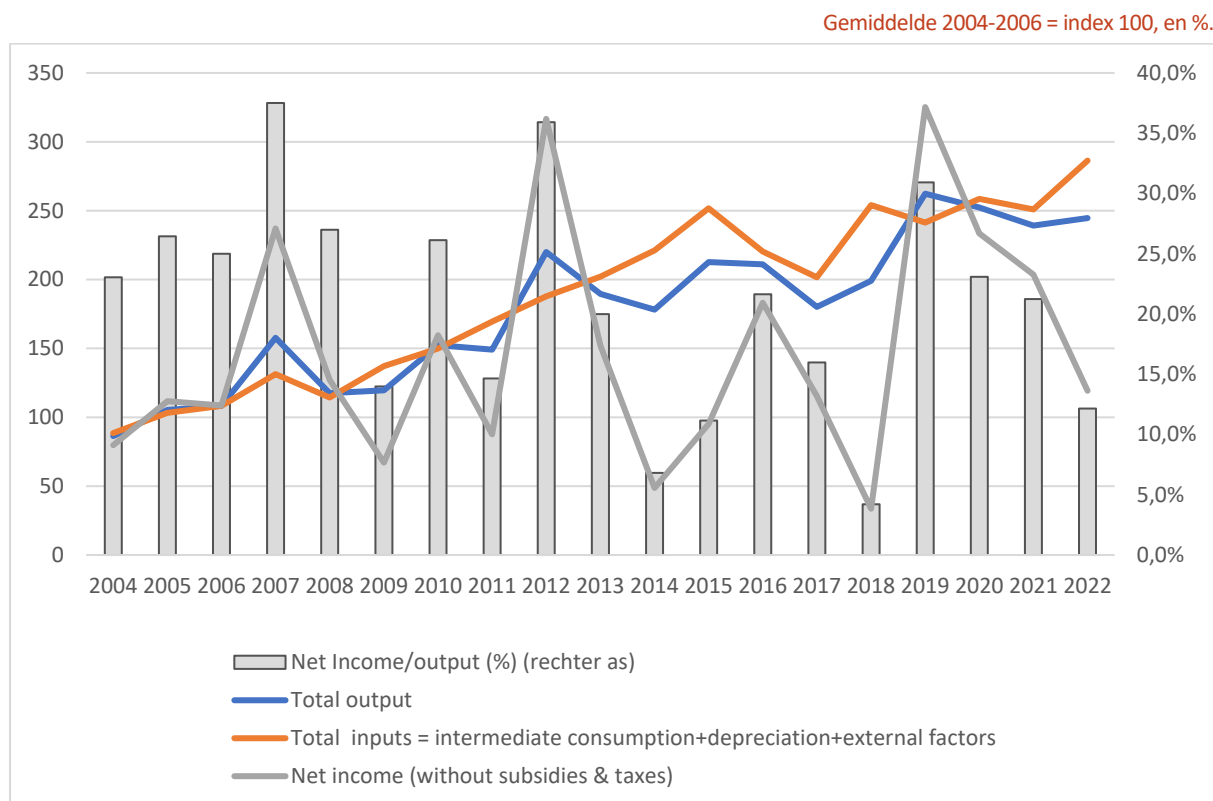
In 2023 kan men zich aan een lichte inkomstendaling verwachten: de scherpe daling van de graanprijzen zal waarschijnlijk niet volledig gecompenseerd worden door de stijging van de aardappel- en bietenprijzen of door de daling van de productiekosten.

4.1.6 Productierichting fruitteelt

Deze productierichting omvat gespecialiseerde fruitteeltbedrijven, dit wil zeggen bedrijven waar meer dan 2/3 van het landbouwareaal gebruikt wordt voor meerjarige teelten van fruitgewassen. In deze bedrijven is meer dan 95 % van het inkomen afkomstig uit de teelt van deze vruchten. Het inkomen in deze productierichting is daarom sterk afhankelijk van de fruitprijzen (met name appels en peren) en van de productievolumes.

De evolutie van het netto-inkomen per bedrijf vertoont een grote variabiliteit over de gehele periode. Sinds 2020 is het inkomen gedaald en in 2022 (schatting), met productiekosten die sterk zouden zijn toegenomen terwijl de productiewaarde zou zijn gestagneerd, zou het inkomen onder het gemiddelde van 2004-2021 liggen.

Grafiek 24. Productiewaarde (output), kosten (input) en netto toegevoegde waarde voor de productierichting fruitteelt, €/bedrijf (2022 = raming)

Bron : Eigen berekeningen op basis van ILB-gegevens.

4.1.7 Conclusie

- In 2022 is de waarde van de productie sterk gestegen door de stijging van de landbouwprizen voor meerdere belangrijke producten in de Belgische landbouw. De kosten zijn echter eveneens sterk toegenomen. Toch zijn de netto-inkomsten, volgens onze schattingen, verbeterd en bevinden ze zich op een hoger niveau dan in 2020 en 2021, twee slechte jaren voor de landbouwsector. Gezien de daling van de productiekosten in de afgelopen maanden en de aanhoudend hoge prijzen voor bepaalde landbouwproducten (met name melk, varkensvlees, rundvlees en aardappelen) zou 2023 een nog beter jaar moeten worden, ondanks een scherpe daling van de graanprijzen.
- Achter dit algemene beeld gaan echter grote verschillen tussen de productierichtingen (OTE) en dus ook tussen de gewesten schuil. Het is geen verrassing dat de productierichtingen "akkerbouw" en "melkvee" een duidelijke verbetering lieten optekenen in 2022 in vergelijking met voorgaande jaren (vooral voor de productierichting melk, die in de twee voorgaande jaren met een significante verslechtering van de netto-inkomsten te kampen had). Aan de andere kant is de situatie voor de producenten van varkensvlees (die de productierichting hokdierbedrijven domineren) nog verder verslechterd, na al twee moeilijke jaren. De netto-inkomsten per bedrijf zijn zelfs negatief geworden, ook al wordt de familiale arbeid niet vergoed volgens deze statistiek (alhoewel deze vaststelling moet worden genuanceerd in functie van het type landbouwbedrijf). In 2023 zou er echter sprake moeten zijn van enig herstel, met stijgende karkasprijzen en dalende kosten. In 2022 verslechterde de situatie van de fruitteelters voor het derde jaar op rij. Voor rundvlees verbetert de situatie langzaam sinds het rampjaar 2019. Dit geldt echter niet voor bedrijven die alleen maar vetmesten, want in

2021 en 2022 zijn de kosten van geconcentreerd veevoeder sterker gestegen dan de karkasprijzen.

4.2. Prijsverloop en simulatie van de marges 2023: industrie en detailhandel

In dit deel wordt de prijstransmissie in verschillende agro-voedingskolommen beschreven en daarnaast wordt een raming gemaakt van de evolutie van de bruto marges op het niveau van de verwerking en op het niveau van de detailhandel voor het jaar 2023.

Voor de analyse van de evolutie van de bruto marges zal het er op aankomen om in het stadium van de verwerking, de theoretische ontwikkeling van de productiekosten te vergelijken met de evolutie van de index van de industrieprijzen voor de betrokken sector. Voor de detailhandel wordt de vergelijking gemaakt tussen de consumptieprijsindex van de betrokken producten met de evolutie van de vermoede productiekosten van de kleinhandel. Hieronder volgt een beknopte beschrijving van de methodologie, voor een meer gedetailleerde beschrijving van de methodologie wordt verwezen naar de studie “Prijsverloop in de voedingskolom: een analyse van het prijstransmissiemechanisme voor België en de buurlanden”, gepubliceerd in december 2022.¹⁸

4.2.1 Methodologie en selectie van de voedingskolommen

De evolutie van een theoretische productiekost werd berekend op het niveau van de industrie en op het niveau van de detailhandel voor de jaren 2021-2023. Het aandeel van elke kostenpost (grondstoffen, verpakking, energie, loonkosten andere kosten) in de kostenstructuur van de industriële producenten enerzijds en in de detailhandel anderzijds werd geanalyseerd op basis van informatie uit de enquête naar de structuur van de ondernemingen en op basis van de aankoopkaders. Door de evolutie van de productiekosten te vergelijken met de ontwikkeling van de verkoopprijzen kan een schatting worden gemaakt van de evolutie van de marges sinds 2020. Als bijvoorbeeld de productiekosten zich in de periode 2021-2023 op dezelfde wijze ontwikkelen als de verkoopprijzen, zijn de marges sedert 2020 niet veranderd. De proxy's die hiervoor gebruikt werden, zijn:

- Voor de kosten van grondstoffen bij de berekening van de theoretische productiekosten : de index van de prijsontwikkeling van de belangrijkste grondstof (bijvoorbeeld de Europese prijs van broodtarwe voor de kosten van activiteit 1061 - maalderij). Wanneer de grondstof afkomstig is uit de agrovoedingsindustrie, worden de indexen van de afzetprijzen op de *binnenlandse markt* gebruikt (zo wordt bijvoorbeeld de index van de industrieprijzen voor de activiteit van maalderijen (NACE 1061) gebruikt voor de kost van meel bij de activiteit “vervaardiging van brood en van vers banketbakkerswerk” (NACE 1071));
- Voor de loonkosten: de evolutie van de loonindex in het betrokken paritair comité (gegevens van de FOD Werkgelegenheid).
- Voor energie wordt er rekening gehouden met de belangrijke energiebronnen die in het aankoopkader van de structuurenquête worden onderscheiden: elektriciteit, olie en gas. Prijzen voor gas en elektriciteit worden maandelijks gecommuniceerd door de CREG, de internationale prijs van Brent (in euro) wordt toegepast voor olieproducten.
- De verpakkingskost in de berekening van de theoretische productiekosten werd benaderd door gebruik te maken van de statistiek van de afzetprijzen (binnenlandse markt) van Statbel.

¹⁸ De studie is te vinden op <https://economie.fgov.be/nl/publicaties/prijsverloop-de-voedingskolom>

- De ontwikkeling van andere kosten (inclusief vervoer) is gecorreleerd aan de gezondheidsindex.

Voor de detailhandel bestaat de oefening er eveneens in om de evolutie van de index van de consumentenprijzen van de producten in kwestie (HICP-index) te vergelijken met de evolutie van een theoretische kostenindex. In de detailhandel wordt, globaal gezien, de kostenstructuur gedomineerd door de aankoop van goederen bestemd voor wederverkoop (79,4 % van de kosten volgens de gegevens van 2020), gevolgd door de andere kosten, waaronder vervoer (10,5 %), lonen (9,5 %) en energie (0,6 %).

Voor de aankoop van goederen in de detailhandel is de kostenontwikkeling gebaseerd op de index van de industriële prijzen (binnenlandse markt) voor het betrokken product. De post personeel wordt geraamd op basis van de loonindex volgens het paritair comité van de detailhandel. Voor de andere kostenposten wordt de evolutie van de prijzen geschat op basis van de vernoemde indexen (de CREG voor energie en de gezondheidsindex voor de andere kosten).

Voor deze analyse van de prijstransmissie en de raming van de evolutie van de marges in de industrie en de handel werden 9 agro-voedingskolommen weerhouden. Het gaat om de volgende sectoren:

- **Rundvlees** (NACE-activiteit 1011 - Verwerking en conservering van vlees, exclusief vlees van gevogelte);
- **Varkensvlees** (NACE-activiteit 1011 - Verwerking en conservering van vlees, exclusief vlees van gevogelte);
- **Vlees van gevogelte** (NACE-activiteit 1012 - Verwerking en conservering van gevogelte);
- **Vleeswaren** (NACE-activiteit 1013 - Vervaardiging van producten van vlees of van vlees van gevogelte);
- **Melk en kaas** (NACE-activiteit 1051 - Zuivelfabrieken en kaasmakerijen);
- **Brood en meel** (NACE-activiteit 1061 - Vervaardiging van maalderijproducten en NACE 1071 - Vervaardiging van brood en van vers banketbakkerswerk);
- **Suiker** (NACE-activiteit 1081 - Vervaardiging van suiker);
- **Chocolade** (NACE-activiteit 1082 - Vervaardiging van cacao, chocolade en suikerwerk);
- **Bier** (NACE-activiteit 1105 - Vervaardiging van bier).

Bij de keuze van de sectoren werd rekening gehouden met de mogelijkheid om een relatief duidelijk en verklaarbaar verband te leggen tussen het product of de finale consumptiegoederen (het is te zeggen de HICP-statistiek) en de verwerkingsactiviteit waarvan dit of deze voedingsproducten afkomstig van is/zijn (het is te zeggen de statistiek van de afzetprijsexen, PPI).

Er zijn verschillende beperkingen verbonden aan deze studie.

- Ten eerste zijn de verbanden tussen de verschillende schakels in de keten niet altijd zo eenduidig.
- Ten tweede zijn er ook beperkingen ten gevolge van de vertrouwelijkheid van gegevens. Zo is de afzetprijs van de Belgische suikerindustrie niet gekend omwille van die reden.
- Ten derde wordt alleen de prijsevolutie in aanmerking genomen. De volumewijzigingen, bijvoorbeeld bij de aankoop van productiemiddelen, zijn niet opgenomen (veronderstelling van constante volumes).
- Ten vierde wordt voor de industrie de evolutie van de omzet alleen geschat aan de hand van de prijsontwikkeling van het belangrijkste product dat door de betrokken activiteitsector wordt verkocht.

- Ten vijfde wordt het tijdsverschil tussen de aankoop van grondstoffen (of andere goederen en diensten) en de verkoop van producten niet in aanmerking genomen. In de detailhandel worden de prijzen van aankoopcontracten vaak heronderhandeld op vooraf bepaalde tijdstippen.
- Voor de raming van de marges in de kleinhandel, wordt de evolutie van de kosten voor de aankoop van goederen voor wederverkoop, enkel vastgesteld op basis van de binnenlandse afzetprijzen van de betrokken industrie en niet op basis van afzetprijzen van buitenlandse industrie.
- Zoals gezegd is de ontwikkeling van bepaalde kosten (zoals vervoer of andere aankopen van goederen en diensten) benaderd door de evolutie van de gezondheidsindex. Aangezien deze index soms veel minder sterk is gestegen dan andere kostensoorten (met name energie), is het waarschijnlijk dat voor deze kostenposten onderschattingen worden gemaakt.
- De zienswijze die hier gepresenteerd wordt, beschrijft een gemiddelde situatie voor een sector. De heterogeniteit van de economische situaties binnen elke sector mag echter niet uit het oog worden verloren. Ook de resultaten voor de detailhandel moeten met voorzichtigheid geïnterpreteerd worden. De evolutie van de consumptieprijzen heeft immers zowel betrekking op de detailhandel als de kleine gespecialiseerde handel (slagers, bakkers, ...). Bovendien kan de kostenstructuur van product tot product sterk verschillen.

4.2.2 Rundvleeskolom en varkenskolom

Ter herinnering: de industriële afzetprijsindex heeft betrekking op de productie van rund- en varkensvlees (tezamen NACE 1011). Deze index wordt gedomineerd door het varkensvlees, waarvan de productie in waarde veel hoger is dan die van rundvlees. De index is daarom niet erg relevant voor de rundvleeskolom, maar wel voor de varkenskolom.

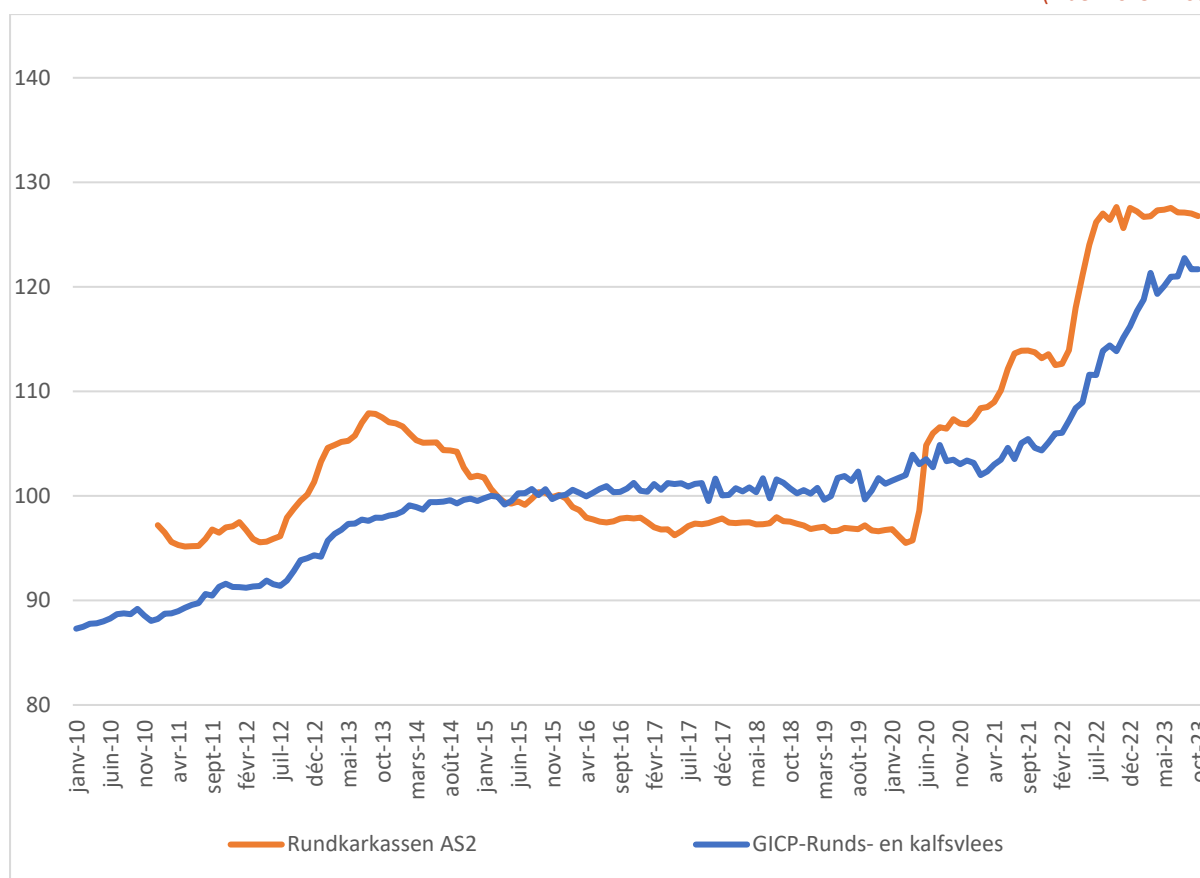
Wat betreft **rundvlees** (grafiek 25), is de karkasprijs (hier vertegenwoordigd door AS2-karkassen van jonge BWB-mannetjes) gedurende een lange periode, tussen midden mei 2013 en april 2020, gedaald. Sindsdien is de prijs in verschillende fasen opnieuw sterk gestegen, met een piek in oktober 2022. Deze stijging heeft te maken met een aantal factoren, waaronder een structurele daling van het aanbod als gevolg van een trend om de rundveestapel te verminderen (wat op haar beurt deels te maken heeft met de sterke stijging van de productiekosten). De prijzen stegen met 30 % tussen april 2020 en september 2022. Sinds deze piek zijn de prijzen gestabiliseerd.

Met een vertraging van bijna een jaar, kenden de consumptieprijzen voor rundvlees een vergelijkbare opwaartse trend maar in mindere mate. In iets meer dan 2 jaar (van maart 2021 tot mei 2023) zijn ze met 20 % gestegen. Bijna een jaar na de stabilisatie van de prijs van AS2-karkassen, bleven de consumptieprijzen stijgen waarbij de twee reeksen convergeerden of elkaar “inhaalden”. In september en oktober 2023 zijn de prijzen niet meer gestegen. Het is echter nog te vroeg om te zeggen dat ze gestabiliseerd zijn, net als de karkasprijzen.

Er moet worden opgemerkt dat de stijging van de consumptieprijs tussen 2015 en 2023 in België veel lager was dan in Nederland en Duitsland, en van dezelfde grootteorde was als in Frankrijk (zie Bijlage 2). Het prijsverschil (met index 100=2015) met Nederland en Duitsland is dus aanzienlijk toegenomen maar is stabiel gebleven met Frankrijk.

Grafiek 25. Karkasprijzen (AS2) en consumentenprijzen (HICP) in de rundvleeskolom

(Index 2015 = 100)

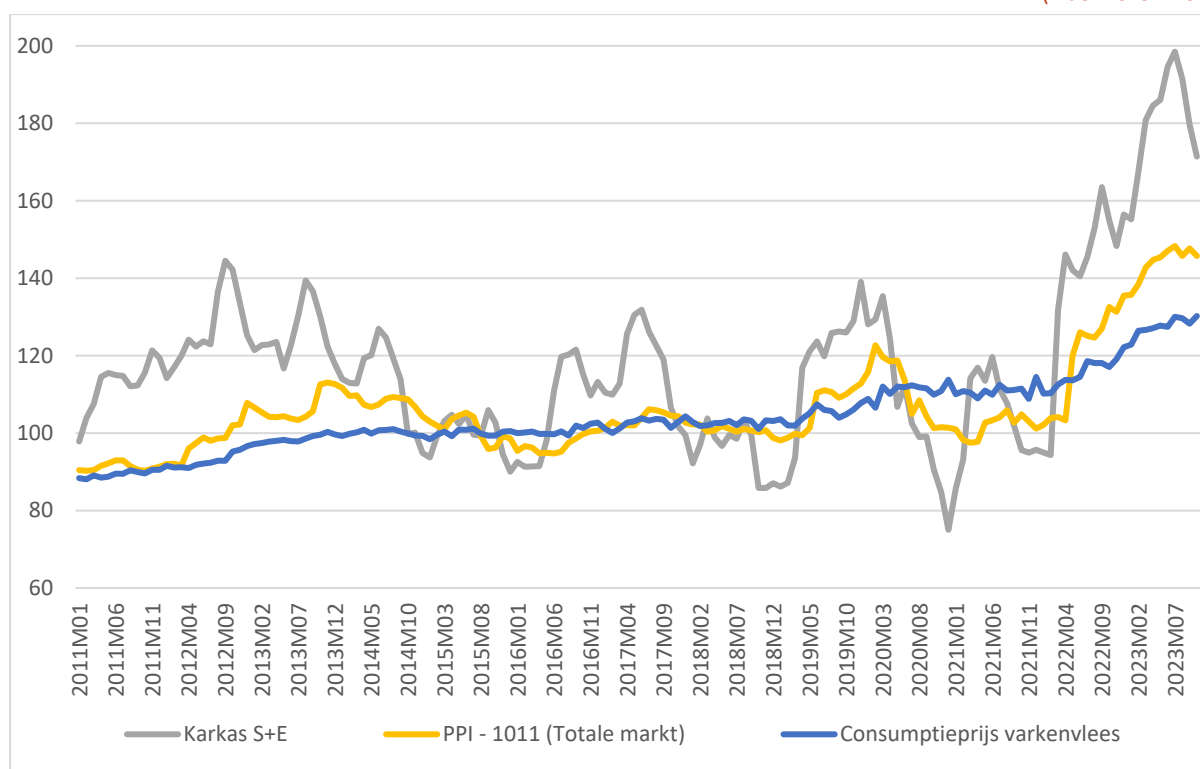

Bron : ALV en Stabel.

De grondstofprijs van varkensvlees is recentelijk ook sterk gestegen. De karkasprijs verdubbelde in anderhalf jaar, tussen februari 2022 en juli 2023. De industriële prijs voor de NACE-sector 1011 (die ook de productie van rundvlees omvat) volgde vrij snel, met een stijging van 42 % tussen april 2022 en juli 2023. In de detailhandel was de stijging meer gestaag en gematigder. De prijsindex nam in dezelfde periode met 14 % toe.

Grafiek 26. Karkasprijzen (S+E), industriële prijzen en consumentenprijen (HICP) in de varkensvleeskolom

(Index 2015 = 100)

Bron : ALV en Stabel.

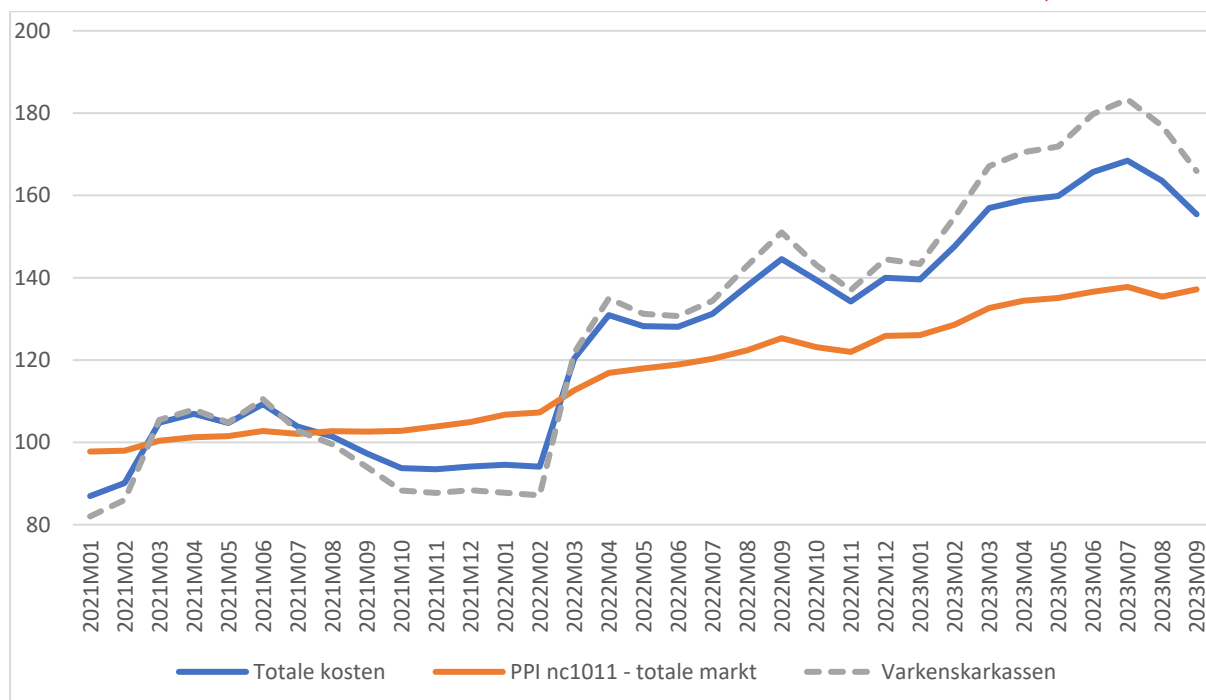
Sinds augustus van dit jaar is de karkasprijs sterk gedaald. In 3 maanden tijd is deze prijs met 14 % afgenomen. Er is nog geen neerwaartse trend voor de industriële prijs en de consumptieprijs, maar een stabilisatie lijkt zich af te tekenen.

Wat de marges betreft, geeft het theoretische model (grafiek 27) op het niveau van de industrie voor de vleeskolom (rund- en varkensvlees) aan dat de productiekosten voor de industrie in 2022 meer gestegen zijn dan de industriële verkoopprijs (inkomstenindicator). Dit suggereert dat de marges in de loop van het jaar daalden. Deze waarneming wordt bevestigd door een analyse van de jaarrekeningen van bedrijven in deze activiteitsector, waaruit blijkt dat de netto marge van de sector duidelijk lager is dan in de voorgaande twee jaar (zie deel 3 en bijlage 1). In 2023 zette deze trend zich aanvankelijk voort en versterkte zelfs, tot in juli, toen de karkasprijzen (voornamelijk van varkensvlees) een piek bereikten. Vervolgens dalen de karkasprijzen (en daarmee de totale kosten) terwijl de inkomstenindicator stabiliseert, wat erop zou kunnen wijzen dat de marges verbeteren.

In de detailhandel (grafiek 28) daalde de marge op varkens- en rundvleesproducten in 2022 volgens het theoretische model. In 2023 blijft het verschil tussen de evolutie van de kosten en de evolutie van de verkoopprijzen stabiel, waarbij de veronderstelde marge ongewijzigd blijft, maar nog niet verbetert.

Grafiek 27. Evolutie van een theoretische producentenprijs (totale productiekosten) en de reële producentenprijs voor verwerking en conservering van vlees (NACE 1011)

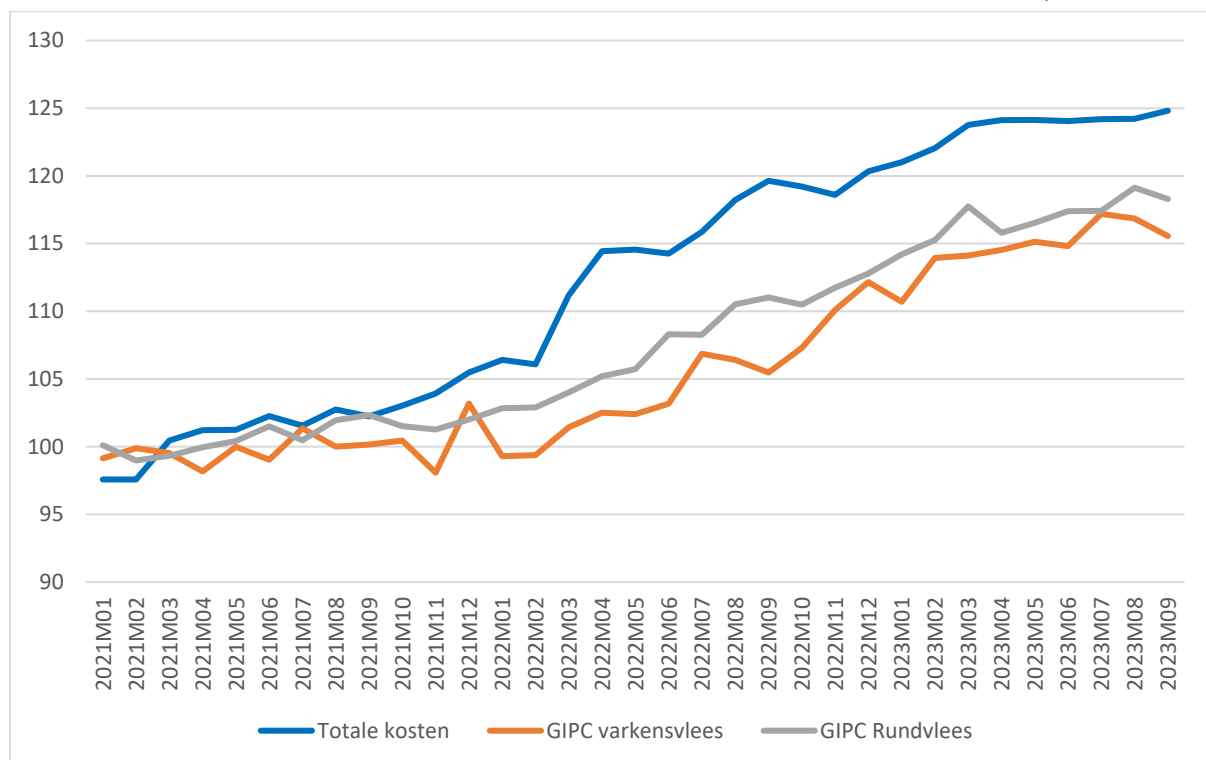
(Index 2020 = 100)

Bronnen: CREG, ALV (Vlaams gewest), FOD WASO, Statbel, eigen berekeningen.

Grafiek 28. Evolutie van een theoretische consumptieprijs (totale kosten) en de reële consumptieprijs voor vlees in de detailhandel

(Index 2020 = 100)

Bronnen: CREG, EC, FOD WASO, Statbel, eigen berekeningen.

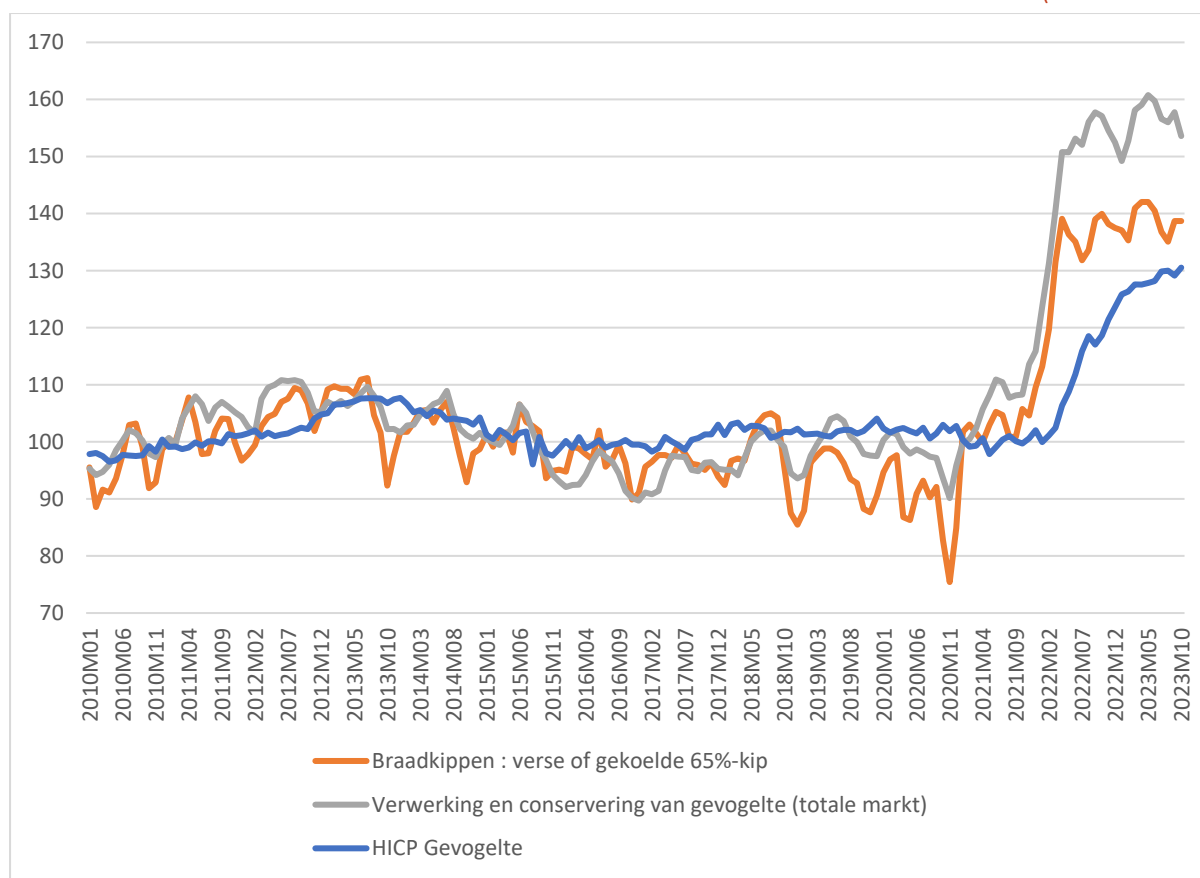
4.2.3 Gevogeltekolom

De karkasprijs ("65 % vleeskip") kende een lange periode van daling tussen de zomer van 2013 en de herfst van 2020. Maar vanaf eind 2020 stegen de prijzen sterk (in twee fasen) en verdubbelden bijna in anderhalf jaar (november 2020-maart 2022). De tweede fase van de stijging, tussen eind 2021 en maart 2022, was zeer groot, met een stijging van meer dan 40 % in 4 maanden. Dit is te wijten aan een daling van het aanbod na een vermindering van de stapel als gevolg van de zeer hoge productiekosten (voer en energie). Sinds maart 2022 schommelen de prijzen, maar de trend is stabiel.

Het effect op de industriële prijs was zowel onmiddellijk als proportioneel. De totale productiekosten worden zeer sterk beïnvloed door de aankoop van pluimveegrondstoffen (70 % in 2020). De detailhandelsprijzen voor vlees van gevogelte zijn ook gestegen, maar met enige vertraging omdat de stijging pas in maart 2022 echt zichtbaar was, en tot op heden minder belangrijk is (+30 % sinds begin 2022). We zien dat de opwaartse trend de afgelopen 5 maanden is vertraagd, net als die van de industriële prijzen. Er moet worden opgemerkt dat de detailhandelsprijs voor pluimvee tussen 2018 en begin 2022 zeer stabiel is gebleven in België maar is gestegen in de 3 buurlanden (zie bijlage B5). Tijdens de periode van sterke prijsstijging in de eerste maanden van 2022, onderscheidt Duitsland zich door een nog sterkere stijging dan in de andere landen.

Grafiek 29. Karkasprijzen, industriële prijzen en consumentenprijzen (HICP) in de gevogeltekolom

(Index 2015 = 100)

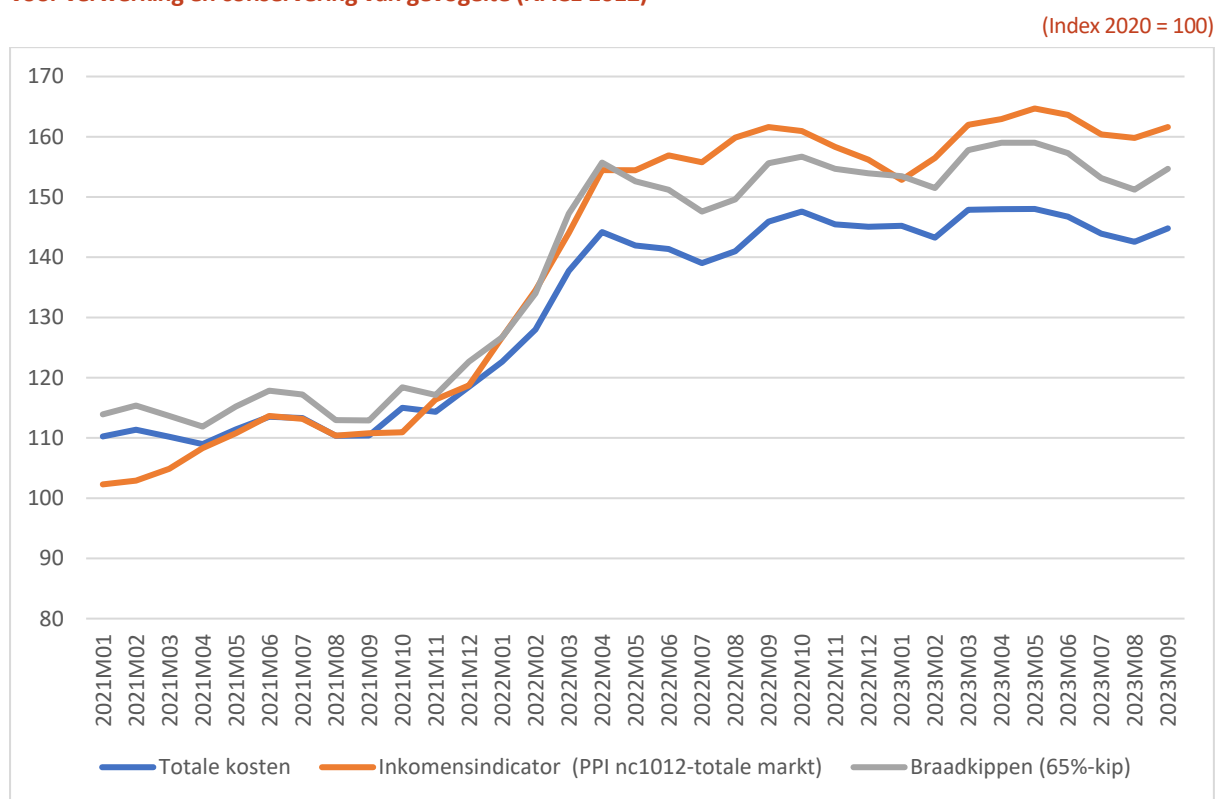
Bronnen : Statbel en DG Agri (EC).

De scherpe stijging van de karkasprijs tussen oktober 2021 en maart-april 2022 wordt weerspiegeld in de evolutie van de theoretische totale productiekost van vlees van gevogelte (grafiek 30). De stijging

werd door de sector grotendeels doorberekend in de verkoopprijzen (industriële prijzen). De stijging van de industriële prijzen was zelfs groter dan die van de kosten, wat suggereert dat de marges stegen. Deze stijging wordt volledig bevestigd door een analyse van de jaarrekeningen van de ondernemingen in deze sector (zie hoofdstuk 3 en bijlage B4), waaruit blijkt dat 2022 een netto marge opleverde die aanzienlijk hoger was dan in voorgaande jaren. Voor 2023 laat het theoretische model zien dat de indexen fluctueren, maar zonder duidelijke richting en vooral met een kloof tussen de kostenindex en de inkomstenindex die stabiel blijft of zelfs licht toeneemt. Dit suggereert dat de marge in 2023 gelijk zal zijn aan die van 2022, of zelfs hoger zal liggen.

Voor de detailhandel is de situatie omgekeerd. De stijging van de industriële prijs kon slechts gedeeltelijk worden doorgerekend in de detailhandelsprijzen (grafiek 31). In de loop van 2023 lijkt de kloof iets kleiner te worden en kan de marge waarschijnlijk naar een hoger niveau terugkeren.

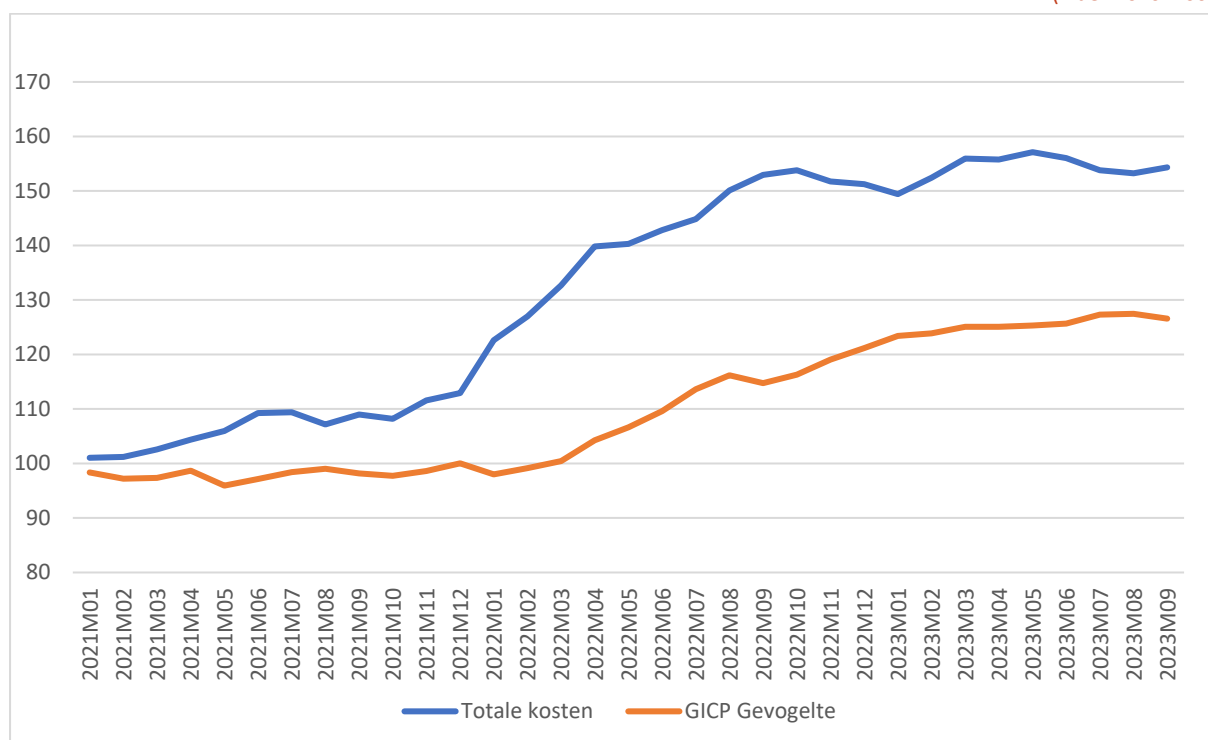
Grafiek 30. Evolutie van een theoretische producentenprijs (totale productiekosten) en de reële producentenprijs voor verwerking en conservering van ge vogel (NACE 1012)

Bronnen: CREG, DG Agri (EC), CREG, FOD WASO, Statbel, eigen berekeningen.

Grafiek 31. Evolutie van een theoretische consumptieprijs (totale kosten) en de reële consumptieprijs voor vlees van gevogelte in de detailhandel

(Index 2020=100)

Bronnen: CREG, EC, FOD WASO, Statbel, eigen berekeningen.

4.2.4 Kolom voor charcuterie

De verdubbeling van de karkasprijs van varkens tussen begin 2022 en medio 2023 werd gedeeltelijk doorgerekend in de industriële prijs van charcuterie (NACE 1013). Deze prijs is in dezelfde periode met 30 % gestegen. De consumptieprijs is ook in hetzelfde tempo gestegen als de industriële prijs, maar slechts tot maart 2023. Sindsdien heeft deze prijs zich gestabiliseerd, met maandelijkse stijgingen en dalingen. Vanaf juli begon de karkasprijs vrij sterk te dalen. Deze daling is nog niet zichtbaar in de industriële prijs, die niet meer stijgt en sinds juni stabiel is.

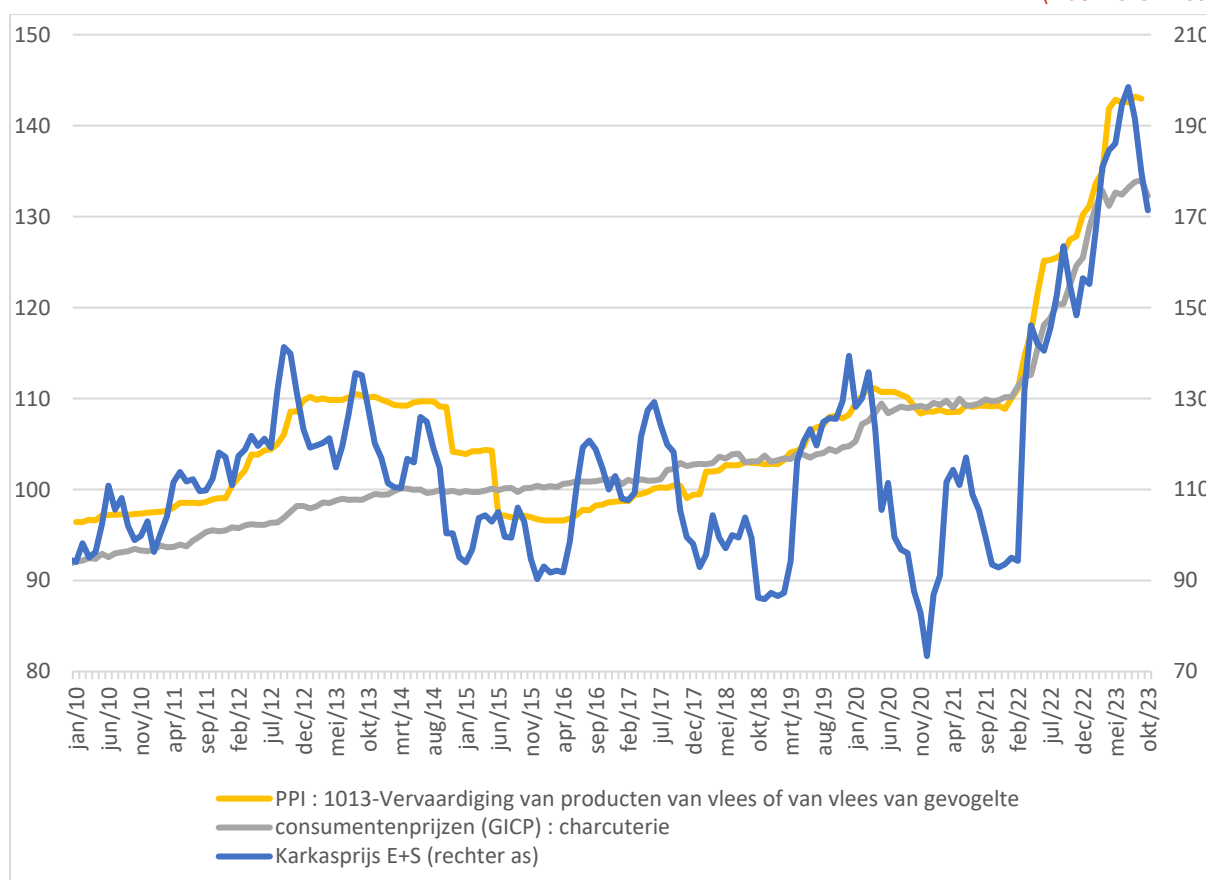
In vergelijking met de buurlanden is de consumptieprijs in België de afgelopen maanden in zeer gelijke mate als in Frankrijk geëvolueerd en met een minder sterke stijging dan in Duitsland en Nederland. Het verschil tussen België en deze twee landen bedraagt momenteel (oktober) 14 punten (met index 2015=100) (zie grafiek in bijlage B7).

Wat de rendabiliteit van de activiteitsector van de productie van charcuterie (NACE 1013) betreft, laat het theoretische model zien dat deze rendabiliteit in 2022 is achteruitgegaan ten opzichte van 2021. De productiekosten stijgen sterk vanaf februari 2022, terwijl de industriële prijs ook stijgt, maar meer gestaag en minder uitgesproken (grafiek 33). Deze daling van de rendabiliteit wordt bevestigd door een analyse van de jaarrekeningen (zie deel 3). Voor de hele activiteitsector daalt de netto marge van 3,7 % in 2021 tot 2,65 % in 2022.

In 2023 volgen de kosten- en inkomstenindices vergelijkbare opwaartse trends, maar vanaf juni dalen de kosten terwijl de inkomsten stabiliseren. De marge is dus aan het verbeteren.

Grafiek 32. Karkasprijzen, industriële prijzen en consumentenprijzen (HICP) in de kolom voor charcuterie

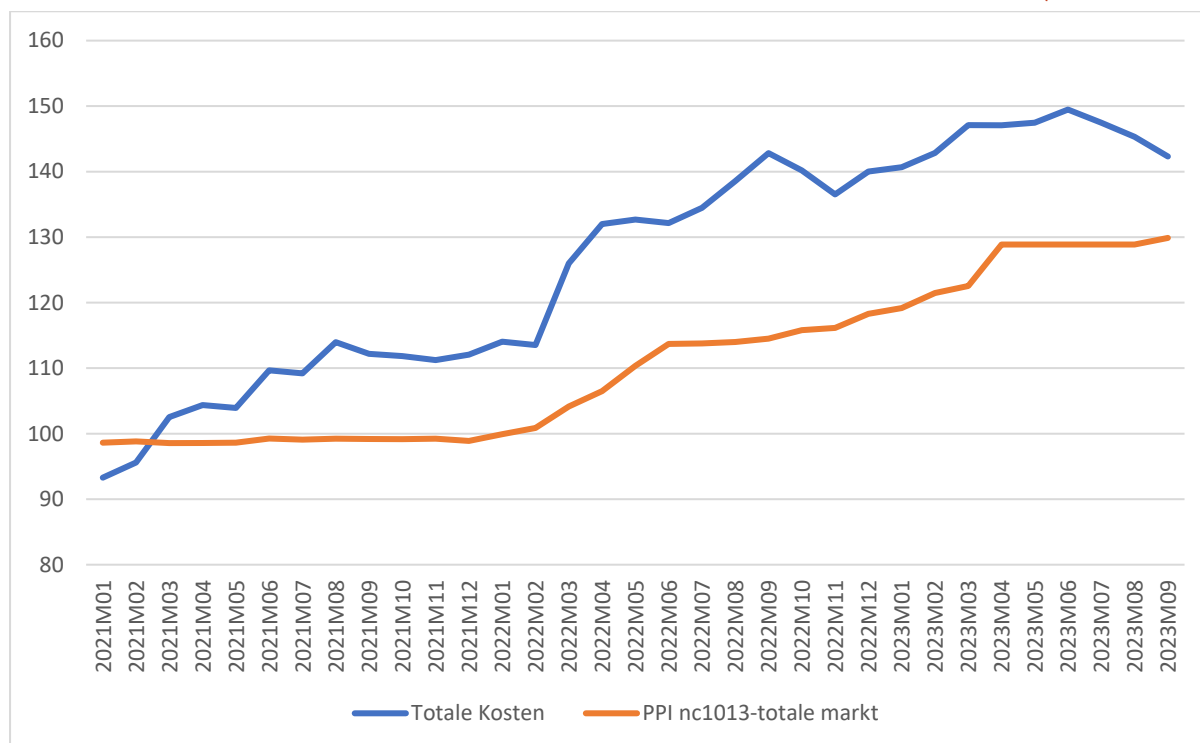
(Index 2015 = 100)

Bronnen: Statbel en ALV (Vlaams gewest).

Grafiek 33. Evolutie van een theoretische producentenprijs (totale productiekosten) en de reële producentenprijs voor vervaardiging van producten van vlees (NACE 1013)

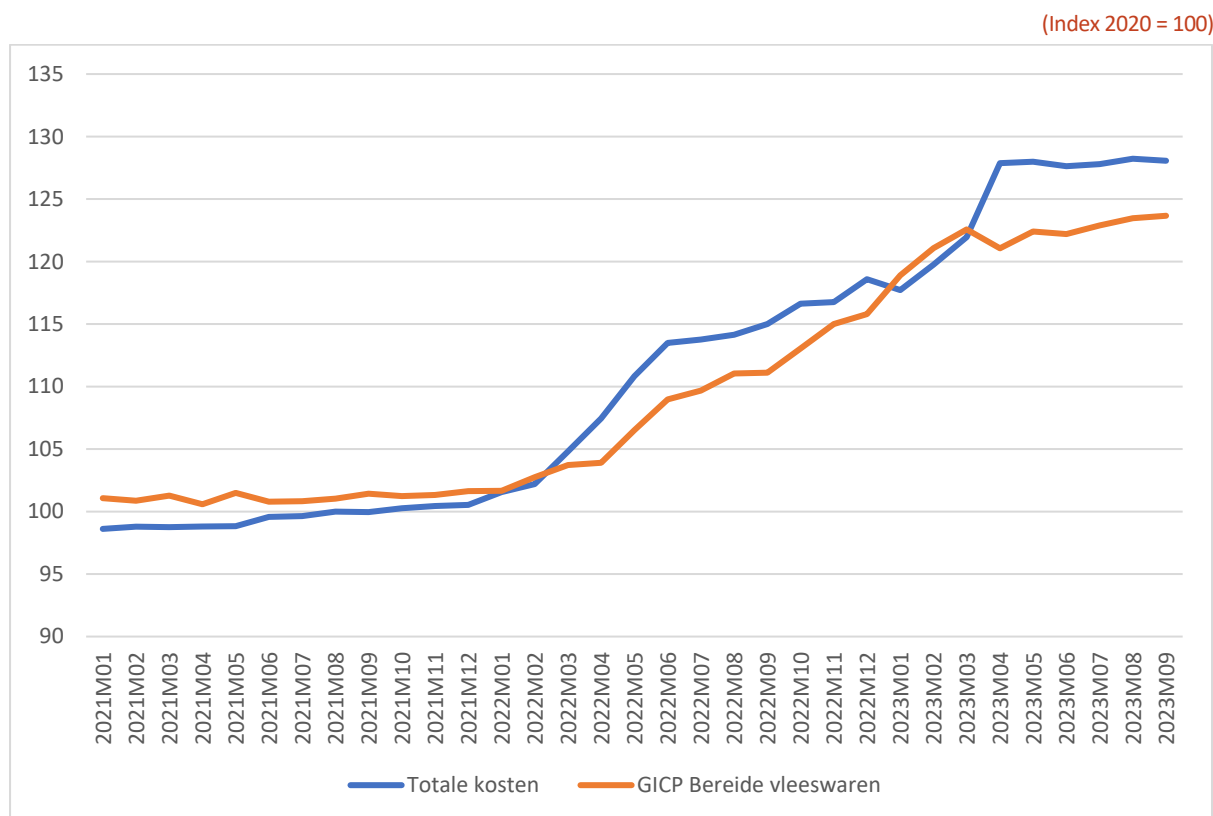
(Index 2020 = 100)

Bronnen: CREG, ALV (Vlaams gewest), FOD WASO, Statbel, eigen berekeningen.

In de detailhandel werd de stijging van de industriële prijs over het hele jaar 2022 doorberekend in de detailhandelsprijs, maar met een vertraging van 1 maand. Dat wijst op een lichte vermindering van de marge ten opzichte van 2021 (grafiek 34). In april bleef de kostenindex echter stijgen, terwijl de index van de verkoopprijs stabiliseerde. Sindsdien zijn deze twee indices nauwelijks veranderd en blijft de kloof tussen beide dus stabiel. Daarom kunnen we voor 2023 opnieuw een iets lagere marge verwachten als de indices tegen het einde van het jaar niet van richting veranderen.

Grafiek 34. Evolutie van een theoretische consumptieprijs (totale kosten) en de reële consumptieprijs voor charcuterie in de detailhandel

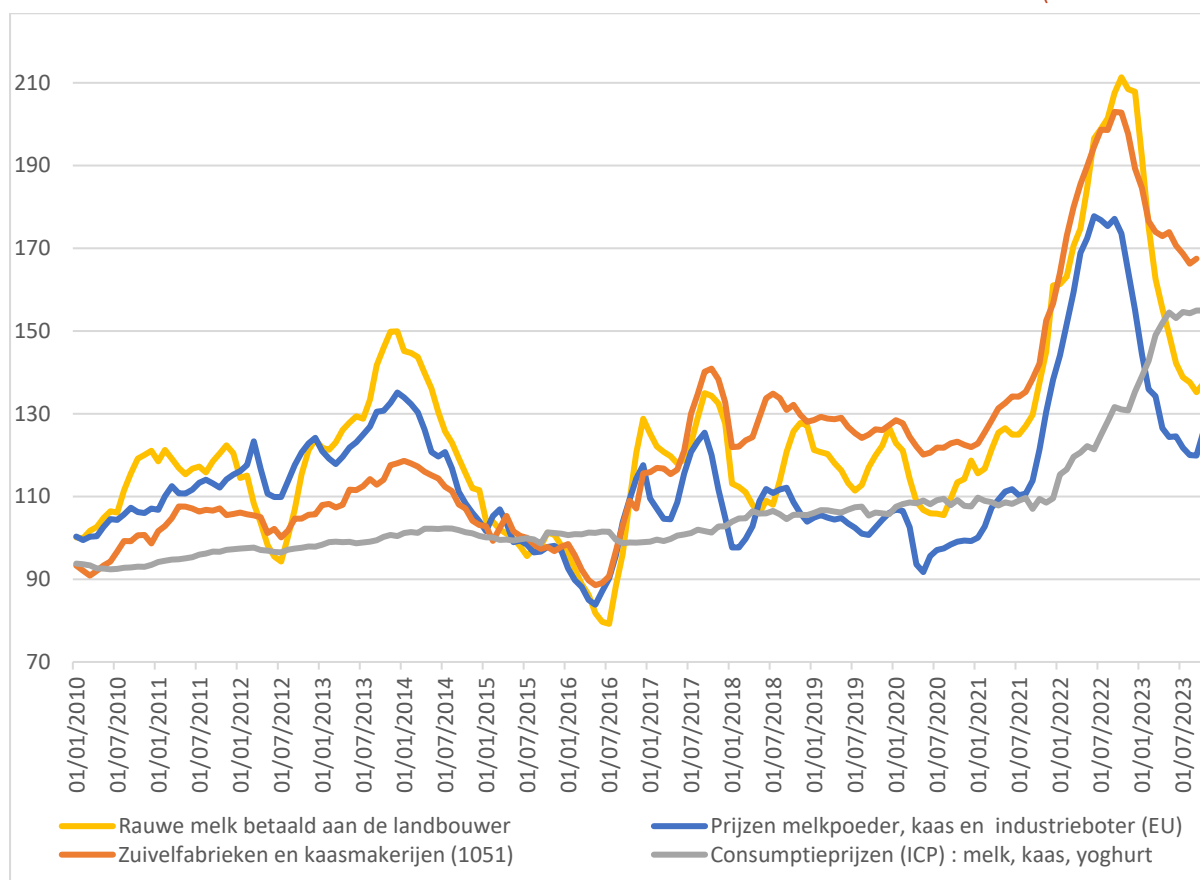
Bronnen: CREG, EC, FOD WASO, Statbel, eigen berekeningen.

4.2.5 Zuivelkolom

De noteringen van zuivelproducten bereikten een piek in juni 2022, na een stijging van 61 % in één jaar. De prijs voor rauwe melk die aan de producenten wordt betaald volgde dezelfde opwaartse trend (grafiek 35). Met een vertraging van 3 maanden begonnen de consumptieprijzen voor zuivelproducten deze stijging vanaf eind 2021 te weerspiegelen. Tussen juni en augustus 2022 stabiliseerden de prijzen en begonnen ze daarna opnieuw te dalen. In een jaar tijd zijn ze met 32 % gedaald, waardoor de prijs betaald aan de producent ook is gedaald. De consumptieprijs bleef tot juni 2023 stijgen. Tussen december 2021 en mei 2023 steeg deze prijs met 41 % om daarna te stabiliseren. De daling van de noteringen heeft dus nog niet geleid tot een daling van de consumptieprijzen. Bijlage B11 vergelijkt de consumptieprijzen voor magere en halfvolle melk in België en de buurlanden en biedt een mogelijke verklaring voor de waargenomen verschillen, aangezien de melkprijzen in Duitsland en Nederland de laatste maanden sterk zijn gedaald, in tegenstelling tot België.

Grafiek 35. Prijzen van rauwe melk, noteringen van zuivelproducten, industriële prijzen en consumentenprijzen (CPI) in de zuivelkolom

(Index 2015 = 100)

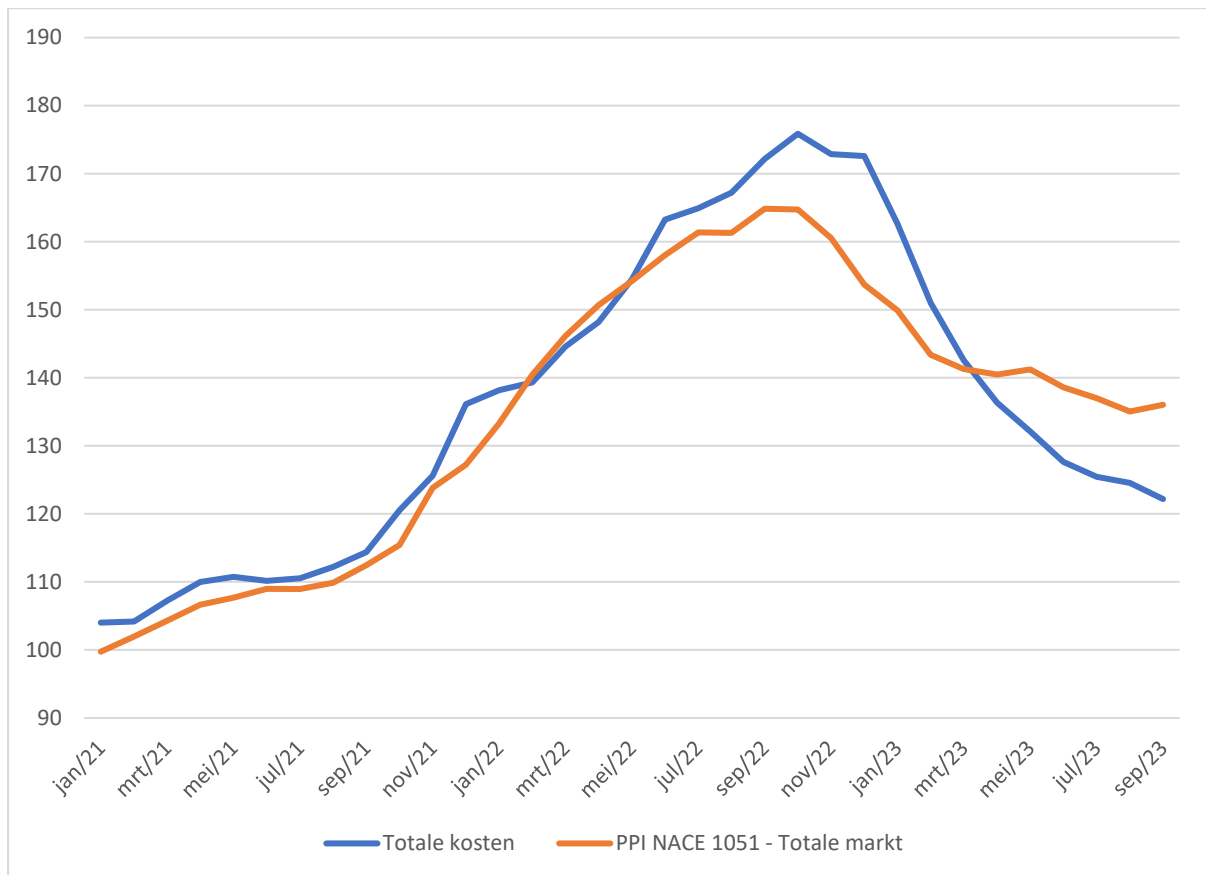
Bronnen : BCZ-CBL, DG Agri (EC), Statbel.

Wat de winstmarges betreft, toont het theoretische model voor de industriële fase (NACE 1051) voor 2022 aan dat de stijging van de totale productiecosten tot in juni 2022 wordt doorberekend in de industriële verkoopprijzen. Ook stijgen de kosten sneller dan de theoretische inkomsten. Er zit een verschil tussen de twee tot maart 2023. We kunnen dus aannemen dat de marge in 2022 zal achteruitgaan, en dat blijkt inderdaad uit een onderzoek van de jaarrekeningen van de ondernemingen van deze sector. De netto marge daalt van 1,76 % in 2021 naar 1,03 % in 2022 (zie bijlage B10). Gezien de evolutie van de kosten in 2023, die heel sterk dalen, kunnen we een herstel van de netto marge in 2023 verwachten.

Wat de distributie betreft, stijgen de aankoopkosten van zuivelproducten in 2021 en het grootste deel van 2022 (tot oktober) veel sterker dan de verkoopprijzen (zoals geïllustreerd in grafiek 37 door magere en halfvolle melk en kaas). De netto marge op deze producten moet dus zijn gedaald. Een verbetering van de marges wordt in 2023 verwacht. De scherpe daling van de kosten wordt weerspiegeld in een daaropvolgende daling van de verkoopprijzen, maar waarvan de trend nog steeds relatief klein is.

Grafiek 36. Evolutie van een theoretische producentenprijs (totale productiekosten) en de reële producentenprijs voor vervaardiging van zuivelproducten (NACE 1051)

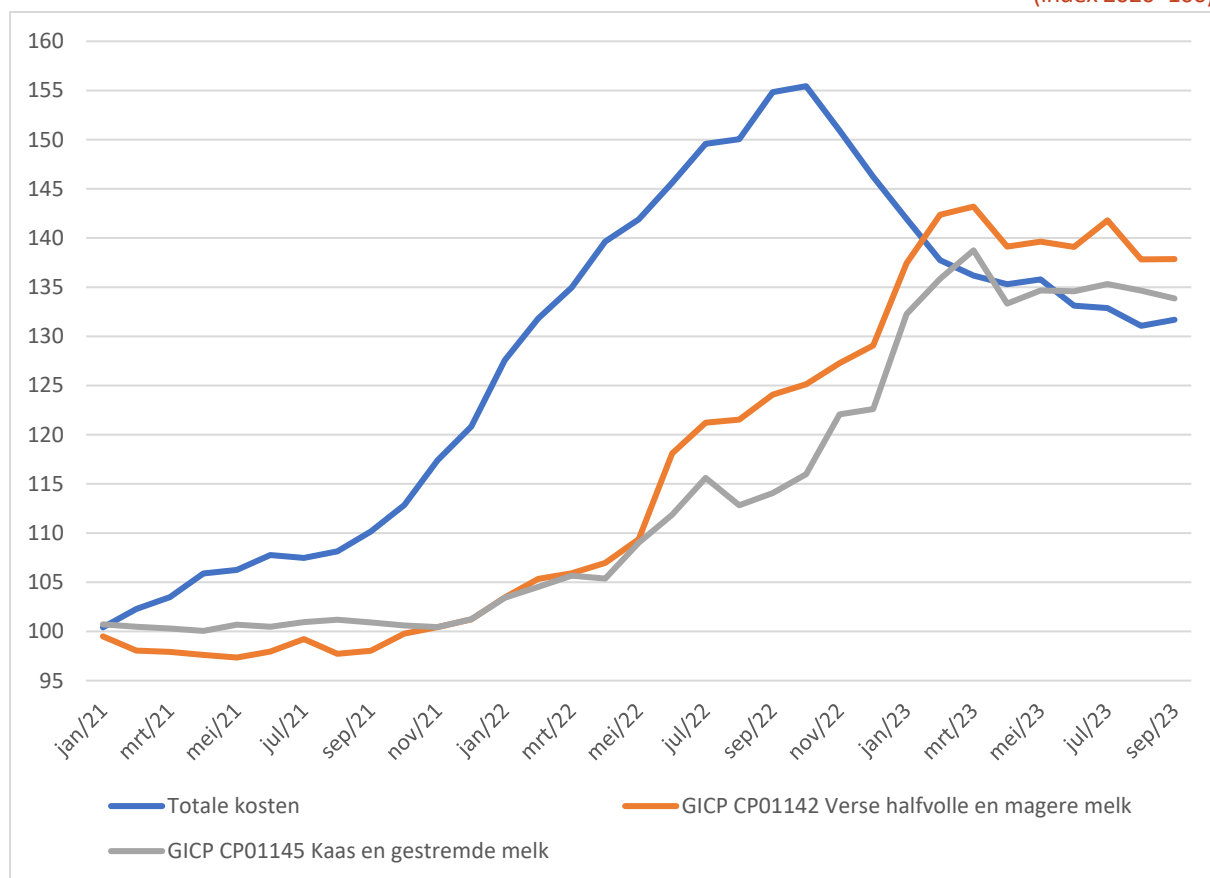
(Index 2020 = 100)

Bronnen: BCZ-CBL, CREG, FOD WASO, Statbel, eigen berekeningen.

Grafiek 37. Evolutie van een theoretische consumptieprijs (totale kosten) en de reële consumptieprijs voor zuivelproducten in de detailhandel

(Index 2020=100)

Bronnen: CREG, EC, FOD WASO, Statbel, eigen berekeningen.

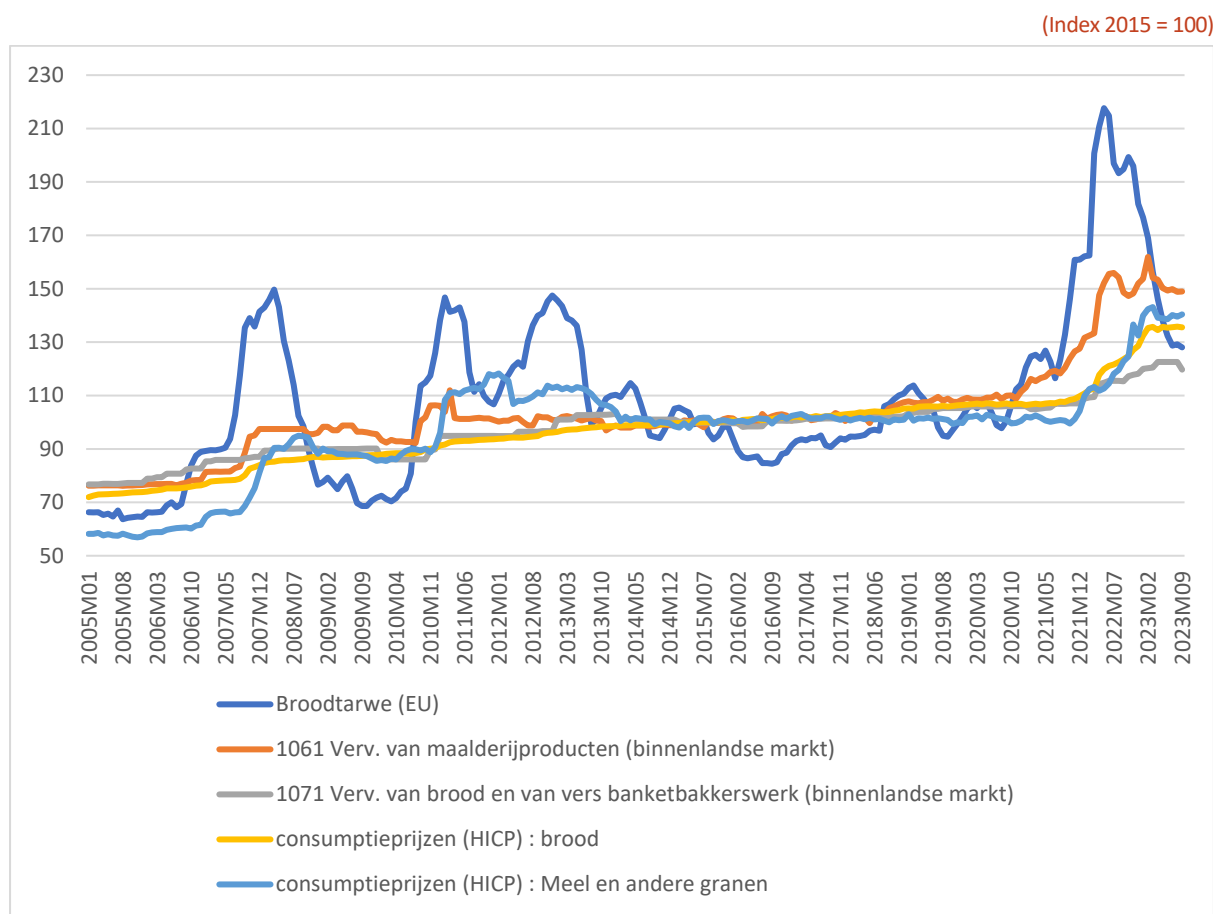
4.2.6 Brood- en bloemkolom

In deze sector is meel voor broodgranen zowel een industrieel product (het betreft een product van NACE-activiteitsklasse 1061 - Vervaardiging van maalderijproducten) als een grondstof voor activiteit 1071 (Vervaardiging van brood en van vers banketbakkerswerk). Aangezien beide activiteiten deel uitmaken van dezelfde sector, worden zij samen voorgesteld in de algemene grafiek inzake de prijsindexen in deze sector.

De grondstof broodtarwe is sterk beginnen stijgen in oktober 2020. Tussen dan en juni 2022 zijn de prijzen met 105 % gestegen. Sindsdien zijn de prijzen terug gedaald, namelijk met 40 %. De stijging van de grondstofprijs heeft geleid tot een stijging van de afzetprijs van de bloemindustrie, weliswaar met een kleine vertraging. Tussen december 2020 en maart 2023 zijn de prijzen met 38 % gestegen. Ook de neerwaartse prijsbeweging van de grondstofprijs had een weerslag op de afzetprijs van de bloemindustrie: sinds de piek in maart 2023 zijn de afzetprijzen met 3 % gedaald. Ook de afzetprijzen van de broodindustrie volgen de bewegingen van de grondstofprijs, maar in nog mindere mate dan de prijzen van de bloemindustrie en met een vertraging van één jaar. Tussen december 2021 en april 2023 zijn de afzetprijzen van brood en vers banketbakkerswerk met 14 % gestegen. Sindsdien zijn die prijzen stabiel gebleven en in september 2023 lichtjes afgenomen. Tenslotte hebben ook de consumptieprijzen een opwaartse prijsbeweging getoond sinds december 2021. De consumptieprijzen van meel en andere granen zijn toegenomen met 37 % en de consumptieprijzen van brood met 24 %. Sinds maart 2023 zijn de consumptieprijzen min of meer constant. De

consumptieprijzen voor meel en granen en voor brood zijn sterker gestegen in Duitsland en minder sterk gestegen in Frankrijk. Het prijsverloop in Nederland lijkt sterk op dat van België.

Grafiek 38. Prijsverloop in de broodkolom in België

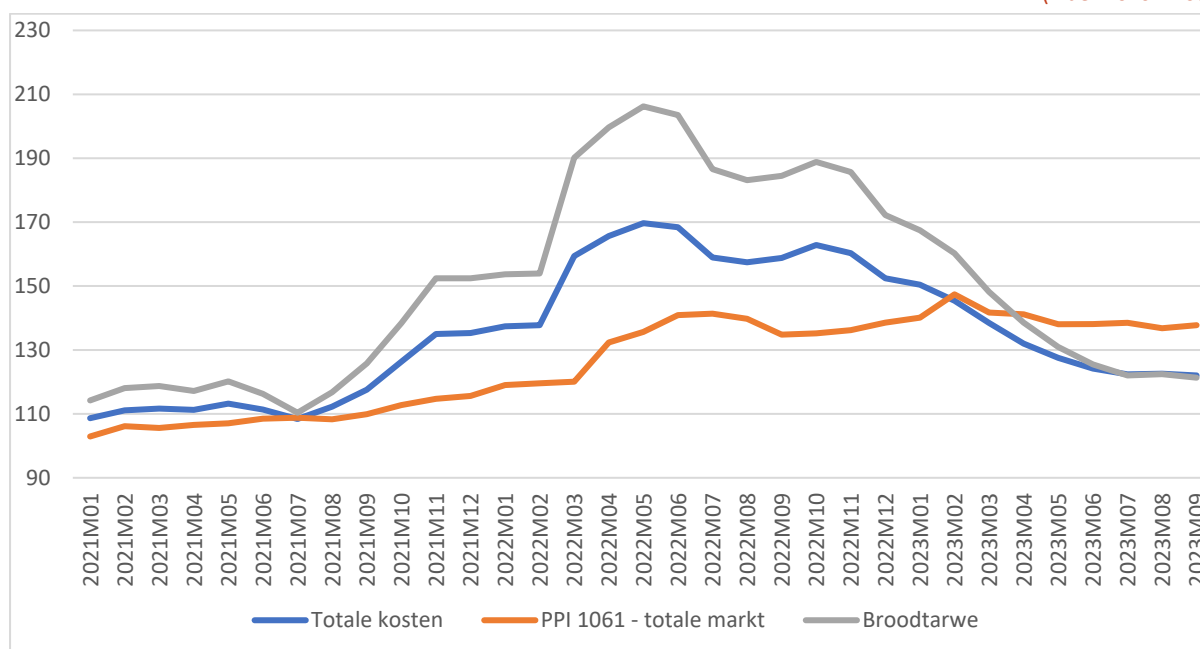
Bronnen: DG Agri (EC), Statbel.

Wat de grondstoffen betreft van de NACE 1061 (maalderijproducten), deze worden gedomineerd door granen zonder rijst (60 % van de kosten van de grondstof in 2020) en de veronderstelling is dan dat broodtarwe de meest representatieve van de granen is. De evolutie van de theoretische kosten verbonden aan de grondstof wordt dus bepaald door de ontwikkeling van de prijs van broodtarwe op de Europese markt.

Uit de volgende grafiek blijkt dat de theoretische kosten zijn beginnen dalen midden 2022. Dit grotendeels dankzij de daling van de grondstof tarwe. Langs de andere kant zijn de opbrengsten, ingeschat door de afzetprijzen, gestegen in 2022 en gestabiliseerd in 2023. Dit wijst erop dat de winstgevendheid in de sector vanaf midden 2022 verbeterde. Uit de analyse van de jaarrekeningen blijkt echter dat de reële netto marge van de sector licht daalde in 2022 ten opzichte van 2021 (zie bijlage).

Grafiek 39. Evolutie van een theoretische producentenprijs (totale productiekosten) en de reële producentenprijs voor de bloemproducenten (NACE 1061)

(Index 2020 = 100)

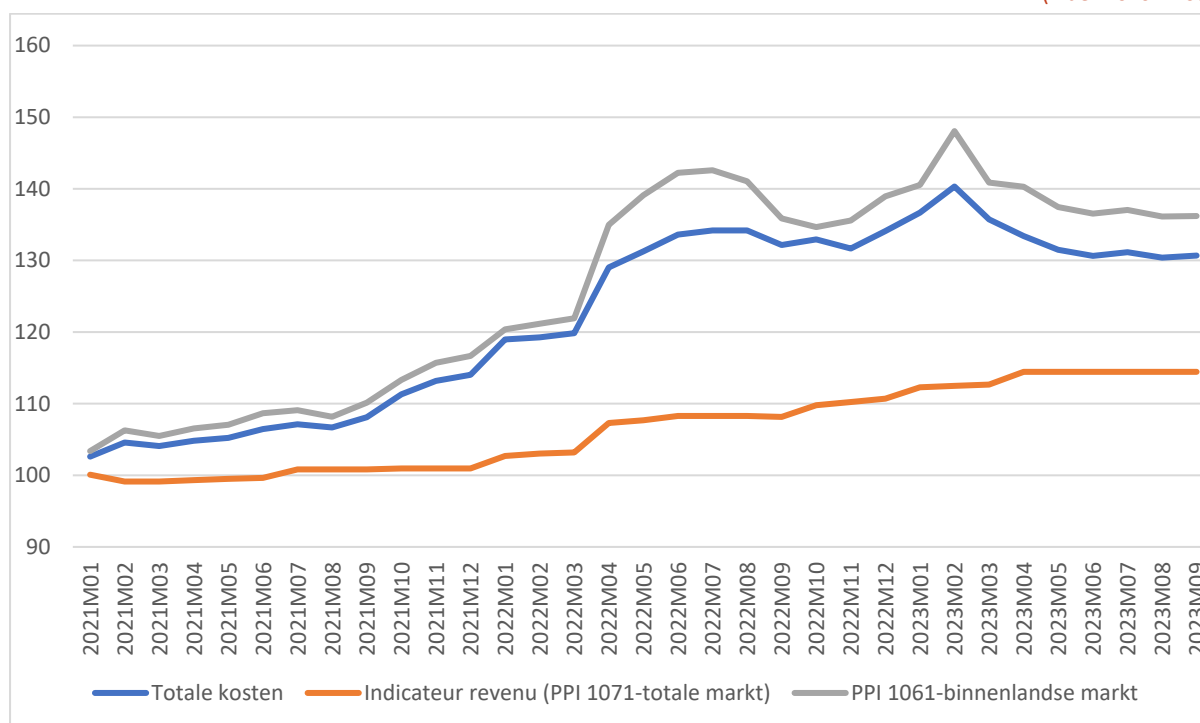
Bronnen: DG Agri (EC), CREG, FOD WASO, Statbel, eigen berekeningen.

Bij de vervaardiging van brood en van vers banketbakkerswerk (NACE 1071) worden de productiekosten gedomineerd door de grondstoffen (64 % van de totale kosten in 2020). Van deze grondstoffen is 91 % van de kosten afkomstig van graanmeel. De evolutie van de kosten van grondstoffen wordt derhalve geschat aan de hand van de evolutie van de prijs van meel; de gebruikte statistiek is derhalve de industriële prijsindex (PPI) op de binnenlandse markt van de NACE-activiteit 1061 – vervaardiging van maalderijproducten.

Uit de grafiek blijkt dat de theoretische kosten nog stegen in de eerste 2 maanden van 2023, zoals in 2021 en 2022, voornamelijk door de stijging van de grondstof graanmeel. De kosten zijn vervolgens gedaald, maar bleven hoog. De opbrengsten, ingeschat door de afzetprijzen van brood en vers banketbakkerswerk, zijn gestegen in 2023 tot april, vervolgens zijn deze gestabiliseerd. De opbrengsten zijn sterker gestegen dan de theoretische kosten, dus we kunnen aannemen dat de marge van de sector licht is verbeterd, na een scherpe daling in 2021 en 2022. Uit de analyse van de jaarrekeningen blijkt effectief dat de netto marge in 2022 is gedaald ten opzichte van 2021 (zie bijlage).

Grafiek 40. Evolutie van een theoretische producentenprijs (totale productiekosten) en de reële producentenprijs voor de broodproducenten (NACE 1071)

(Index 2020 = 100)

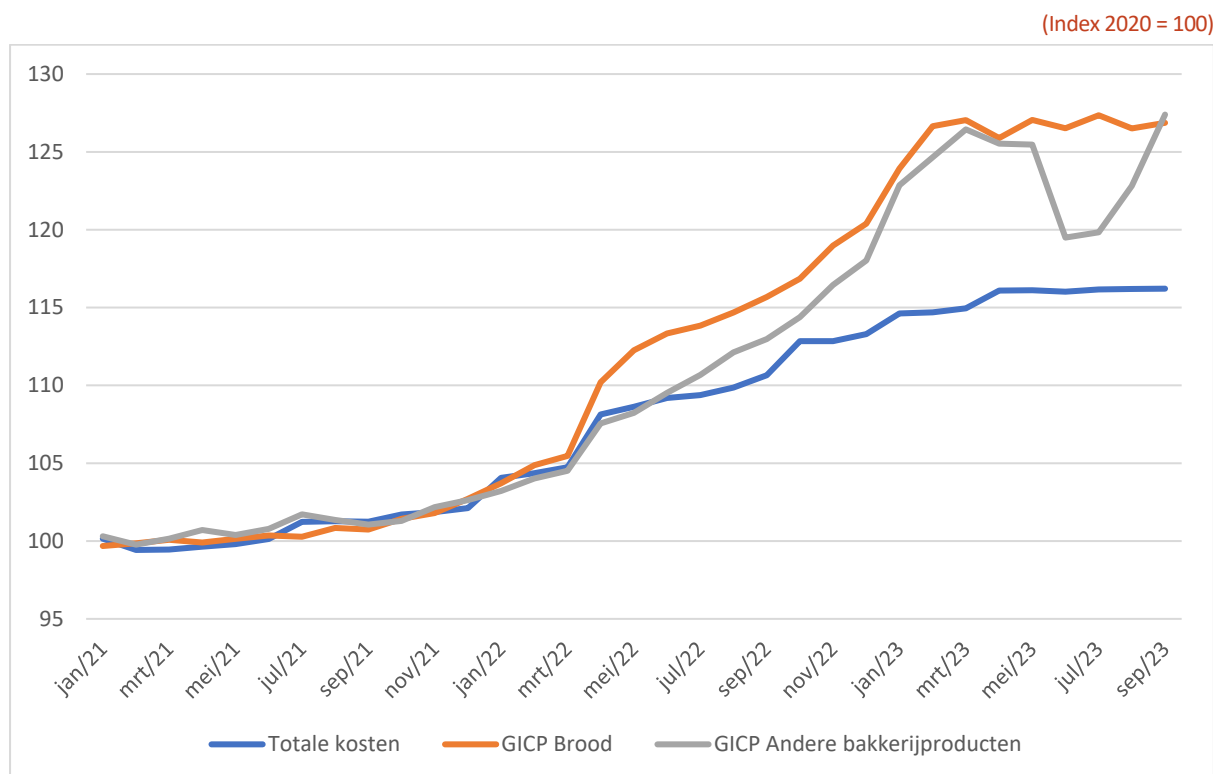

Bronnen: CREG, EC, FOD WASO, Statbel, eigen berekeningen.

Dezelfde inschatting van de evolutie van de marges kan worden gemaakt voor de schakel van de distributie via de kleinhandel. Hierbij wordt de evolutie van de consumptieprijs van de betrokken producten (hier brood enerzijds en andere bakkerijproducten anderzijds) vergeleken met de evolutie van een theoretische kostenindex. Voor de grondstoffen is de evolutie van de kostenindex gebaseerd op de industriële prijsindex (binnenlandse markt) voor de sector vervaardiging van brood en van vers banketbakkerswerk (NACE 1071).

Uit de volgende grafiek blijkt dat de opbrengsten, ingeschat door de consumptieprijs van brood en bakkerijproducten, sterk zijn gestegen in 2023. De theoretische kosten zijn redelijk stabiel gebleven in 2023, dus de theoretische marge op brood is verbeterd.

Grafiek 41. Evolutie van een theoretische consumptieprijs (totale kosten) en de reële consumptieprijs voor brood en bakkerijproducten

Bronnen: CREG, EC, FOD WASO, Statbel, eigen berekeningen.

4.2.7 Suikerkolom

Voor het oogstjaar 2022, dat start in oktober, maakte de prijs van suikerbiet een opwaartse beweging met 23%. Deze stijging is het gevolg van een zeer sterke stijging van de suikerprijzen in Europa.

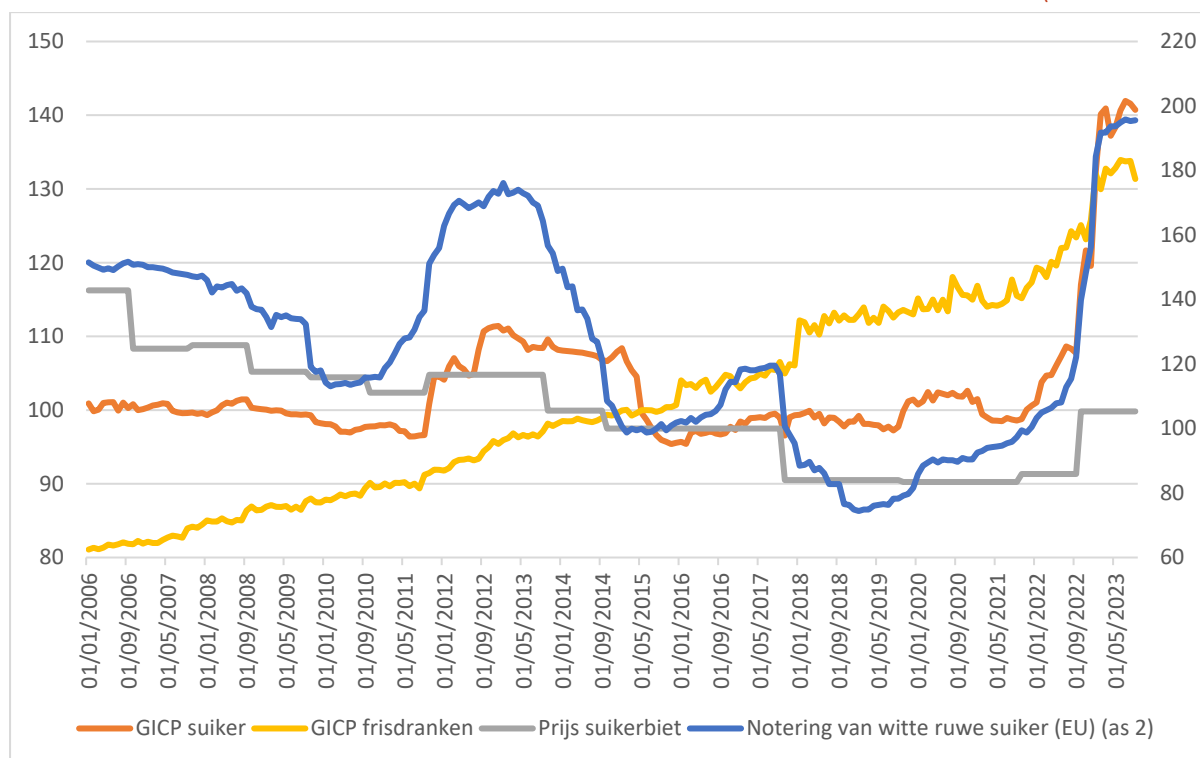
De Europese notering van suiker in bulk is begonnen stijgen in maart 2019. Eerst een langzame stijging van 44% tussen maart 2019 en juni 2022.¹⁹ Tussen juni 2022 en maart 2023 steeg de prijs met 77% om in de maanden daarna nog lichtjes te stijgen.

De consumptieprijs van suiker reageerde snel op de stijging van de Europese notering van suiker in bulk. De consumptieprijs is gestegen met 43% tussen oktober 2021 en maart 2023. Sindsdien stabiliseerde de consumptieprijs van suiker. Ook in de buurlanden steeg de consumptieprijs van suiker sterk eind 2022 en begin 2023. Zo steeg de consumptieprijs in Duitsland met 73%. Ook de consumptieprijs van frisdranken reageerde op de prijsstijging, echter meer in beperkte mate en met vertraging. De consumptieprijs van frisdrank steeg met 23% tussen oktober 2021 en augustus 2023, om daarna terug wat af te nemen.

¹⁹ Ter herinnering: in september 2017 werd de Europese suikermarkt geliberaliseerd. De Europese suikerprijs nam toen een duik naar beneden, waarna de prijs zich herstelde.

Grafiek 42. Prijsverloop in de suikerkolom in België

(Index 2015 = 100)

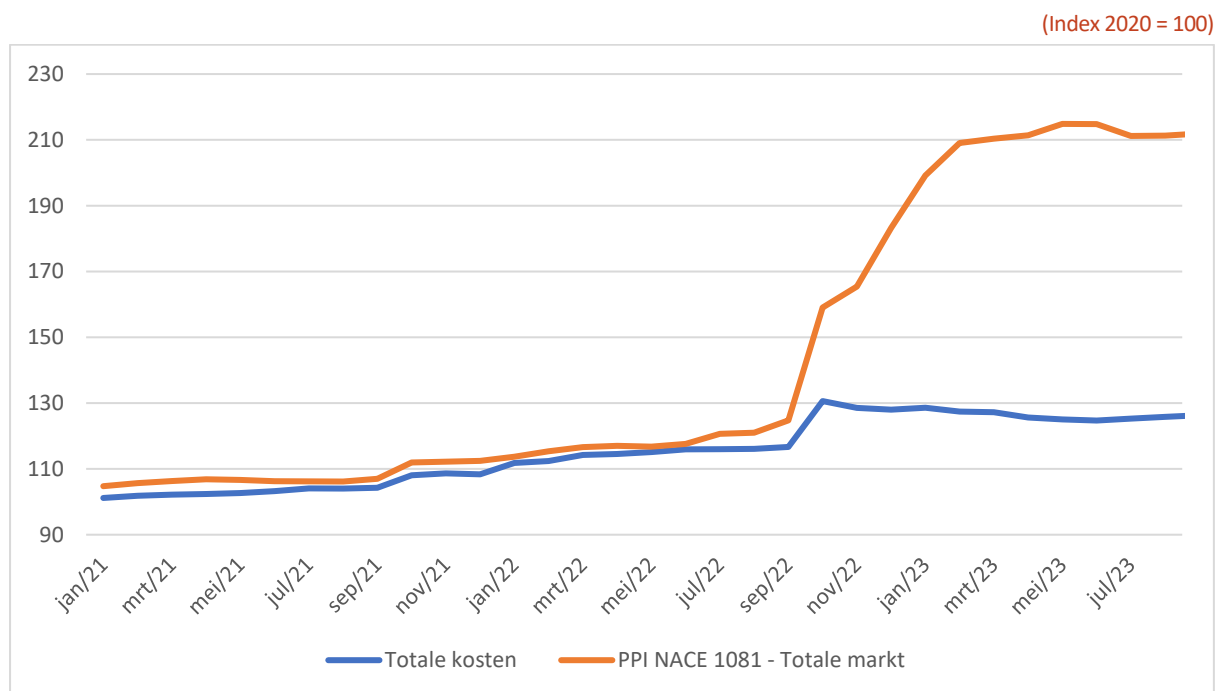

Bronnen: DG Agri (EC), EC, Statbel.

Binnen de totale kosten van de suikerfabrieken (1011) vertegenwoordigen de grondstoffen de belangrijkste kostenpost (49,3 % van de totale kosten in 2020). De grondstoffen worden gedomineerd door suikerbieten, rietsuiker en suiker van suikerbieten (meer dan 95 % van de grondstoffenkosten in 2020). We gebruiken de suikerbietenprijs als proxy voor de grondstoffenkost.

Uit de volgende grafiek blijkt dat de afzetprijzen van de suikerfabrieken (1081) sterker zijn gestegen dan de theoretische kosten van de suikerfabrieken in het vierde kwartaal 2022 en begin 2023. Sinds februari van dit jaar zijn beide indices gestabiliseerd. Dit wijst op een verbetering van de winstmarge in 2023 ten opzichte van 2022. Uit de analyse van de jaarrekeningen blijkt inderdaad dat 2021 en 2022 zeer goede jaren waren wat betreft de netto marge (na 3 jaren met negatieve marge). Onderstaande analyse wijst eerder op een verbetering van de marge vanaf de tweede helft 2022.

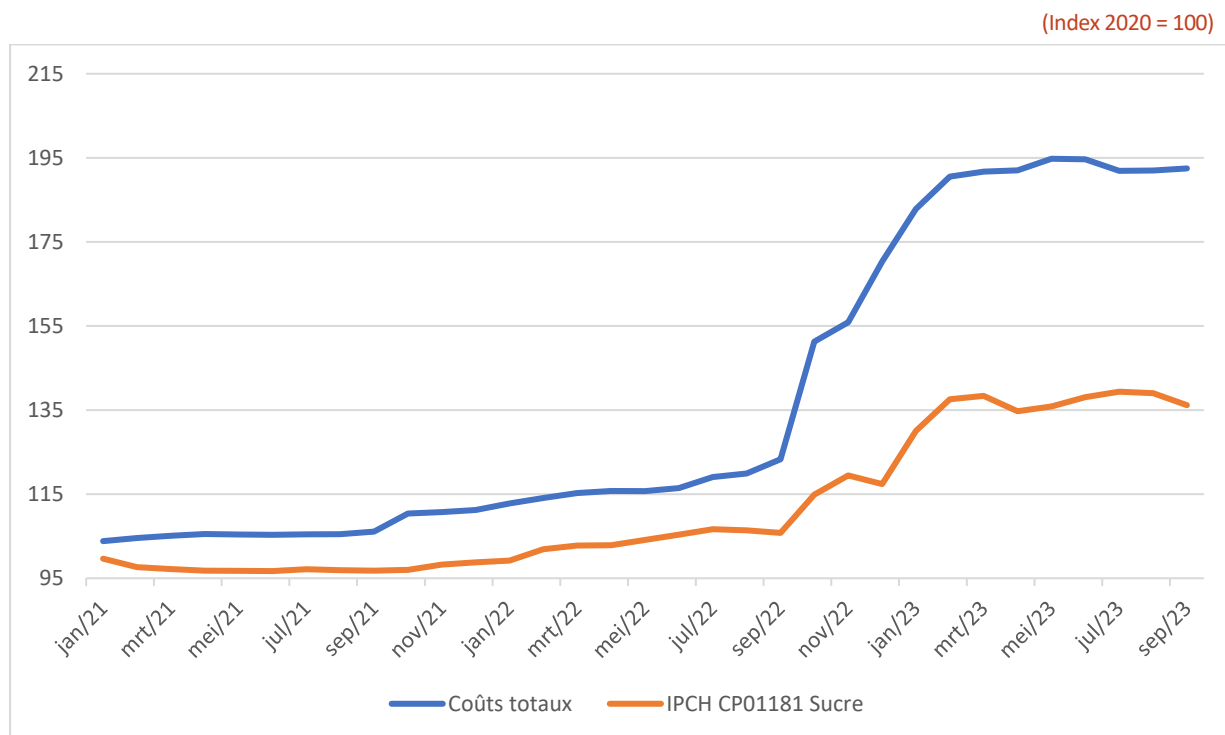
Grafiek 43. Evolutie van een theoretische producentenprijs (totale productiekosten) en de reële producentenprijs voor de suikerproducenten (NACE 1081)

Bronnen: DG Agri (EC), CREG, EC, FOD WASO, Statbel, eigen berekeningen.

Uit de volgende grafiek blijkt dat de theoretische kosten voor de detailhandel wat betreft suiker sterk stegen eind 2022 en begin 2023. Daarna stabiliseerden de kosten op een hoog niveau. De totale opbrengsten, ingeschat door de consumptieprijs van suiker, stegen ook eind 2022 en begin 2023, maar minder sterk dan de kosten. Dit wijst op een krimp van de winstmarge op de verkoop van suiker.

Grafiek 44. Verloop van een theoretische consumptieprijs (totale kosten) en de reële consumptieprijs voor CP01181 Suiker

Bronnen: CREG, EC, FOD WASO, Statbel, eigen berekeningen.

4.2.8 Chocoladekolom

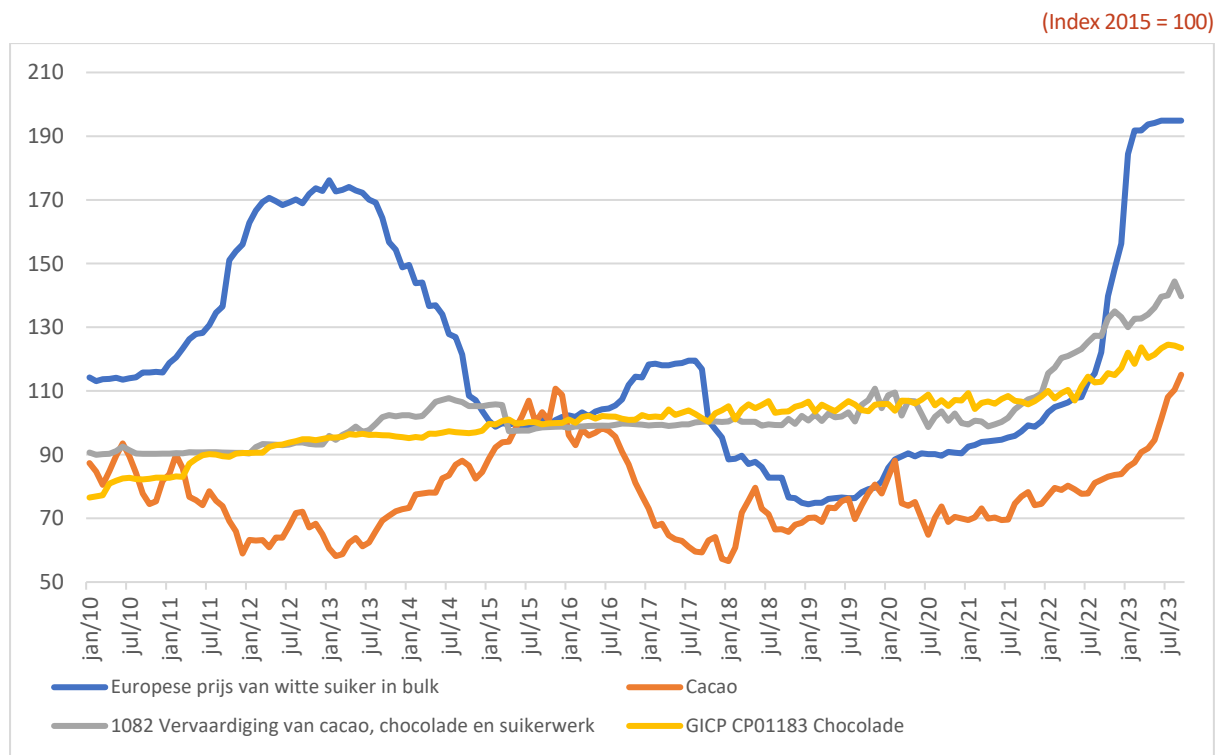
Voor de productie van chocolade zijn suiker en cacao de belangrijkste grondstoffen. De Europese prijs van suiker in bulk is als sinds begin 2019 in stijgende lijn. De suikerprijs stond in september 2023 126% boven het prijsniveau begin 2019.

De grondstofprijs van cacao is sinds juli 2020 in stijgende lijn. De prijsstijging was eerst gematigd, maar vanaf midden 2021 verloopt de prijsstijging steil. De prijs stond in september 2023 77% hoger dan in juli 2020.

De producentenprijs voor de vervaardiging van cacao, chocolade en suikerwerk heeft gereageerd op de prijsstijgingen van de grondstoffen suiker en cacao met 1-2 jaar vertraging. De producentenprijs steeg met 41% tussen april 2021 en september 2023.

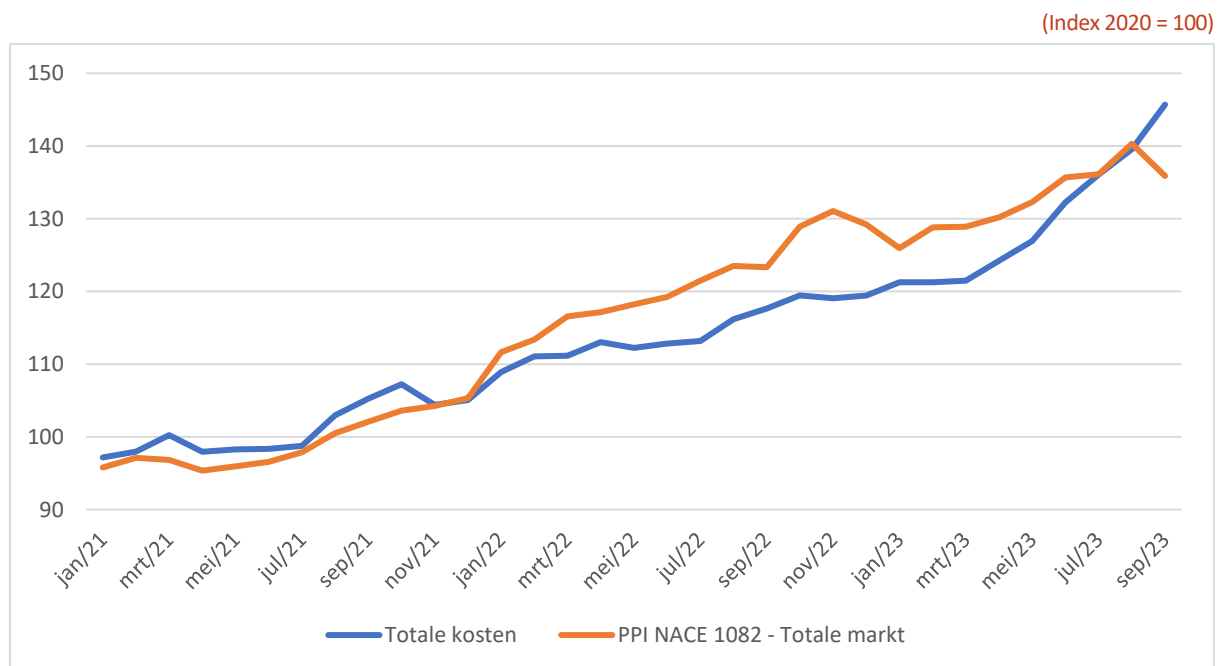
Tenslotte heeft ook de consumentenprijs van chocolade gereageerd op de prijsstijgingen in de voorgaande schakels. Vanaf mei 2022 steeg de consumentprijs sterker dan voorheen en is sindsdien met 15% gestegen. Vanaf juli 2023 begon de consumptieprijs te dalen. Ook in de voornaamste buurlanden steeg de consumptieprijs van chocolade sterk in de tweede helft van 2022 en de eerste helft van 2023 en begon daarna te dalen vanaf midden 2023. Enkel in Duitsland bleef de consumptieprijs van chocolade doorstijgen in het derde kwartaal 2023.

Grafiek 45. Prijsverloop in de chocoladekolom in België

Uit de volgende grafiek blijkt dat de totale opbrengsten, ingeschat door de productenprijs, gelijke tred houden met de theoretische kosten in de periode 2021-2023. Uit de analyse van de jaarrekeningen blijkt dat de netto marge van de sector toch gedaald is in 2022 ten opzichte van 2021 (zie bijlage). We zien echter dat vanaf maart 2023 de stijging van de theoretische kosten iets sterker is dan de stijging van de producentenprijzen. Dit zou kunnen wijzen op een nieuwe neerwaartse druk op de winstmarge.

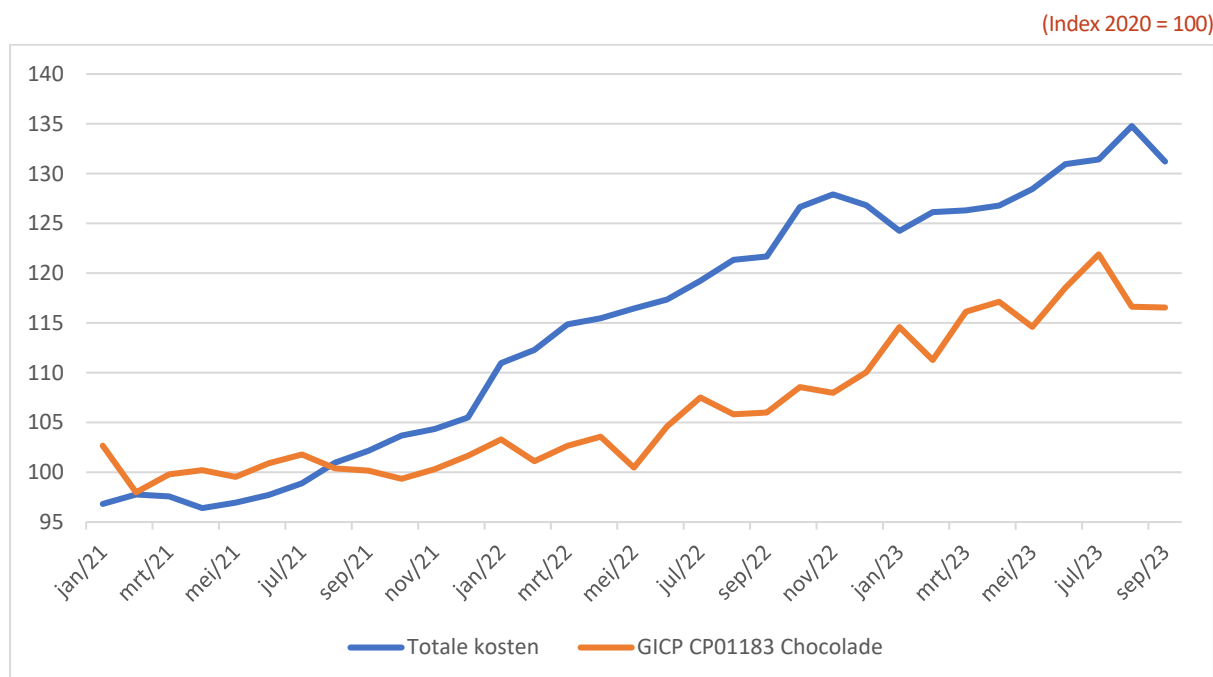
Grafiek 46. Evolutie van een theoretische producentenprijs (totale productiekosten) en de reële producentenprijs voor de chocoladeproducenten (NACE 1082)

Bronnen: Wereldbank, CREG, FOD WASO, Statbel, eigen berekeningen.

Uit de volgende grafiek blijkt dat de theoretische kosten van de retail ietwat sterker zijn gesten dan de theoretische opbrengsten, die ingeschat worden door de consumentenprijs van chocolade, in de periode 2021-2023. We zien echter dat vanaf midden 2022 de stijging van de theoretische kosten en de stijging van de consumentenprijzen een gelijke tred vertonen. Dit wijst op een stabilisatie van de marge op chocolade in de periode midden 2022 tot september 2023.

Grafiek 47. Evolutie van een theoretische consumptieprijs (totale kosten) en de reële consumptieprijs voor CP01183 chocolade

Bronnen: CREG, FOD WASO, Statbel, eigen berekeningen.

4.2.9 Kolom voor licht bier

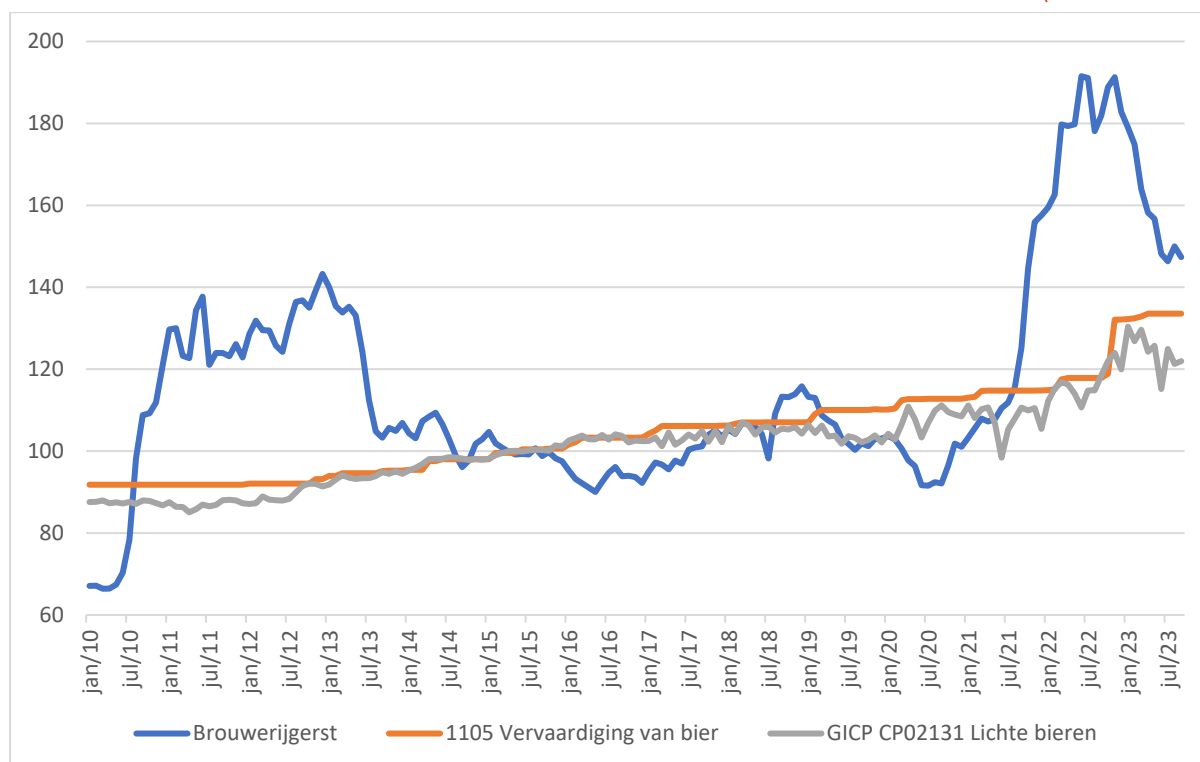
De Europese notering van brouwergerst kende een sterke stijging tussen september 2020 en december 2022. In die periode verdubbelde de prijs bijna. Sindsdien tekent zich een afname af van de prijs met 22 %.

De afzetprijs voor de vervaardiging van bier (1105) heeft in navolging van prijs van brouwergerst ook een sterke stijging opgetekend. De prijsstijging deed zich ongeveer een jaar later voor en bedroeg ongeveer 11 %.

Tenslotte zijn ook de consumptieprijsen van bier gestegen. Deze stegen met 33 % tussen juni 2021 en januari 2023. Sindsdien zijn de consumptieprijsen terug met 6% gedaald tot september 2023. Dit in tegenstelling tot de voornaamste buurlanden waar de consumptieprijsen van licht bier nog stijgende of stabiel waren in 2023 (zie bijlage).

Grafiek 48. Prijsverloop in de bierkolom in België

(Index 2015 = 100)

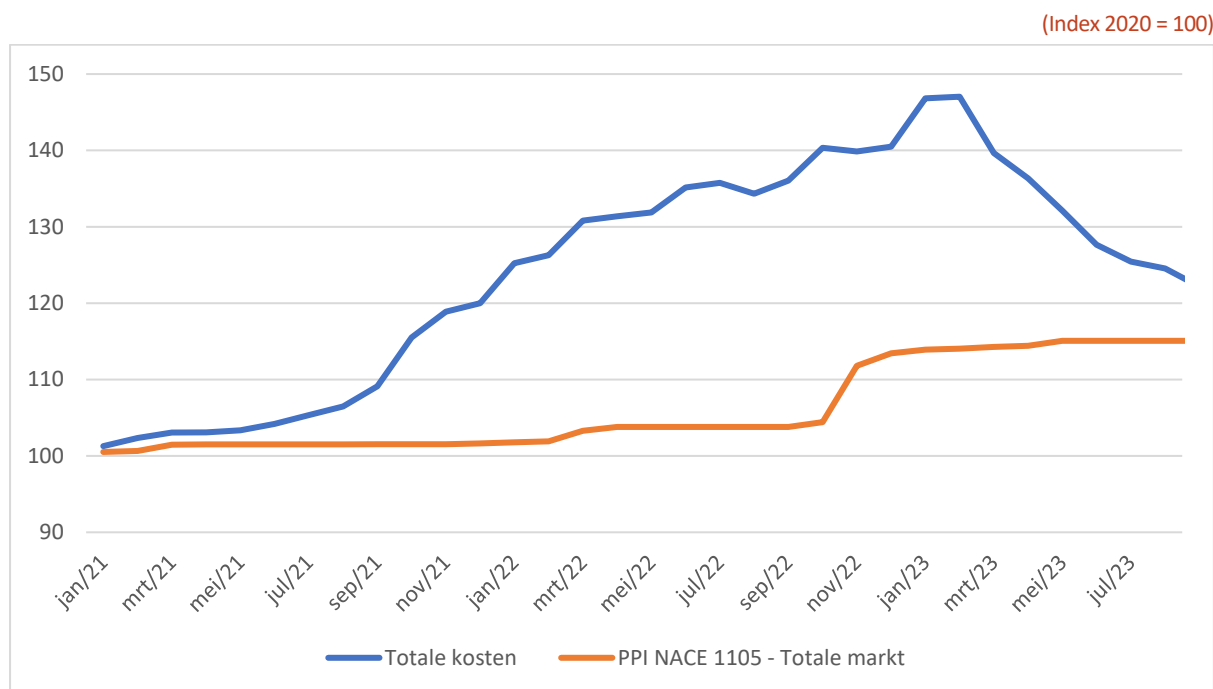

Bronnen: DG Agri (EC), EC, Statbel.

De kosten van de grondstoffen maken 24,9 % uit van de totale kosten (in 2020) in de sector voor de vervaardiging van bier (1105). Graan, hop en mout maken 54,1 % uit van de grondstoffenkosten in 2020. De notering van brouwerijgerst wordt gebruikt als proxy voor de grondstoffenkost.

Uit de volgende grafiek blijkt dat de totale opbrengsten, ingeschat door de afzetprijs van de bierindustrie, in het laatste kwartaal van 2022 is gestegen na een periode van relatieve stabiliteit. Daarentegen, stegen de theoretische kosten gedurende 2022 en de eerste 2 maanden van 2023. Uit de analyse van de jaarrekeningen blijkt inderdaad dat de netto marge van de sector in 2022 is gedaald ten opzichte van 2021. Daarna daalden aanzienlijk de kosten vanaf maart 2023. We kunnen dus aannemen dat de winstmarge verbeterde in 2023.

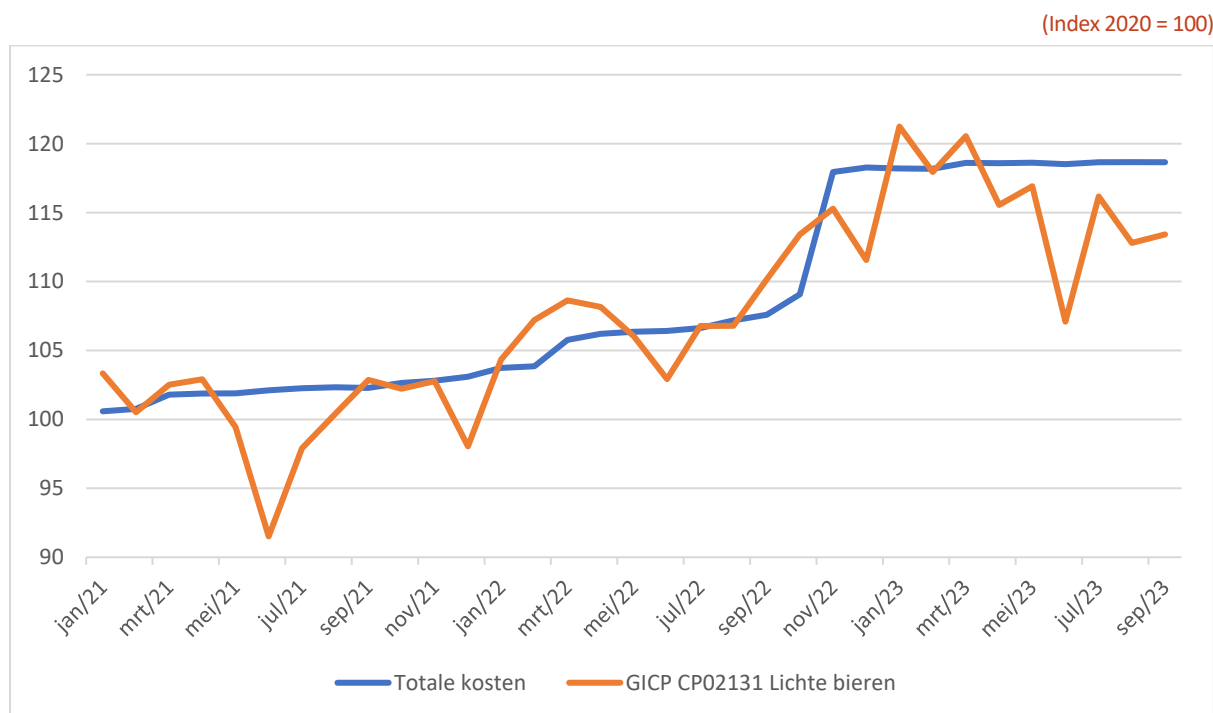
Grafiek 49. Evolutie van een theoretische producentenprijs (totale productiekosten) en de reële producentenprijs voor de bierproducenten (NACE 1105)

Bronnen: DG Agri (EC), CREG, FOD WASO, Statbel, eigen berekeningen.

Uit de volgende grafiek blijkt dat de totale opbrengsten uit de verkoop van bier, ingeschat door de consumentenprijs van lichte bieren, tot begin 2023 stegen en daarna een dalende trend vertoonden. Wat betreft de theoretische kosten voor de retail van bier, zagen we een sterke stijging in 2022 en nadien een stabilisatie van de kosten. Dit wijst op een krimp van de winstmarge op de retail van bier.

Grafiek 50. Evolutie van een theoretische consumptieprijs (totale kosten) en de reële consumptieprijs voor CP02131 Lichte bieren

Bronnen: CREG, FOD WASO, Statbel, eigen berekeningen.

5. Conclusie

Wat de consumptieprijzen van levensmiddelen betreft, kent het jaar **2023** twee verschillende periodes met zeer uitgesproken kenmerken.

De eerste periode wordt gekenmerkt door een voortzetting van de scherpe prijsstijging vanaf begin 2022. In juli 2023 bereikte de consumptieprijsindex voor de bewerkte levensmiddelen (exclusief alcohol en tabak) een recordniveau van 138 punten (2015=100). In iets meer dan anderhalf jaar tijd, van januari 2022 tot juli 2023, stegen de prijzen met 25 %. De inflatie heeft dus ook recordniveaus bereikt, ook al is ze gedaald van 20,5 % in het eerste kwartaal van 2023 naar 16,4 % in het tweede kwartaal. Deze dynamiek is natuurlijk **het gevolg van de pieken die de noteringen van de landbouwgrondstoffen op de wereldmarkten en de Europese markten bereikten in het hele jaar 2021 en een deel van 2022.** Daarbij komt nog de gelijktijdige stijging van de energieprijzen (zie jaarverslag van 2022) en de impact van deze stijging op de productiekosten in de voedingsindustrie (directe impact, maar ook indirecte impact via de automatische indexering van de lonen). Met een vertraging van 6 maanden na het begin van de stijging van de noteringen van de landbouwgrondstoffen in 2020 (namelijk vanaf april-mei 2021), begonnen de industriële prijzen deze stijgingen door te rekenen. In 2 jaar tijd, van mei 2021 tot april 2023, zijn deze industriële prijzen met 28 % gestegen. De **globale stijging van de consumptieprijzen** is dus vergelijkbaar met de stijging van de industriële prijzen, maar is iets lager.

In de **tweede periode van 2023** stabiliseerden de prijzen van de levensmiddelen. Van april tot oktober steeg en daalde de consumptieprijsindex voor bewerkte levensmiddelen (exclusief tabak en alcohol) licht van maand tot maand, zonder duidelijke richting. In die zin staat deze index ongeveer op één lijn met de producentenprijsindex, die sinds april ook een plateau heeft bereikt. **De noteringen van de landbouwgrondstoffen in het afgelopen jaar dalen al meer dan een jaar (-50 % tussen mei 2022 en oktober 2023).** Dit heeft echter nog niet geleid tot een duidelijke daling van de prijzen stroomafwaarts in de voedingskolommen, maar alleen tot een stopzetting van de opwaartse trend. Er moet worden opgemerkt dat sommige productiekosten, zoals de lonen, niet dalen, wat deze vaststelling gedeeltelijk kan verklaren.

Deze periode van uitzonderlijke evolutie van de prijzen in de drie voornaamste schakels in de agro-voedingskolommen is bijzonder geschikt om de prijstransmissie tussen deze schakels en de economische marges die daaruit voortvloeien te analyseren.

Er werden verschillende gegevensbronnen gebruikt om deze marges te analyseren. Ze werden gebruikt afhankelijk van de onderzochte schakel en de beschouwde periode, en de verkregen resultaten werden met elkaar vergeleken om de relevantie van de waarnemingen te verhogen.

In de **landbouwsector** wordt jaarlijks een analyse uitgevoerd aan de hand van gegevens van het informatienet inzake de duurzaamheid van landbouwbedrijven (ILB) van de Europese Unie. Uit deze gegevens blijkt dat, in 2022 met de stijging van de landbouwproducten voor een aantal producten, de waarde van de productie sterk is gestegen. Maar de kosten zijn eveneens sterk gestegen. Het netto-inkomen is echter aanzienlijk toegenomen ten opzichte van 2020 en 2021 (twee slechte jaren). Gezien de recente daling van de productiekosten en de aanhoudend hoge prijzen voor bepaalde landbouwproducten zou het jaar 2023 zelfs nog beter moeten zijn. Achter dit algemene beeld gaan echter grote verschillen schuil tussen de productierichtingen (OTE) en dus ook tussen de gewesten. Bepaalde sub-sectoren, zoals de productie van varkensvlees en de fruitteelt, zagen hun marges in 2022 nog verder verminderen.

Voor de **industriële schakel** werd een analyse van de netto marge uitgevoerd op basis van de jaarrekeningen en de btw-gegevens, en op basis van een constante steekproef van bedrijven over meerdere jaren. **In de voedingssector is de globale marge voor 2022 gedaald ten opzichte van 2021 (daling met 20 %) en vertegenwoordigt de laagste marge voor de periode 2017-2022.** Deze daling van de netto marge trof de overgrote meerderheid van de sub-sectoren, sommige sectoren lieten echter de hoogste marges van de onderzochte periode optekenen. Het globale resultaat van een sector kan natuurlijk sterk beïnvloed worden door de voornaamste ondernemingen en kan daarom grote verschillen binnen de sector verhullen, vandaar het belang om de verdeling van het resultaat te bekijken. Uit een analyse van de mediaan blijkt dat de daling van de netto marge in 2022 ten opzichte van het voorgaande jaar nog meer uitgesproken is. Een analyse per kwartiel qua grootte laat ook zien dat **vooral de marges van de kleine ondernemingen zijn gekrompen.** Bovendien is het aandeel bedrijven met een exploitatieverlies in 2022 ook sterk gestegen (23,7 % in 2022 ten opzichte van 15,8 % in 2021).

In **de drankindustrie** is de netto marge in 2022 ook gedaald ten opzichte van 2021 (-21 %) en verhoudingsgewijs gelijk aan de daling in de levensmiddelenindustrie. In deze sector wordt de aanzienlijke daling van de netto marge bij zowel grote als kleine ondernemingen waargenomen.

De analyse van het aandeel van de kosten van handelsgoederen, grond- en hulpstoffen in de totale omzet van de voedingsindustrie, die tussen 2021 en 2022 sterk is gestegen, toont dat **de stijging van de grondstoffenprijzen en de energieprijzen inderdaad het belangrijkste element is dat de rendabiliteit** van deze industriële schakel negatief beïnvloedt.

Deze resultaten bevestigen grotendeels de schattingen over de evolutie van de marges die konden worden gemaakt op basis van het theoretische model dat werd ontwikkeld. Ter herinnering: dit model volgt maandelijks de vergelijkende evolutie van een index voor de "inkomsten" (opgemaakt op basis van de industriële prijs voor het belangrijkste product dat de sub-sector verkoopt) en een index voor de "totale kosten" (opgemaakt op basis van prijsindices voor de voornaamste kostenposten). Uit een analyse van de werkelijke jaarrekeningen blijkt dat de spanningen die dit model voor 2022 en voor bijna alle 9 onderzochte kolommen (vanaf het moment dat de maandelijkse prijsindexcijfers beschikbaar zijn) aan het licht bracht, tussen sterk stijgende kosten en inkomsten die over het algemeen niet hetzelfde stijgingstempo volgden, inderdaad resulteerden in een druk op de marges.

Ondanks de beperkingen ervan hebben we hetzelfde model gebruikt om de **evolutie van de marges in 2023** te schatten. Uit de opvolging van de indexcijfers voor de "inkomsten" en de "totale kosten" in de loop van 2023 blijkt, dat voor **de schakel van de industrie**, in bijna alle onderzochte kolommen de marge verbetert ten opzichte van 2022, soms zelfs aanzienlijk, zoals in de vervaardiging van meel (NACE 1061) of de vervaardiging van bier (NACE1105), twee sectoren waarvan de marges in 2022 sterk waren gekrompen. De enige kolom waarin de marge onder druk is komen te staan is de vervaardiging van chocolade (NACE 1082), als gevolg van de sterke stijging in de afgelopen maanden van de kosten doordat de noteringen van chocolade op de wereldmarkt zijn blijven stijgen.

Voor **de schakel van de distributie** is het theoretische model minder geschikt, omdat de globale kosten over duizenden producten worden verspreid. Deze schakel kent niettemin in 2022 een neerwaartse druk op de marges voor de meeste producten in de verschillende onderzochte kolommen, waarbij de totale kosten vaak meer stijgen dan de verkoopprijzen. **De analyse van de netto marges in 2022 voor de detailhandel op basis van de jaarrekeningen bevestigt dat de netto marge over het algemeen is gekrompen**, van 1,93% in 2021 tot 1,16% in 2022 (wat het laagste cijfer is in de geanalyseerde periode). Deze daling van de netto marge wordt ook waargenomen in alle sub-sectoren van de groothandel en de detailhandel in levensmiddelen (inclusief de gespecialiseerde handel). Het

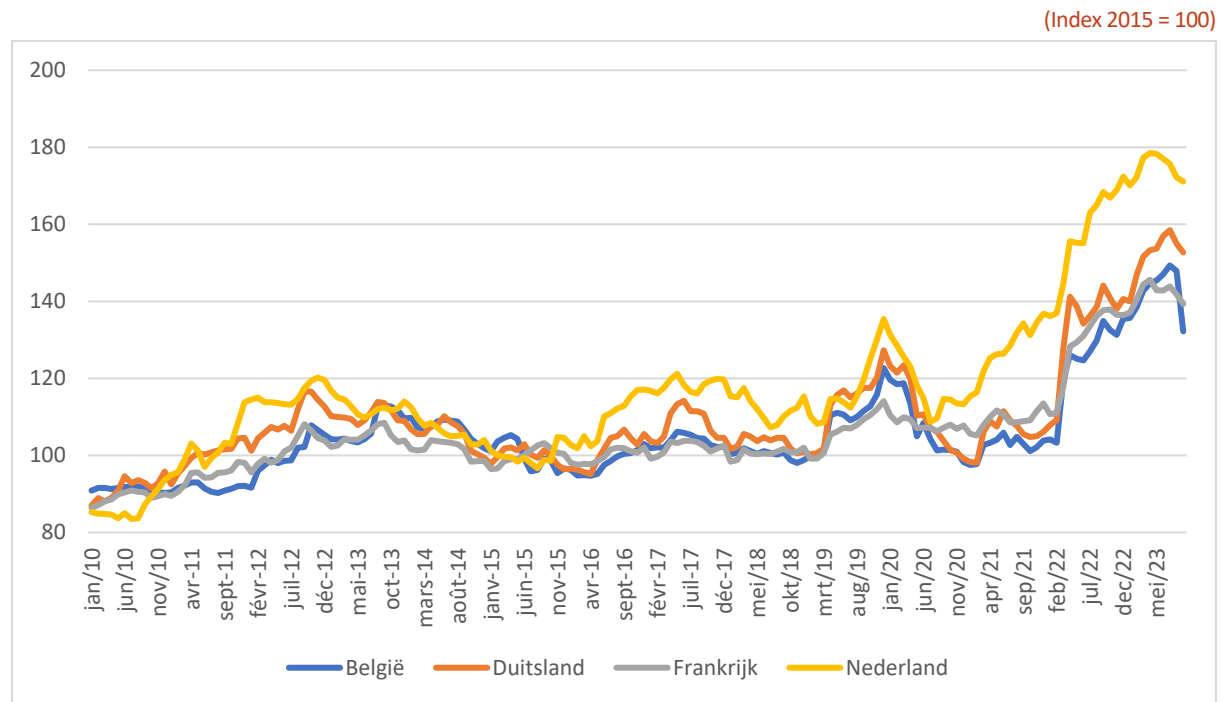
aandeel bedrijven met een exploitatieverlies is ook toegenomen in 2022 ten opzichte van 2021 in de verschillende bedrijfstakken, en vooral in de detailhandel. Uit een analyse van de evolutie van de voornaamste kostenposten van de ondernemingen in de detailhandel, uitgedrukt ten opzichte van de omzet, blijkt dat in 2022 het relatieve aandeel van de diensten en diverse goederen en de lonen sterker zijn gestegen dan de aankoop van goederen. **Dit betekent dat de detailhandelsondernemingen de stijging van de aankooprijzen konden doorrekenen in de verkoopprijzen maar niet de volledige stijging van de andere productiekosten.** Voor 2023 zijn de trends die het theoretische model identificeerde minder duidelijk. De status-quo lijkt echter te overheersen voor marges, met kosten die aan het begin van het jaar blijven stijgen, maar vervolgens dalen terwijl de verkoopprijzen stabiliseren.

Wat de prijstransmissie van de ene schakel van de agro-voedingskolom naar de andere betreft, hebben de eerste drie maanden van 2023 dus de dynamiek van de tweede helft van het voorgaande jaar overgenomen. Terwijl de prijzen van de voornaamste landbouwgrondstoffen sterk daalden, bleven de producentenprijzen en de consumptieprijzen stijgen. De stijging van de consumptieprijzen, die later en langzamer was begonnen dan de stijging van de industriële prijzen, versnelde in de eerste 3 maanden van 2023 om hetzelfde stijgingsniveau als de industriële prijzen te bereiken (waarvan de stijging vanaf januari sterk vertraagde). Vanaf april, terwijl de prijzen van de landbouwgrondstoffen bleven dalen, stabiliseerden de prijzen in de schakels stroomafwaarts zich op een nieuw plateau. Met de index van 2019 gelijk aan 100 **zien we een convergentie van de indexen voor de verschillende schakels : de index van de grondstoffen, de index van de industrieprijzen en de consumptieprijsindex zijn in september 2023 geconvergeerd (deze prijzen liggen ongeveer 32 % hoger dan in 2019).** De gevolgen voor de rendabiliteit zijn dat de netto marges in alle kolommen zwaar onder druk staan, binnen de distributie en nog meer binnen de verwerking. Het tweede deel van 2022 zorgde voor een "herstel", maar kon niet voorkomen dat de globale marge in 2022 daalde. De maandelijkse bewegingen in de prijsindices over de eerste 10 maanden van 2023 suggereren dat de marges dit jaar opnieuw een hoger niveau zullen bereiken.

6. BIJLAGEN

BIJLAGE 1 : Vergelijking van de producentenprijsindex en de consumentenprijsindex tussen België en de buurlanden

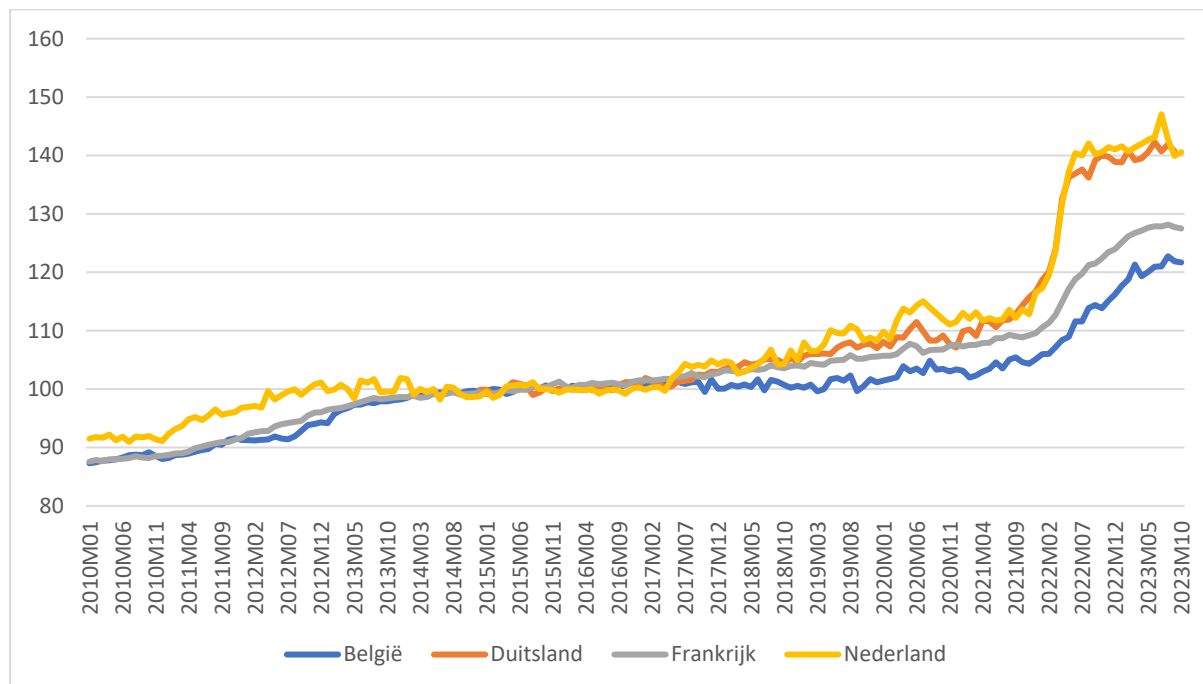
Grafiek B1. Evolutie van de producentenprijs voor de verwerking en conservering van vlees (NACE 1011) in België en de buurlanden

Bron: EC.

Grafiek B2. Evolutie van de consumptieprijzen voor runds- en kalfsvlees in België en de buurlanden

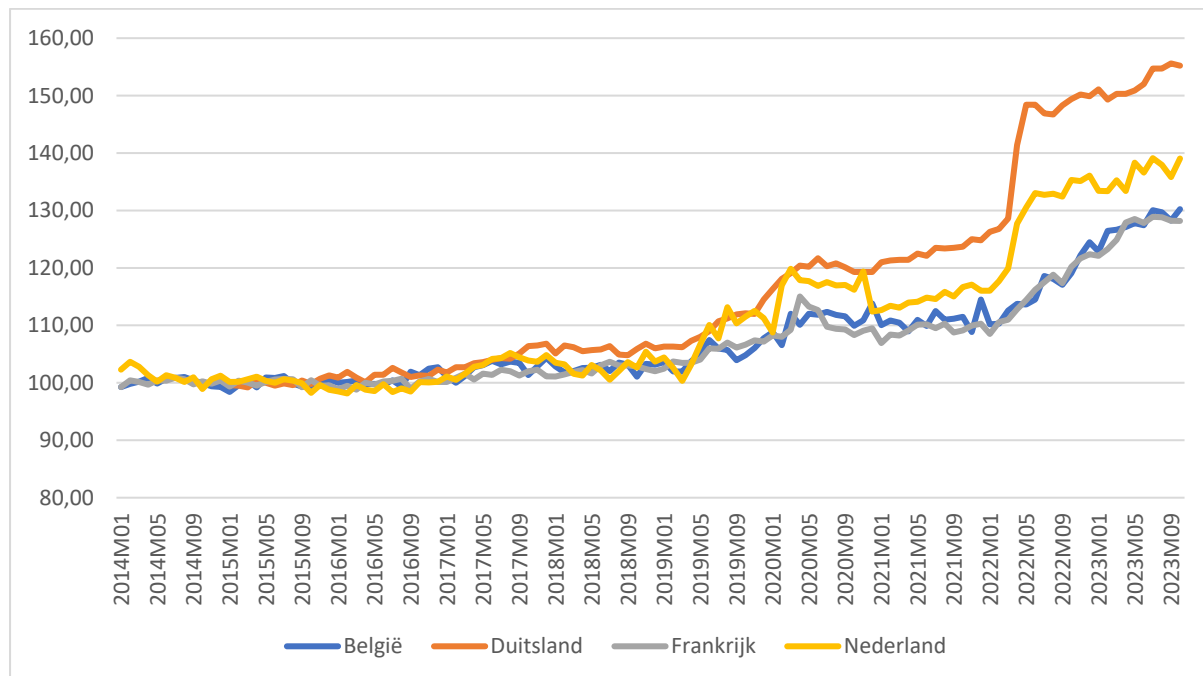
(Index 2015 = 100)

Bronnen: EC, Statbel.

Grafiek B3. Evolutie van de consumptieprijzen voor varkensvlees in België en de buurlanden

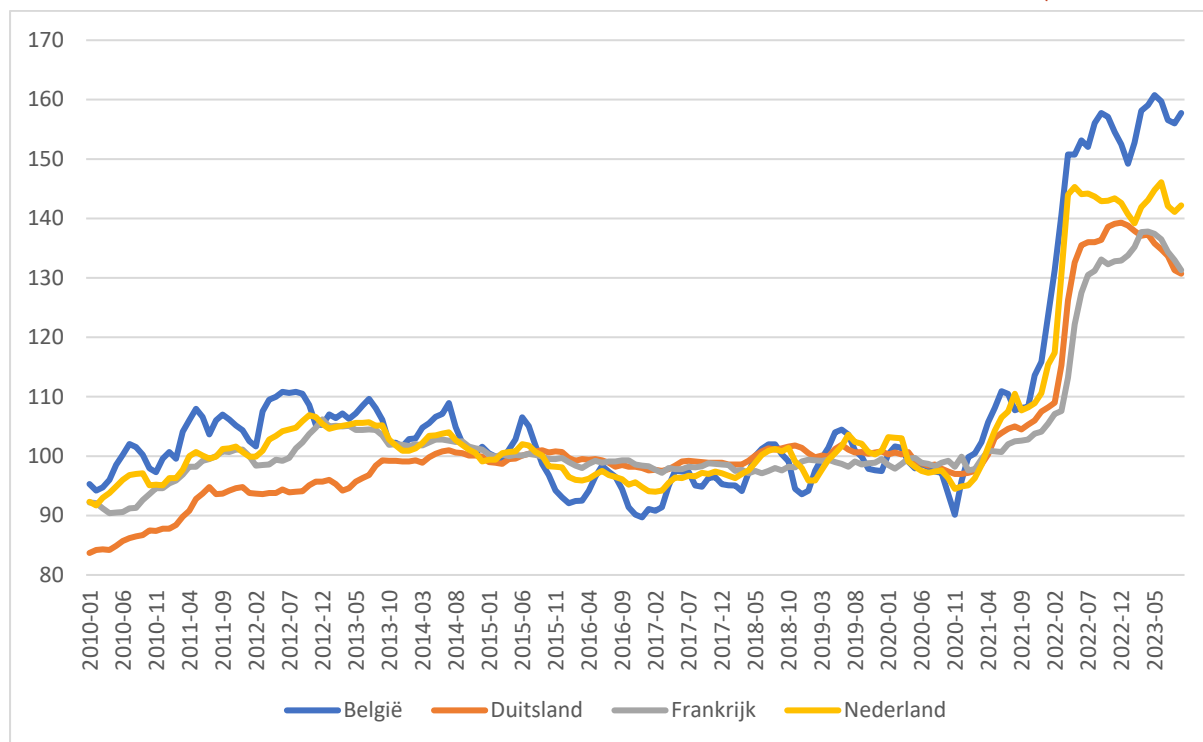
(Index 2015 = 100)

Bronnen : EC, Statbel.

Grafiek B4. Evolutie van de producentenprijzen voor de verwerking en conservering van gevogelte (NACE 1012) in België en de buurlanden

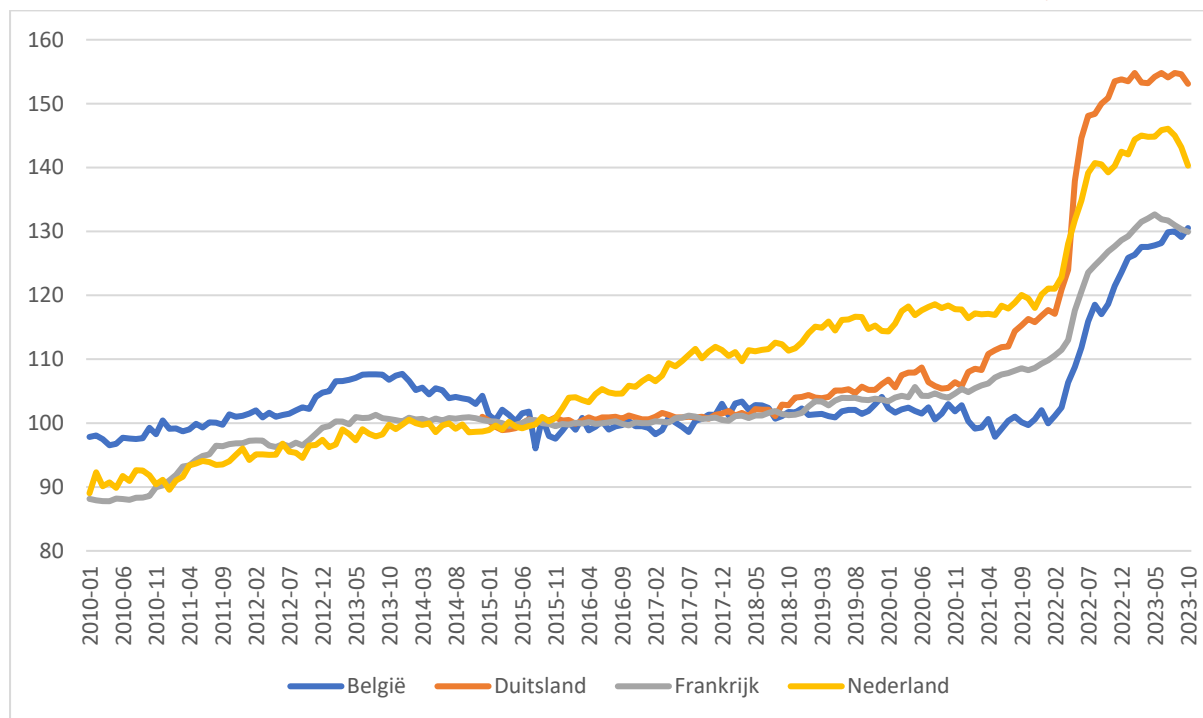
(Index 2015 = 100)

Bron: EC.

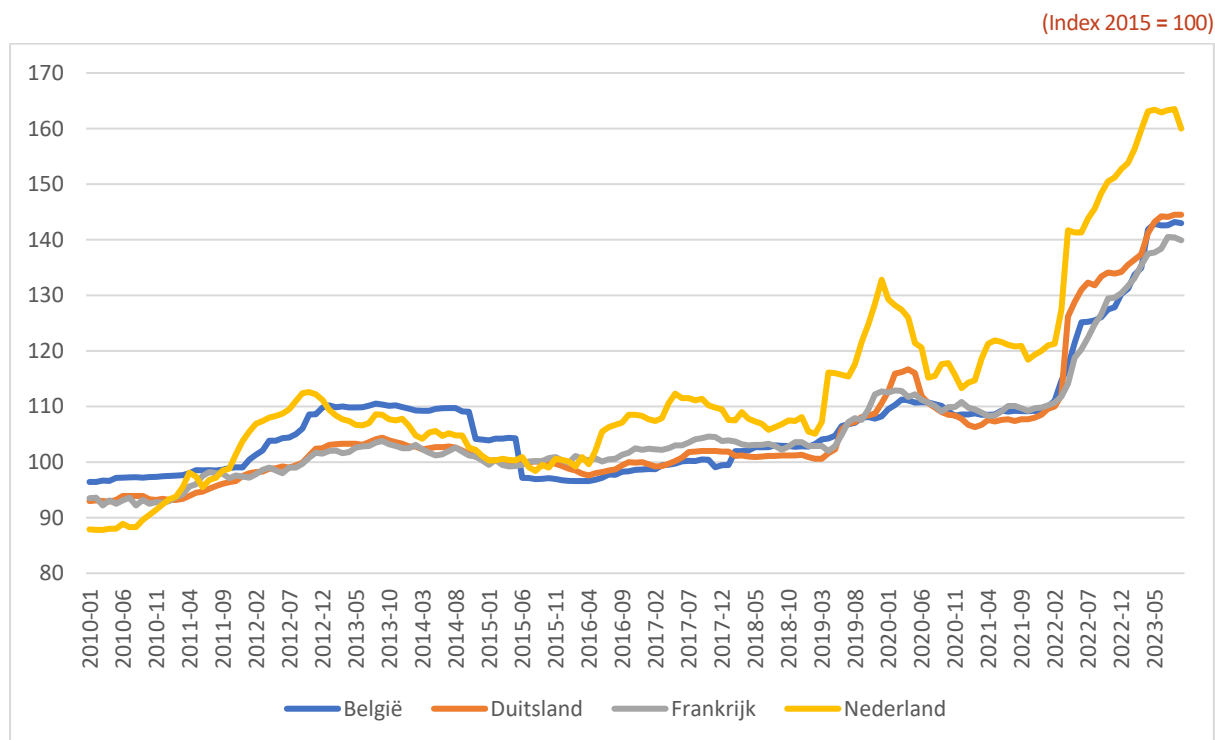
Grafiek B5. Evolutie van de consumptieprijzen voor gevogelte in België en de buurlanden

(Index 2015 = 100)

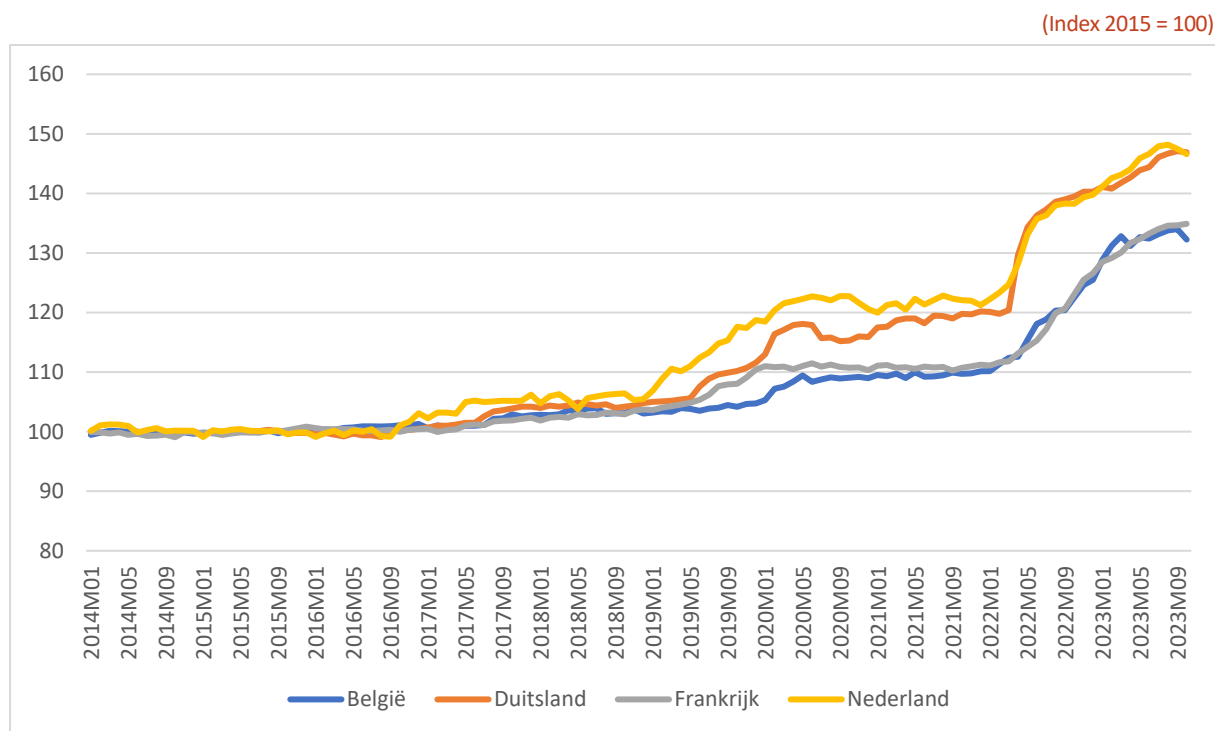
Bronnen: EC, Statbel.

Grafiek B6. Evolutie van de producentenprijzen voor de vervaardiging van producten van vlees of van vlees van gevogelte (NACE 1013) in België en de buurlanden

Bron: EC.

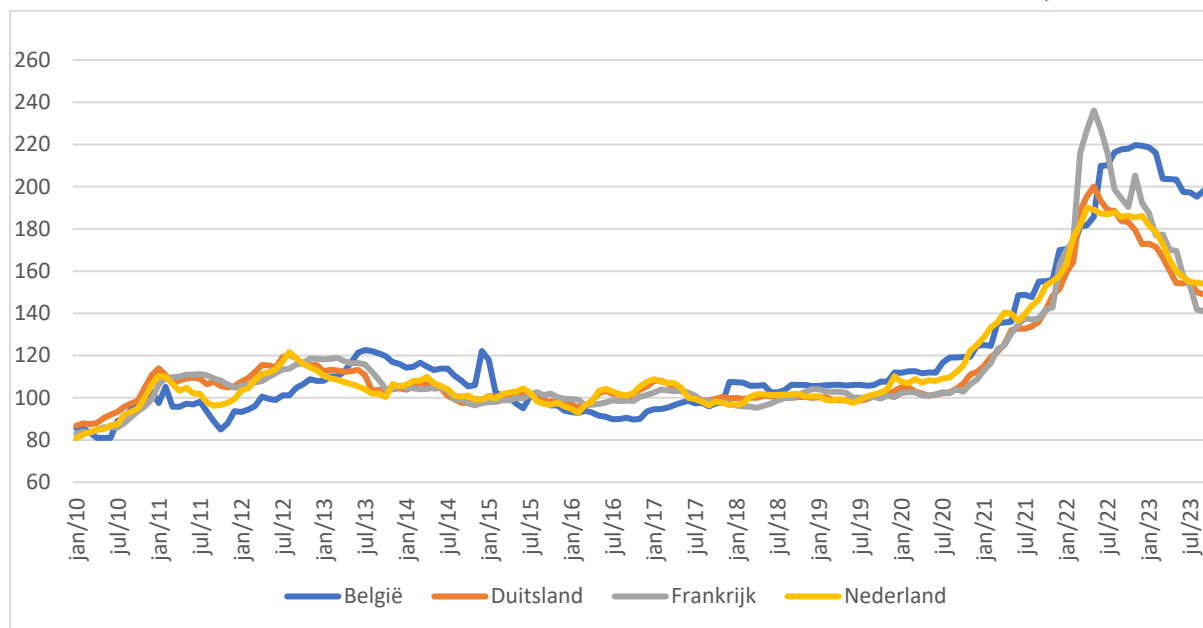
Grafiek B7. Evolutie van de consumptieprijzen voor bereide vleeswaren (gezouten, gedroogd of gerookt vlees) in België en de buurlanden

Bronnen: EC, Statbel.

Grafiek B8. Evolutie van de producentenprijzen voor de vervaardiging van oliën en vetten (NACE 1040) in België en de buurlanden

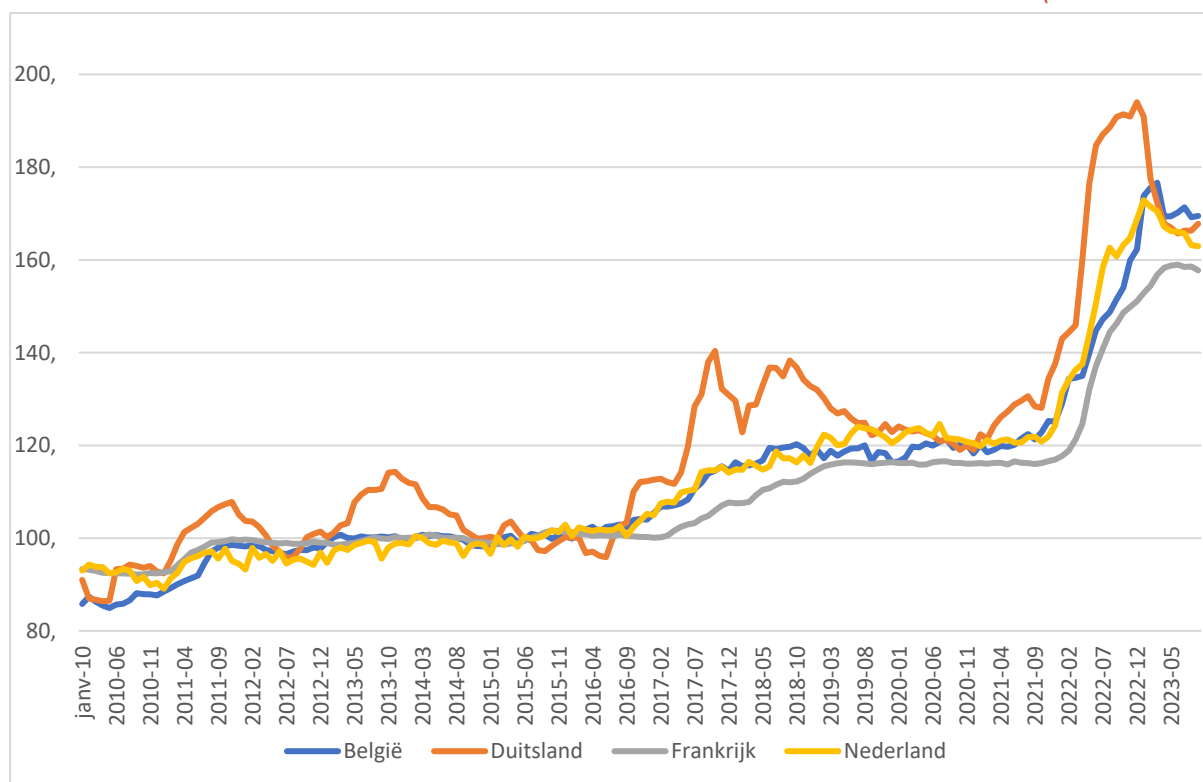
(Index 2015 = 100)

Bronnen: EC, Statbel.

Grafiek B9. Evolutie van de consumptieprijzen voor oliën en vetten in België en de buurlanden

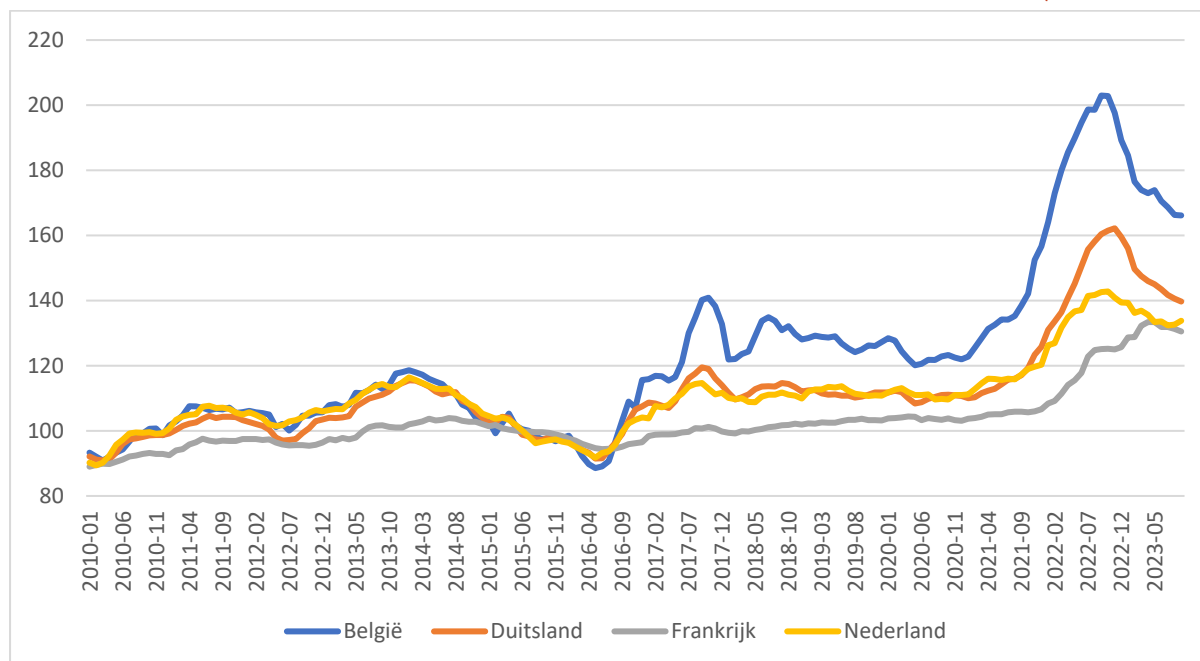
(Index 2015 = 100)

Bronnen: EC, Statbel.

Grafiek B10. Evolutie van de producentenprijzen voor zuivelfabrieken en kaasmakerijen (NACE 1051) in België en de buurlanden

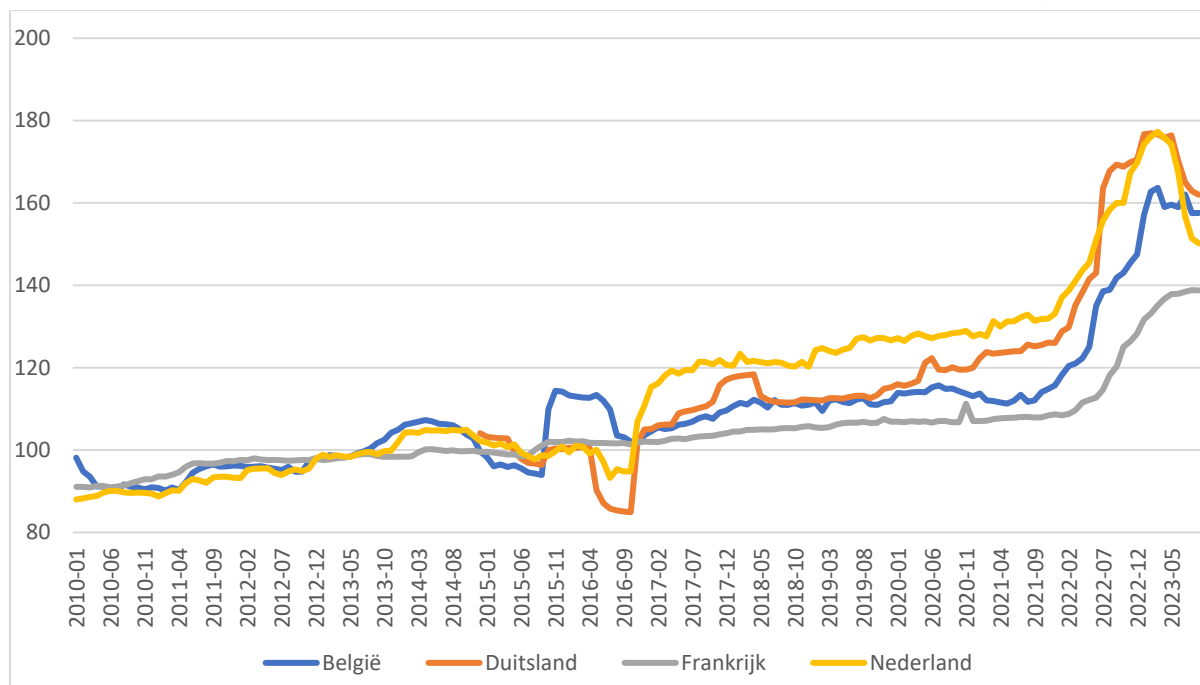
(Index 2015 = 100)

Bronnen: EC, Statbel.

Grafiek B11. Evolutie van de consumptieprijzen voor verse halfvolle en magere melk in België en de buurlanden

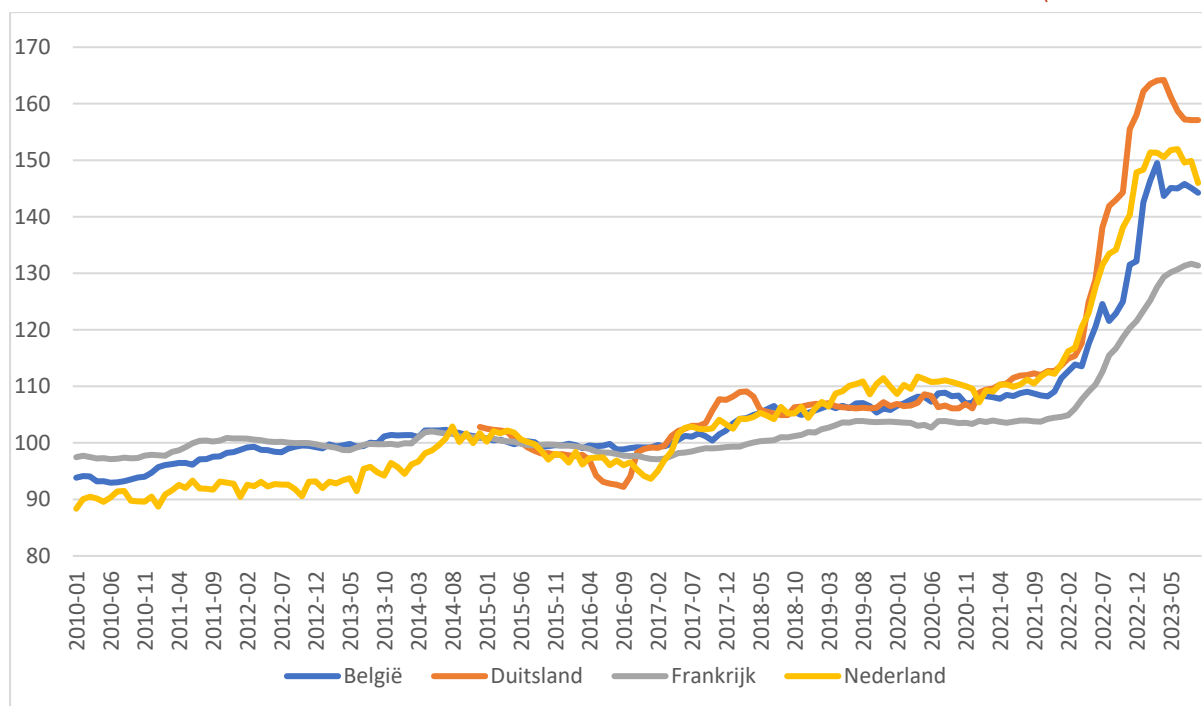
(Index 2015 = 100)

Bronnen: EC, Statbel.

Grafiek B12. Evolutie van de consumptieprijsen voor kaas en gestremde melk in België en de buurlanden

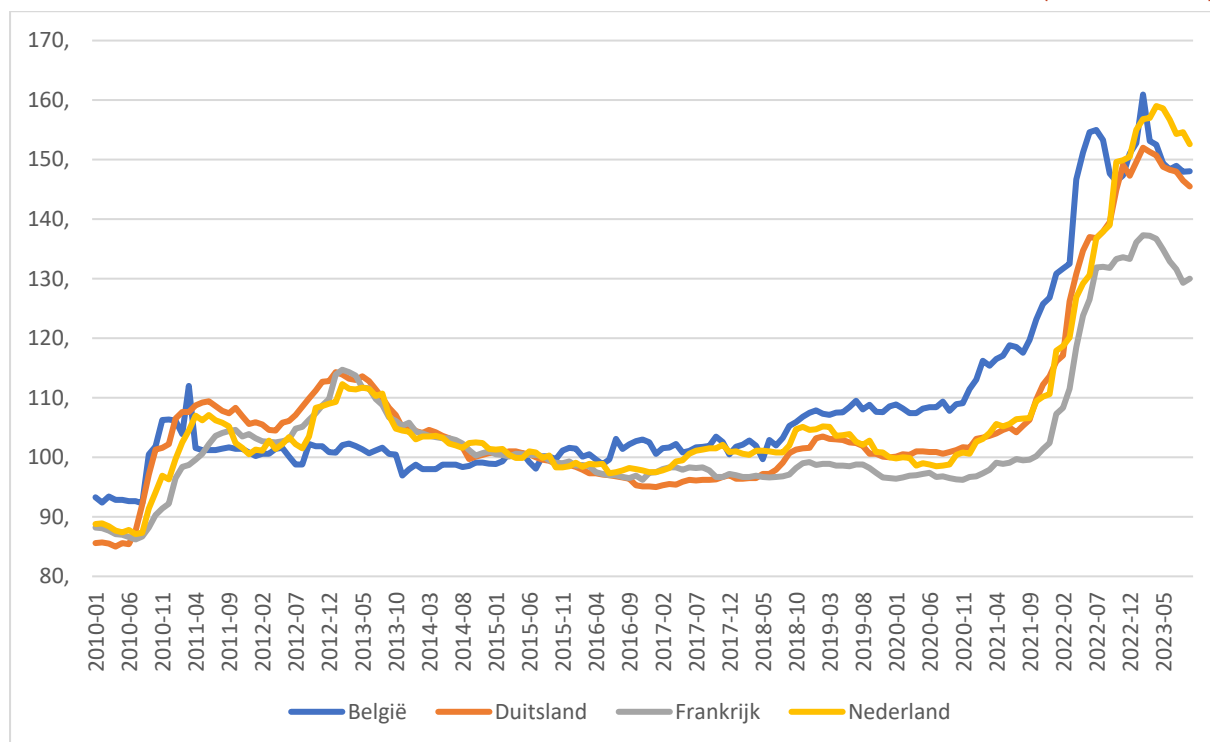
(Index 2015 = 100)

Bronnen: EC, Statbel.

Grafiek B13. Evolutie van de producentenprijsen voor de vervaardiging van maalderijproducten (NACE 1061) in België en de buurlanden

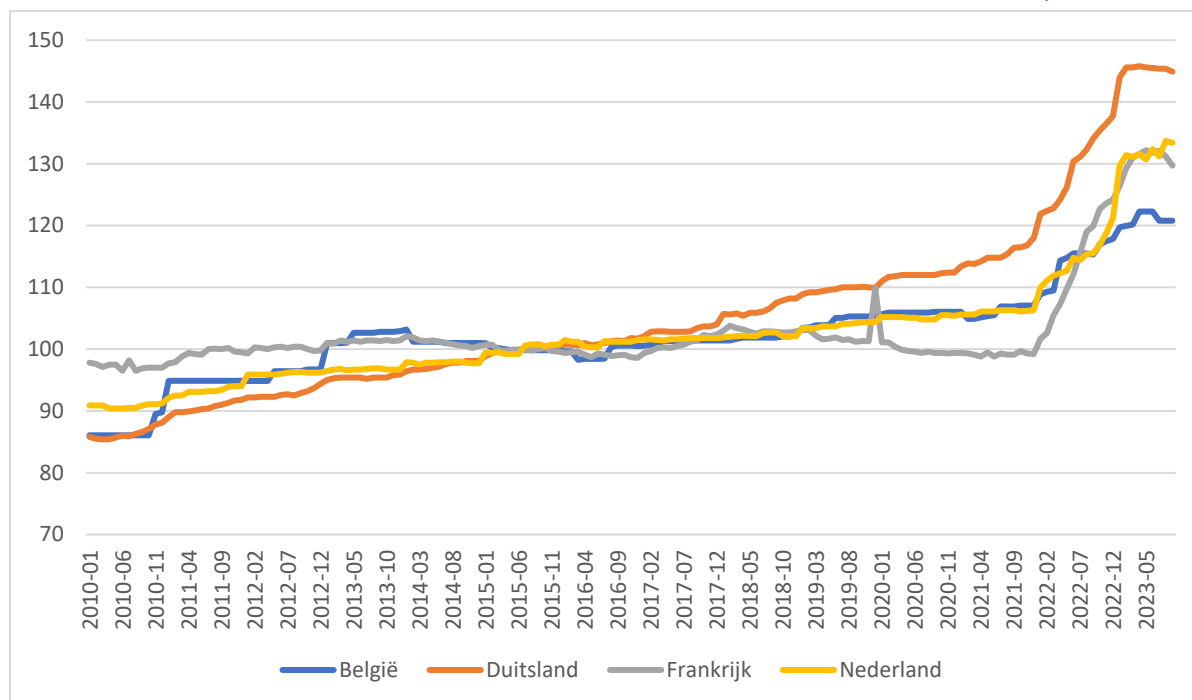
(Index 2015 = 100)

Bronnen: EC, Statbel.

Grafiek B14. Evolutie van de producentenprijzen voor de vervaardiging van brood en van vers banketbakkerswerk (NACE 1071) in België en de buurlanden

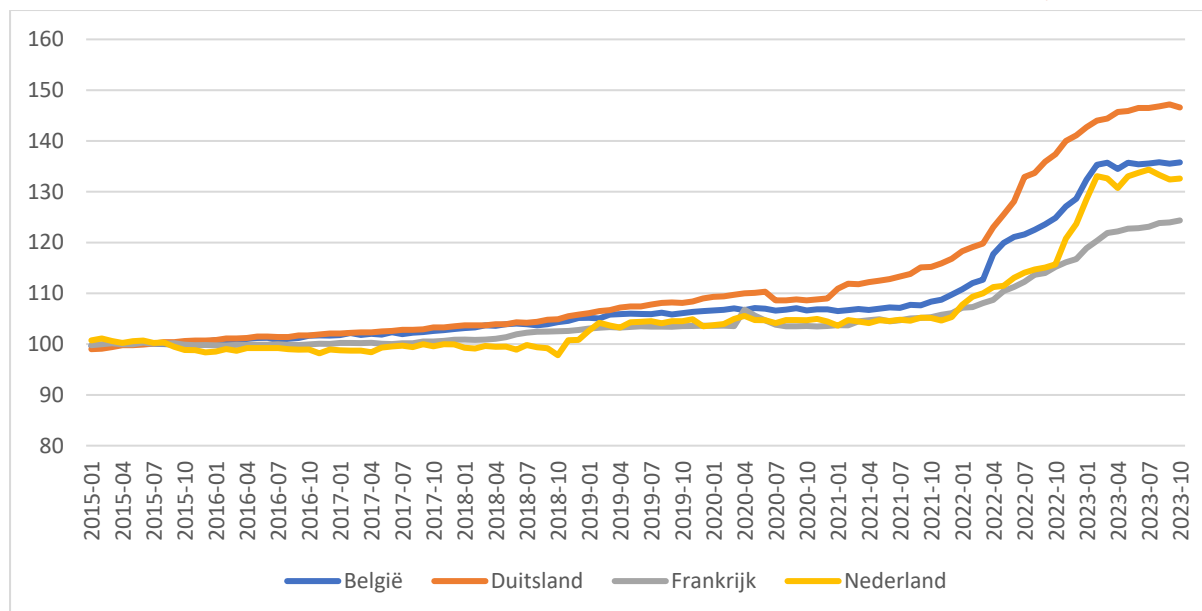
(Index 2015 = 100)

Bronnen: EC, Statbel.

Grafiek B15. Evolutie van de consumptieprijzen voor brood in België en de buurlanden

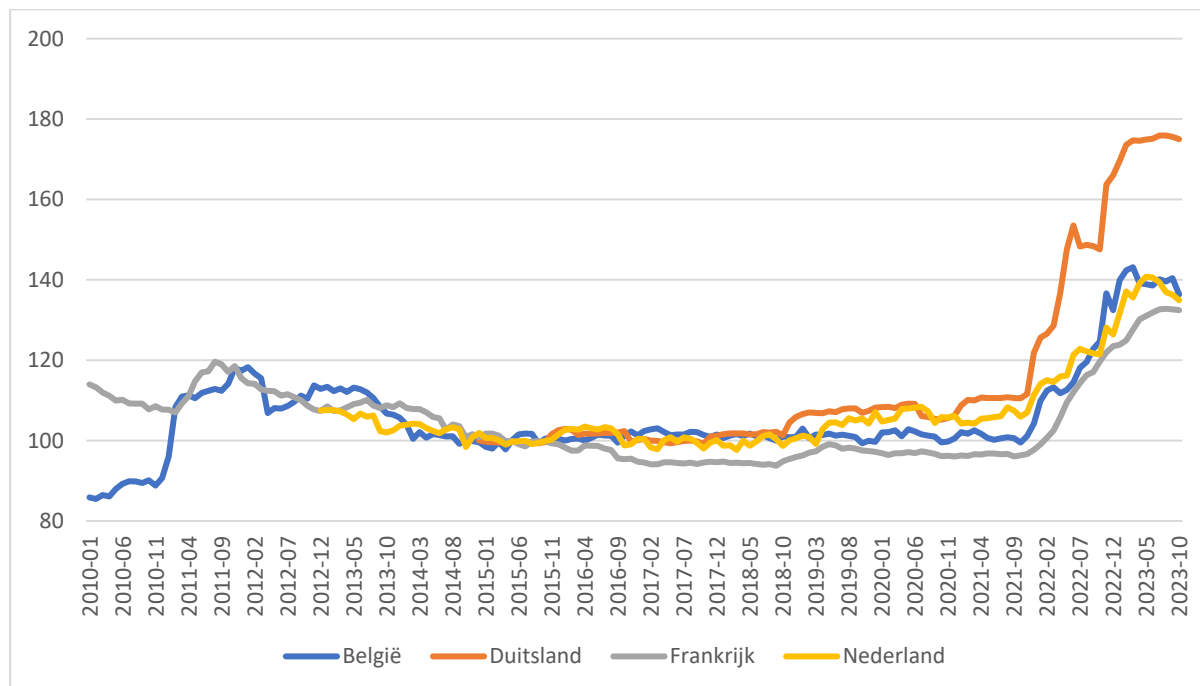
(Index 2015 = 100)

Bronnen: EC, Statbel.

Grafiek B16. Evolutie van de consumtieprijzen voor meel en andere granen in België en de buurlanden

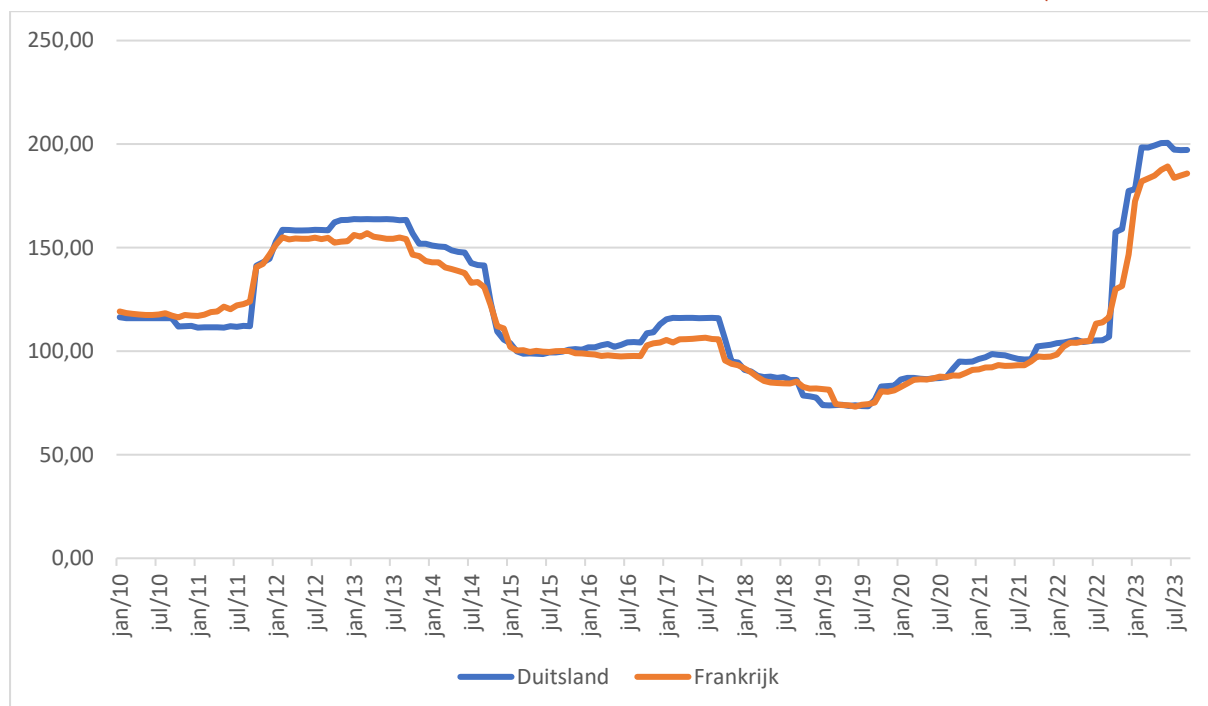
(Index 2015 = 100)

Bronnen: EC, Statbel.

Grafiek B17. Evolutie van de producentenprijzen voor de vervaardiging van suiker (NACE 1081) in Frankrijk en Duitsland

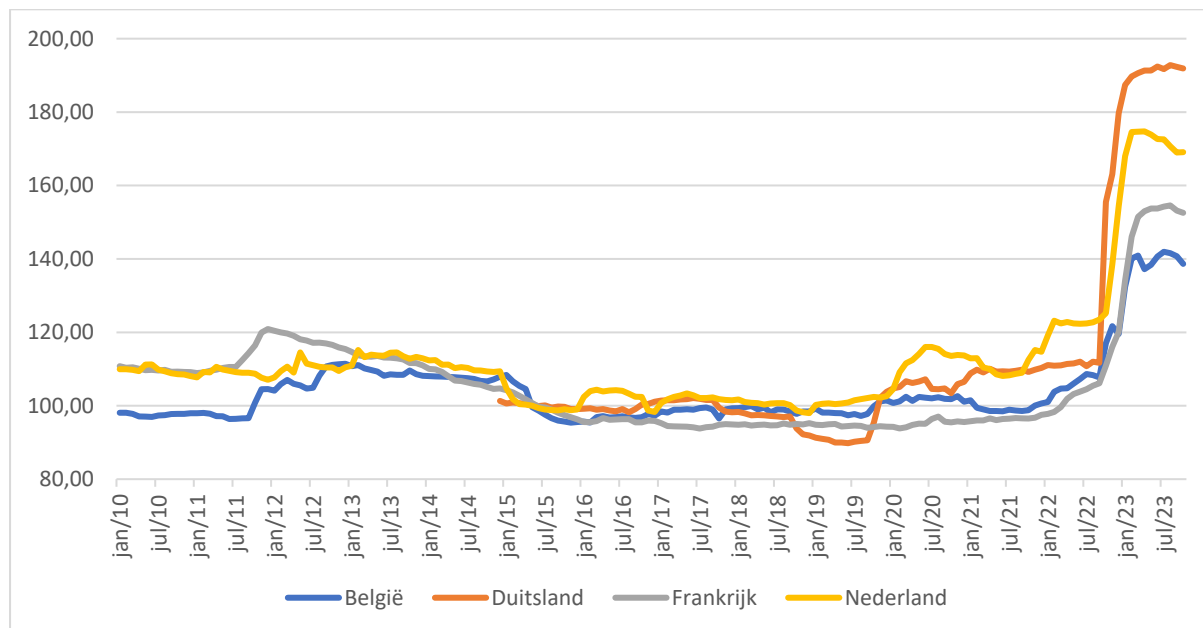
(Index 2015 = 100)

Bronnen: CBS, EC, Statbel.

Grafiek B18. Evolutie van de consumptieprijzen voor suiker in België en de buurlanden

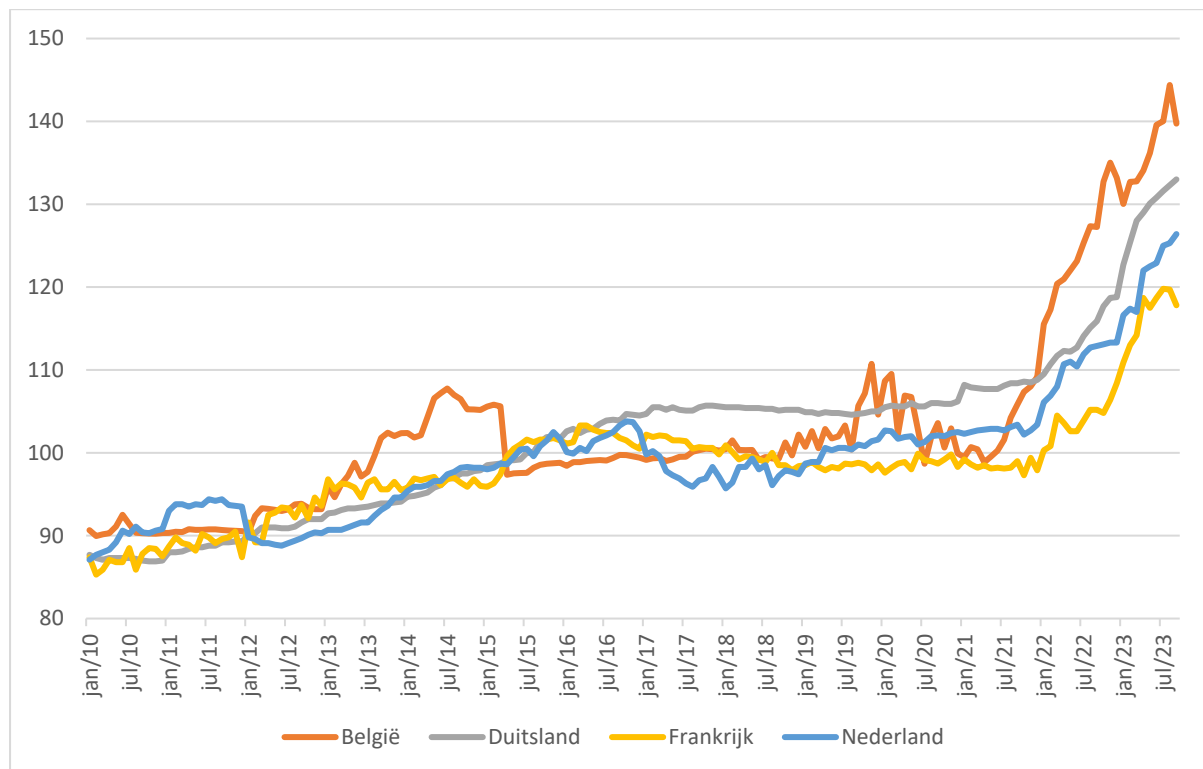
(Index 2015 = 100)

Bronnen: EC, Statbel.

Grafiek B19. Evolutie van de producentenprijzen voor de vervaardiging van cacao, chocolade en suikerwerk (NACE 1082) in België en de buurlanden

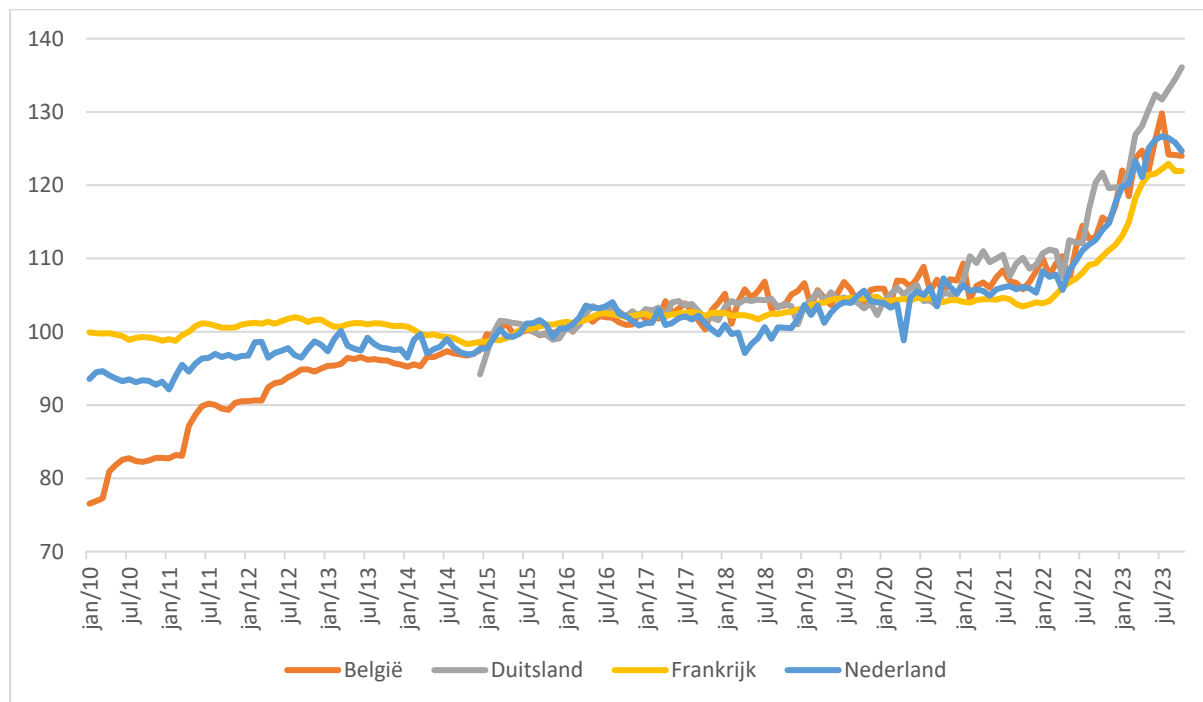
(Index 2015 = 100)

Bronnen: EC, Statbel.

Grafiek B20. Evolutie van de consumptieprijzen voor chocolade in België en de buurlanden

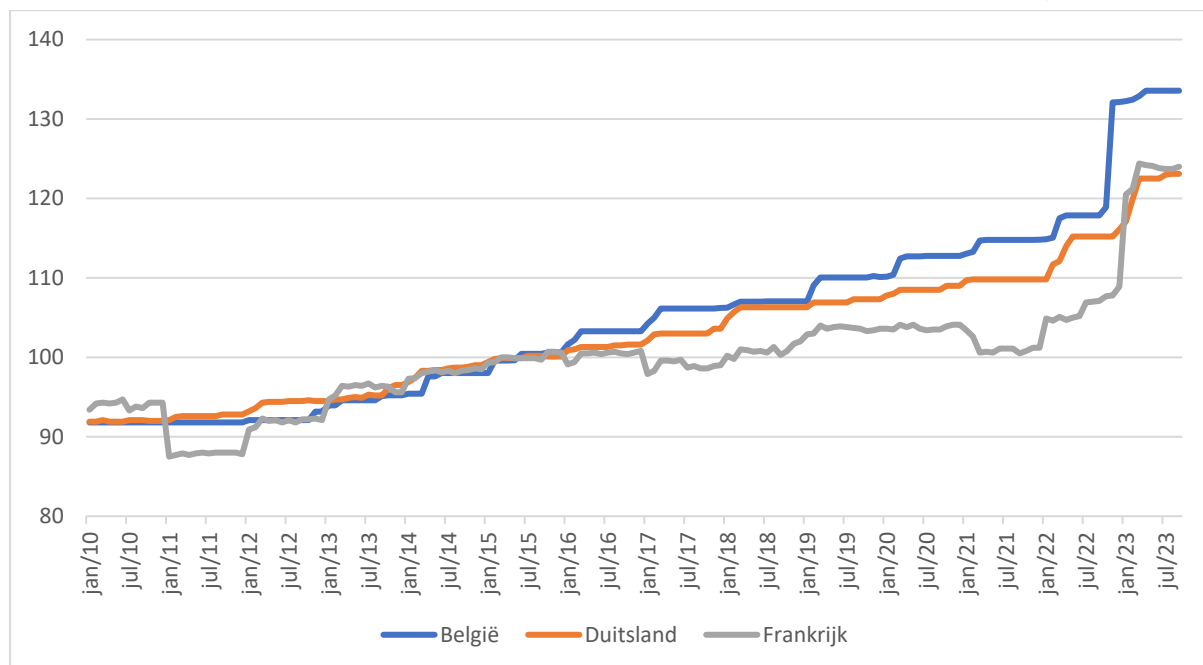
(Index 2015 = 100)

Bronnen: EC, Statbel.

Grafiek B21. Evolutie van de producentenprijzen voor de vervaardiging van bier (NACE 1105) in België en de buurlanden

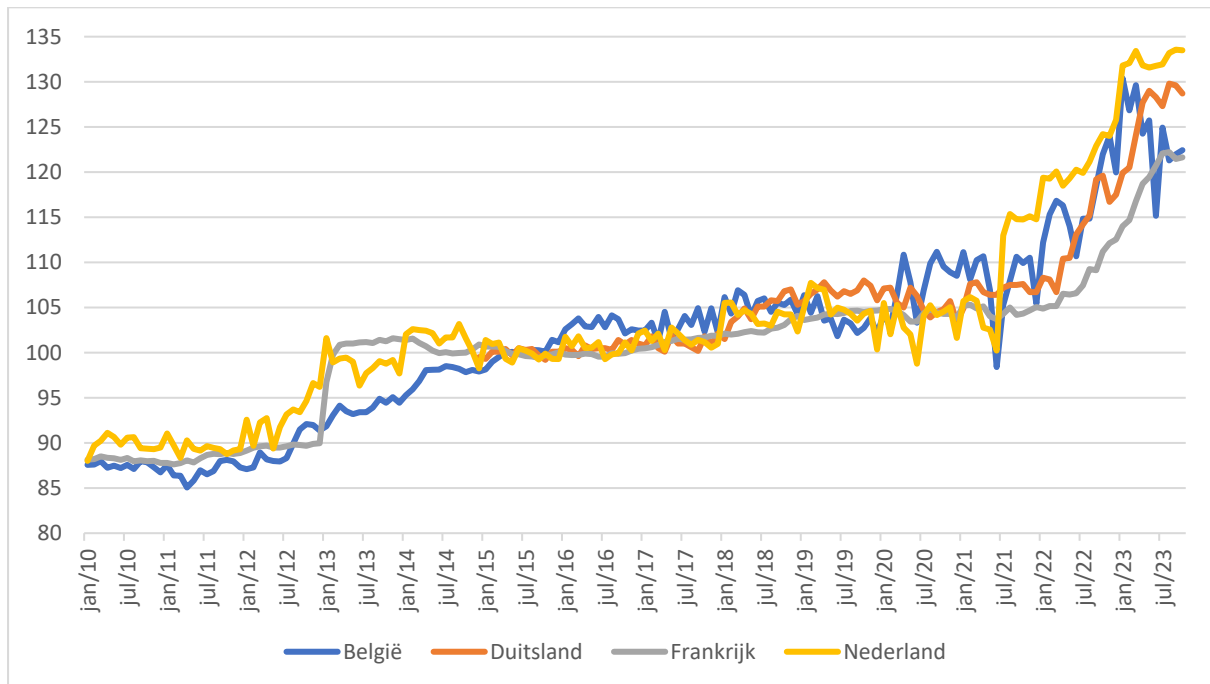
(Index 2015 = 100)

Bronnen: EC, Statbel.

Grafiek B22. Evolutie van de consumptieprijsen voor lichte bieren in België en de buurlanden

(Index 2015 = 100)

Bronnen: EC, Statbel.

BIJLAGE 2 : Netto marge van de sectoren van de voedings- en drankenindustrie en van de groot- en kleinhandel in voedingsmiddelen, 2017-2022

Tabel 1 Bijlage 2 Netto marge van de sectoren van de voedings- en drankenindustrie, 2017-2022

NACE - code	Sector	Omzetcijfer (2022, miljoen EUR)	2017	2018	2019	2020	2021	2022
1011	Verwerking en conservering van vlees	4.115,89	1,54%	0,96%	0,93%	1,91%	2,44%	1,31%
1012	Verwerking en conservering van gevogelte	1.571,65	3,79%	1,93%	2,86%	2,90%	3,44%	4,43%
1013	Vervaardiging van producten van vlees of van gevogelte	2.137,80	3,74%	2,81%	2,02%	3,28%	3,87%	2,80%
1020	Verwerking en conservering van vis en van schaal- en weekdieren	715,45	5,35%	4,52%	4,95%	5,22%	5,00%	3,66%
1031	Verwerking en conservering van aardappelen	2.921,82	2,23%	2,16%	2,70%	2,54%	1,90%	5,47%
1032	Vervaardiging van groente- en fruitsappen	336,82	5,67%	5,78%	6,39%	6,37%	6,64%	3,18%
1039	Overige verwerking en conservering van groenten en fruit	1.769,47	4,63%	4,07%	4,24%	4,41%	4,10%	3,13%
1041	Vervaardiging van oliën en vetten	9.601,94	1,09%	1,48%	1,24%	0,70%	0,88%	0,93%
1042	Vervaardiging van margarine en andere spijsvetten	1.092,05	0,51%	2,46%	4,84%	1,61%	0,40%	2,94%
1051	Zuivelfabrieken en kaasmakerijen	6.209,66	1,57%	1,95%	1,78%	1,65%	1,76%	1,03%
1052	Vervaardiging van consumptie-ijs	495,77	-1,67%	0,19%	1,01%	2,97%	1,68%	-0,87%
1061	Vervaardiging van maalderijproducten	2.873,10	2,44%	2,42%	3,03%	2,11%	2,87%	2,59%
1071	Vervaardiging van brood en van vers banketbakkerswerk	2.629,06	3,51%	3,04%	3,25%	3,04%	3,91%	2,59%
1072	Vervaardiging van beschuit en biscuit en van ander houdbaar banketbakkerswerk	1.728,29	4,29%	4,20%	4,44%	3,80%	4,90%	1,77%

1073	Vervaardiging van macaroni, noedels, koeskoes en dergelijke deegwaren	180,57	3,76%	1,04%	2,06%	5,59%	3,95%	8,64%
1081	Vervaardiging van suiker	477,50	11,85%	-3,58%	-7,29%	-1,02%	8,36%	8,84%
1082	Vervaardiging van cacao, chocolade en suikerwerk	5.846,63	2,60%	2,77%	2,72%	1,88%	3,64%	2,31%
1083	Verwerking van thee en koffie	510,86	4,20%	4,23%	4,25%	1,71%	2,05%	-1,02%
1084	Vervaardiging van specerijen, sauzen en kruiden	1.334,14	4,70%	4,35%	3,64%	5,45%	5,67%	4,17%
1085	Vervaardiging van bereide maaltijden en schotels	737,78	3,72%	3,23%	2,76%	1,56%	2,39%	1,76%
1089	Vervaardiging van andere voedingsmiddelen, n.e.g.	974,39	8,25%	8,46%	8,10%	10,25%	10,10%	8,74%
1091	Vervaardiging van veevoeders	4.747,94	2,20%	1,64%	1,35%	1,69%	1,28%	1,00%
1092	Vervaardiging van voeders voor huisdieren	294,01	11,33%	10,96%	14,31%	16,50%	15,98%	12,82%
1105	Vervaardiging van bier	3.083,80	12,13%	5,27%	10,06%	3,52%	8,21%	4,99%
1106	Vervaardiging van mout	468,20	4,14%	3,98%	1,82%	0,85%	3,02%	3,94%
1107	Vervaardiging van frisdranken; productie van mineraalwater en ander gebotteld water	2.708,90	7,36%	11,46%	10,31%	9,68%	9,62%	9,13%

Bronnen: Jaarrekeningen van ondernemingen (NBB – Balanscentrale), BTW-statistieken (STATBEL).

Tabel 2 bijlage 2 Netto marge van de sectoren in de groot- en kleinhandel in voedingsmiddelen, 2017-2022

NACE - code	Sector	Omzetcijfer (2022, miljoen EUR)	2017	2018	2019	2020	2021	2022
4631	Groothandel in groenten en fruit	6.918,34	1,51%	1,33%	1,58%	1,67%	1,79%	1,50%
4632	Groothandel in vlees en vleesproducten	3.132,21	1,48%	1,05%	1,03%	1,76%	2,67%	2,56%
4633	Groothandel in zuivelproducten, eieren en spijsoliën en -vetten	2.817,89	2,33%	2,67%	2,68%	3,72%	3,57%	2,32%
4634	Groothandel in dranken	3.753,69	3,38%	3,74%	3,68%	3,05%	4,54%	4,34%
4636	Groothandel in suiker, chocolade en suikerwerk	2.125,26	2,31%	2,74%	2,19%	2,31%	2,83%	2,02%
4637	Groothandel in koffie, thee, cacao en specerijen	1.198,18	3,16%	3,52%	2,78%	3,28%	3,88%	3,05%
4638	Groothandel in andere voedingsmiddelen, met inbegrip van vis en schaal- en weekdieren	3.559,45	3,27%	3,58%	3,53%	4,27%	4,33%	3,32%
4639	Niet-gespecialiseerde groothandel in voedings- en genotmiddelen	9.508,62	2,75%	2,66%	2,23%	2,74%	2,98%	2,72%
4711	Detailhandel in niet-gespecialiseerde winkels waarbij voedings- en genotmiddelen overheersen	26.027,75	2,50%	1,90%	2,43%	2,87%	1,93%	1,16%
4721	Detailhandel in groenten en fruit in gespecialiseerde winkels	86,56	2,57%	2,90%	3,17%	5,10%	6,36%	3,74%
4722	Detailhandel in vlees en vleesproducten in gespecialiseerde winkels	1.161,44	2,66%	3,07%	3,19%	4,38%	4,12%	3,06%
4723	Detailhandel in vis en schaal- en weekdieren in gespecialiseerde winkels	91,49	3,39%	4,23%	4,73%	8,99%	8,44%	5,76%
4724	Detailhandel in brood, banketbakkerswerk en suikerwerk in gespecialiseerde winkels	265,46	1,50%	2,96%	2,95%	2,57%	5,98%	4,72%
4725	Detailhandel in dranken in gespecialiseerde winkels	440,25	2,33%	2,87%	2,95%	2,58%	4,15%	3,26%
4729	Overige detailhandel in voedingsmiddelen in gespecialiseerde winkels	160,12	4,33%	3,49%	4,96%	7,75%	6,64%	3,82%

Bronnen: Jaarrekeningen van ondernemingen (NBB – Balanscentrale), BTW-statistieken (STATBEL).

Bijlage 3 : Industriële prijzen van zuivelproducten, vergelijking tussen België en de buurlanden

De noteringen voor de verschillende zuivelproducten (Europese noteringen of noteringen voor België, de twee liggen dicht bij elkaar) begonnen begin 2021 te stijgen.

De gemiddelde notering in de eerste grafiek van punt 6 (zuivelproducten) is een gewogen gemiddelde van de noteringen voor drie producten: boter, volle melkpoeder (WMP) en magere melkpoeder (SMP). De weging is gebaseerd op de volumes die de voorbije 2 jaar voor deze drie producten in België zijn geproduceerd, omgerekend in aantal ton melkequivalent. Het zijn de drie noteringen die voor België beschikbaar zijn ²⁰. We hebben geen noteringen voor de andere producten bij ons, omdat deze niet door België hoeven te worden gecommuniceerd. Er zijn noteringen voor kaas in de buurlanden, maar niet in België, omdat dit product veel minder voorkomt in de Belgische industriële productie (kaas is goed voor 8 % van de in België geproduceerde tonnen melkequivalent, tegenover 49 % in Nederland bijvoorbeeld).

Deze drie noteringen bereikten een recordhoogte in april 2022. Tussen het begin van de stijging (mei 2020) en de piek, steeg de gemiddelde notering met 116 %. De trend daalt sindsdien zeer sterk. In de laatste twee beschikbare maanden (mei en juni) lijkt ze zich te hebben gestabiliseerd, maar het is nog te vroeg om te zeggen dat de neerwaartse trend is gestopt.

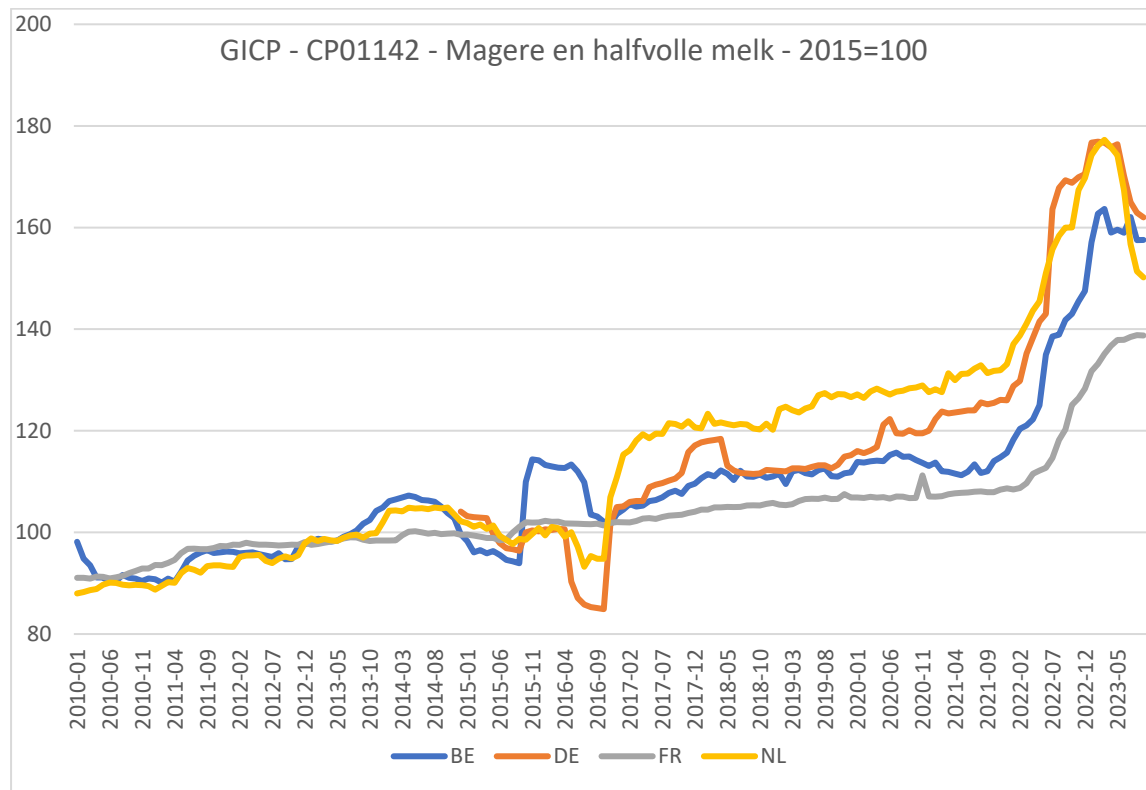
De index van de industrieprijzen (PPI) volgde vrijwel onmiddellijk, maar de stijging was beperkter. Tussen het begin van de stijging (mei 2020) en de piek (oktober 2022) steeg de gemiddelde prijs met 70 %. De PPI is op dit moment hoger dan de gemiddelde notering. Maar de piek ervan werd ook 6 maanden later bereikt dan de piek van de gemiddelde notering. Er moet ook rekening worden gehouden met de korf van producten die wordt gebruikt om de industriële prijs te berekenen. Naast poeder en boter bevat deze korf ook consumptiemelk (in verschillende vormen: volle melk, magere melk, halfvolle melk, chocomelk, enz.) en room. De notering voor consumptiemelk wordt weerspiegeld in de prijs van melk, die aan de producent wordt betaald. Deze prijs bleef stijgen tot in november 2022. We zien dat de piek van de PPI overeenkomt met de piek van de rauwe melk. Uit de evolutie van de komende maanden zal blijken of de PPI

²⁰ Artikel 2, lid 1, van hoofdstuk II van Verordening (EG) nr. 479/2010 (zie bijlage I.A van de verordening) bepaalt de lijst van zuivelproducten waarvan de lidstaten de prijzen wekelijks aan de Commissie moeten meedelen.

De Verordening voorziet de mededeling van:

- de prijzen voor alle in de punten 1 tot en met 6 bedoelde producten (poeders en boters), voor zover de nationale productie 1 % of meer van de EU-productie uitmaakt;
- de prijzen voor kazen (punten 7 tot 10: cheddar, gouda, edam, emmental) die 4 % of meer van de totale nationale kaasproductie uitmaken.

de evolutie van de noteringen voor boter en melkpoeder zal volgen. Er moet echter worden opgemerkt dat de notering van melk op de Europese markt zich in juni en juli heeft gestabiliseerd (en dat de prijs van melk op de spotmarkt in juli zelfs is gestegen).

Bron: EC.